

**Peipsiääre valla üldplaneeringu keskkonnamõju
strateegiline hindamine
Aruanne**

Tellija : Peipsiääre Vallavalitsus

Töö koostaja: OÜ Alkranel

Projektijuht: Alar Noorvee

**OÜ Alkranel
Tartu 2007**

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Üldosa	6
1.1. Üldplaneeringu eesmärk, vajadus ja üldisloomustus.....	6
1.2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk, ulatus ja meetodika.....	6
2. Üldplaneeringu seos teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega	9
2.1 Euroopa Liidu planeeringu dokumendid.....	9
2.2 Üleriigiline planeering Eesti 2010	10
2.3 Tartu maakonnaplaneering, maakonna arengukava ja valla arengukava.....	11
3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus	15
3.1 Asukoht	15
3.2 Peipsiääre valla kujunemine	15
3.3 Looduskeskkond	16
3.3.1 Geoloogia ja hüdrogeoloogia	16
3.3.2 Veekogud	17
3.3.3 Mullastik ja loodusvarad	19
3.3.4 Kaitsealad ja kaitstavad loodusobjektid.....	20
3.3.5 Rohevõrgustik	23
3.3.6 Miljööväärtuslikud ja väärtuslikud maad	24
3.3.7 Kliimaatilised tingimused	24
3.4 Elu- ja sotsiaalkeskond.....	25
3.4.1 Rahvastik	25
3.4.2 Haridus	25
3.4.3 Kultuur ja sport.....	26
3.4.4 Tervishoid ja sotsiaaltoetused	26
3.5 Majanduskeskkond	26
3.5.1 Tööhõive	26
3.5.2 Ettevõtlus	26
3.5.3 Turism.....	27
3.6 Kommunikatsioonid.....	27
3.6.1 Teed ja tänavad.....	27
3.6.2 Ühisveevärk ja –kanalisatsioon	27
3.6.3 Jäätmemajandus	27
3.6.4 Elektrivõrk ja soojamajandus	28
3.6.5 Sidevõrgud.....	28
4. Kavandatava tegevuse ja selle alternatiivide kirjeldus	29
4.1 Ülevaade planeeringulahendustest.....	29
4.1.1 Looduskeskkond	29
4.1.2 Elu- ja sotsiaalkeskond	30
4.1.3 Kommunikatsioonid.....	30
4.2 Alternatiivid.....	31
5. Üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnevad keskkonnamõjud ja leevendavad meetmed	32
5.1 Olulise ruumilise mõjuga objektid.....	32

5.2	Elamualad.....	32
5.3	Sotsiaalne keskkond.....	35
5.4	Väärtuslikud maastikud ja looduslikult väärtuslikud alad	35
5.5	Rohevõrgustik.....	37
5.6	Teed ja liikluskorraldus.....	38
5.7	Sadamate rajamine.....	40
5.8	Tänavavalgustus	41
5.9	Ühisveevarustus ja – kanalisatsioon	42
5.9.1	Ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemi loomise vajalikkus.....	43
5.9.2	Tuletõrjerveevarustus	44
5.9.3	Sademevee kanalisatsioonivõrgud	44
5.10	Jäätmemajandus.....	44
5.11	Kalmistute laiendamine	45
5.12	Puhke- ja virgestusmaad	46
5.13	Ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine.....	47
6.	Üldplaneeringuga kaasnevate keskkonnamõjude hindetabelid	48
7.	Alternatiivide võrdlemine	66
8.	Keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja mõõdetavate indikaatorite kirjeldus	69
9.	Ülevaade keskkonnamõju hindamise protsessist ja mõjude hindamise käigus ilmnenu raskustest.....	71
10.	Kokkuvõte	73
10.1	Kokkuvõtte valla keskkonna olukorrast	73
10.2	Keskkonnamõju hindamise kokkuvõtte ja olulisemad leevendavad meetmed	74
LISAD	80

Sissejuhatus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise objektiks on Peipsiääre valla üldplaneering, mis algatati Peipsiääre Vallavolikogu 29.05.2006.a otsusega nr 37. Üldplaneering hõlmab Peipsiääre valla haldusterritooriumit.

Üldplaneeringu eelnõu valmis koostööna OÜ Gepa Maa- ja Ehituskorralduse konsultantide, Peipsiääre Vallavalitsuse, Peipsiääre Vallavolikogu planeerimiskomisjoni ja kohalike elanike vahel. Üldplaneeringu koostamise töögruppi kuulusid:

- Niina Baranina – Peipsiääre vallavanem
- Maria Dudkina – Peipsiääre Vallavolikogu esimees
- Tatjana Sosnovskaja – Peipsiääre Vallavolikogu aseesimees
- Gennadi Grigorov – Peipsiääre Vallavolikogu aseesimees
- Toomas Pekk – Peipsiääre Vallavalitsuse maanõunik
- Anu Aidnik – Peipsiääre Vallavolikogu liige
- Tatjana Krjohhova – Peipsiääre Vallavolikogu liige
- Andrei Sergin – Peipsiääre Vallavolikogu liige
- Jüri Plukk – Peipsiääre Vallavolikogu liige
- Liina Miks – Peipsiääre Vallavalitsuse arendustöötaja
- Anna Portnova – Peipsiääre muuseumi hoidja
- Vahur Nõgene – OÜ Gepa Maa- ja Ehituskorraldus konsultant
- Kati Soonvald – OÜ Gepa Maa- ja Ehituskorraldus konsultant

Peipsiääre valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* § 33 lg 1 alusel Peipsiääre Vallavolikogu 22.12.2006 a otsusega nr 50 (lisa 1).

Keskkonnamõju strateegilist hindamist (KSH) viib läbi OÜ Alkranel tööriühm koosseisus:

- Alar Noorvee, KSH tööriühma juht, KSH juhtekspert (litsents nr KMH 0098)
- Riina Raasuke, OÜ Alkranel keskkonnamõju hindamise projektijuht
- Reet Kivisild OÜ Alkranel keskkonnaspetsialist
- Annika Veske, OÜ Alkranel keskkonnaspetsialist

Asjast huvitatud isikud on:

- Peipsiääre Vallavalitsus
- Peipsiääre Vallavolikogu
- Keskkonnaministeerium (Tartumaa Keskkonnateenistus)
- vallaelanikud, maaomanikud, ettevõtjad
- laiem avalikkus
- valitsusvälised organisatsioonid ja keskkonnaühendused
- Riiklik Looduskaitsekeskus (Tartu-Jõgeva regioon)
- Tartu Maavalitsus
- Kultuuriministeerium
- Tervisekaitsetalitus

KSH programm (lisad 2 ja 3) on heaks kiidetud Tartumaa Keskkonnateenistuse poolt 21.06.2007 kirjaga nr 41-12-1/31611-2 (lisa 4).

KSH käigus täpsustati valdkonnad, millega käesolev KSH tegeleb ja sellest tulenevalt püstitati KSH eesmärgid. Käsitletavad KSH valdkonnad on järgmised:

- Vesi ja pinnas
- Õhukvaliteet ja kliimaatilised faktorid
- Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik
- Maastik ja kultuuripärand
- Elanikkonna heaolu ja tervis
- Sotsiaalse keskkonna kvaliteet
- Majandusliku keskkonna arengutingimused

Üldplaneeringu koostamine on pikaajaline protsess, mille käigus planeeringulahendused pidevalt täienevad. Keskkonnamõju strateegiline hindaja lähtus aruande koostamisel Peipsiääre valla üldplaneeringu eelnõus seisuga september 2007 toodud planeeringulahendustest.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel on kasutatud järgmisi materjale:

- Peipsiääre valla üldplaneering. Eelnõu, september 2007
- Peipsiääre valla arengukava, 2007
- Tartu maakonnaplaneering. Tartu Maavalitsus, 1998
- Tartu maakonnaplaneeringu teemaplaneering *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused*. Tartu Maavalitsus, 2001
- Tartu maakonna arengustrateegia 2014. aastani, 2004
- Maa-ameti kaardiserver
- EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): KeM Info- ja Tehnokeskus
- Eesti põhjavee kaitstuse kaart (mõõtkava 1:400000). OÜ Eesti Geoloogiakeskus, Tallinn 2001
- Eesti põhjavee kasutamine ja kaitse. Põhjaveekomisjon, 2004
- Eesti põhjavee kaitstuse ja antropogeense koormuse kaardi tugilegend. Savitskaja, 1992
- Strategic Environmental Assessment in Action. Therivel, R. Earthscan, 2004
- *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus* (RTI 2005, 15, 87)
- *Looduskaitse seadus* (RTI 2004, 38, 258)
- *Veeseadus* (RT I 1994, 40, 655)
- *Muinsuskaitse seadus* (RTI 2002, 27, 153)
- *Planeerimisseadus* (RTI 2002, 99, 579)
- Keskkonnaministri 15.05.2003 määrus nr 48 (RTL, 28.05.2003, 64, 917) *Reovee kogumisalade määramise kriteeriumid*
- Vabariigi valitsuse 31. juuli 2001. a määrus nr 269 (RT I 2001, 69, 424) *Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord*
- Sotsiaalministri 28.12.2001. määruse nr 156 *Tervisekaitsenõuded surnu hoidmisele, vedamisele, matmisele ja ümbermatmisele* (RTL 2002, 9, 87)
- Bakalaureusetöö *Varnja aleviku pärandmaastiku analüüs*. Lõo, E. EPMÜ, 2005

1. Üldosa

1.1. Üldplaneeringu eesmärk, vajadus ja üldiseloomustus

Vastavalt *Planeerimisseaduse* (RT I 2002, 99, 579) §2 ja 8 on üldplaneeringu eesmärgiks valla territooriumi arengu põhisuundade ja tingimuste määramine, aluste ettevalmistamine detailplaneerimise kohustusega aladel ja juhtudel detailplaneeringute koostamiseks ning detailplaneeringu kohustuseta aladel maakasutus- ja ehitustingimuste seadmiseks.

Üldplaneering peab tagama võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huvisid arvestavad tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks, ruumiliseks planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

Peipsiääre valla üldplaneeringu eesmärgiks on saavutada valla parim maa- ja Peipsi järve kaldäärsete alade kasutamine territoriaalse planeerimise kaudu. Üldplaneeringu koostamise käigus selgitati välja valdkonniti ja piirkonniti probleemid ning küsimused, mis vajasis tähelepanu ja lahendamist edasise planeerimise protsessis. Eesmärkide valikul on vaagitud neid toetavaid või neid takistavaid asjaolusid ning seda juhindunult keskkonna säilitamise ja säästva kasutamise põhimõtetest.

Üldplaneeringu koostamise aluseks olid järgmised üldpõhimõtted:

- kohaliku identiteedi toetamine;
- paikkonnale (ainu)omaste maastike (sh kultuurmaastike) säilitamine;
- asulate ajaloolise ja kultuuriväärtusliku miljöö säilitamine;
- asulate atraktiivsuse tõstmine;
- turvalise elukorralduse, vajaliku infrastruktuuri, haridus- ja sotsiaalteenuste tagamine valla elanikele;
- valla erinevate struktuuriüksuste omavaheline infovahetus ja koostöö valla arengu huvides;
- töö noortega ja nende kaasamine valla arenguprojektidesse;
- koostöö regionaalsel tasandil;
- negatiivsete protsesside (rahvastiku vähenemine ja vananemine; teatud osa infrastruktuuri, teede halvenemine) aeglustamine ning suunamine positiivsesse arengusse;
- valla arengu lähimate ja kaugemate eesmärkide arengu tagamine;
- erinevate projektide ja eelarvete koostamisel aluseks olemine.

Üldplaneeringus on määratud valla territooriumi arengusuunad, prioriteedid ja nihked lähima 15 a perspektiivis.

1.2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk, ulatus ja meetoodika

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärgiks on vastavalt *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses* sätestatud Peipsiääre valla üldplaneeringu elluviimisega kaasnevate võimalike oluliste keskkonnamõjude väljaselgitamine, mõjude olulisuse ja ulatuse

hindamine ning negatiivsetele mõjudele vajalike leevendavate meetmete ning keskkonnamõju seiremeetmete väljapakkumine.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus hõlmab planeeringu elluviimisega kaasnevate mõjude analüüsi Peipsiääre valla territooriumil, kuivõrd üldplaneering hõlmab Peipsiääre valla haldusterritooriumi ning piiriülest olulist mõju pole ette näha.

Üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimiseks valiti esmalt vastavalt kohalikule eripärale valdkonnad, millele avalduvat keskkonnamõju käesolevas dokumendis käsitletakse. Igas valdkonnas püstitati KSH eesmärgid (tabel 1.1), mille suhtes üldplaneeringu meetmete mõju hinnatakse.

Tabel 1.1. KSH valdkonnad ja püstitatud eesmärgid Peipsiääre vallas

KSH VALDKOND	KSH EESMÄRGID
Vesi ja pinnas	<ul style="list-style-type: none"> vältida pinnase ning pinna- ja põhjavee saastumist määral, mis võiks ohustada keskkonna kvaliteeti hoida veekasutust sellisel tasemel, et ei toimuks ületarbimist vähendada jäätmeteket, rakenda jäätmete taaskasutust ja kompostimist
Õhukvaliteet ja kliimaatilised faktorid	<ul style="list-style-type: none"> vältida õhu saastamist määral, mis võiks kahjustada keskkonda vähendada kasvuhooaegaste emissioone vähendada vajadust autode kasutamiseks
Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik	<ul style="list-style-type: none"> säilitada bioloogilist mitmekesisust vältida olulisi negatiivseid mõjusid kaitsealadele, kaitsealuste liikidele ja kaitstavatele loodusobjektidele tagada vajalike ökoloogiliste protsesside toimimine looduslikel aladel tagada toimiv rohevõrgustik
Maastik ja kultuuripärand	<ul style="list-style-type: none"> säilitada kohalike maastike mitmekesisus ja omapära säilitada kultuurimälestisi ja kultuuriliselt olulisi paiku ja tagada neile avalik ligipääs luua uusi hooneid ja rajatisi selliselt, et need sobiksid antud keskkonda
Elanikkonna heaolu ja tervis	<ul style="list-style-type: none"> vältida keskkonnasaaste, müra ja vibratsiooni mõjusid inimese tervisele toetada tervislikke eluviise säilitada elanikkonnale võimalused loodusega kokku puutuda, looduses liikuda tagada elanikkonna turvalisus
Sotsiaalse keskkonna kvaliteet	<ul style="list-style-type: none"> tagada avalike teenuste kättesaadavus kõigile tagada spordi-, puhke-, kultuuri- ja vaba-aja veetmise võimaluste kättesaadavus kõigile tugevdada elanike identiteeditunnet ja sotsiaalseid võrgustikke
Majandusliku keskkonna arengutingimused	<ul style="list-style-type: none"> soodustada mitmekülgse ettevõtluse arengut tagada kogu vallas infrastruktuuri kättesaadavus ja kvaliteet

Üldplaneeringus kirjeldatud meetmete keskkonnamõju hinnatakse KSH eesmärkide suhtes. Mõjusid hinnatakse eraldi lühiajalises ja pikaajalises perspektiivis.

Alternatiivina käsitletakse kahte erinevat arengutsenaariumit (alternatiivi). **0-alternatiivi** rakendumisel Peipsiääre vallale üldplaneeringut ei kehtestata ning valla ruumilist arengut on võimalik suunata maakonnaplaneeringu, detailplaneeringute ning arengukavade kaudu. **Alternatiiv I** puhul käsitletakse lahendust, mille kohaselt kehtestatakse Peipsiääre vallale üldplaneering, milles on määratletud maa-alade funktsioonid (sihtotstarbed) ja ruumilised arenguvisionid. Elamualade puhul on täpsustatud ehitustingimused ning hoonete

projekteerimistingimused. Valla arendamisel arvestatakse piirkonna erisusi ning elanikkonna soove ja seega tagatakse mitmekülgne areng kogu valla ulatuses.

Käesolevas KSH-s on lisaks välja pakutud töö käigus tekkinud objektipõhiseid alternatiivseid lahendusi, mida käsitletakse leevendavate meetmetena.

Üldplaneeringu meetmete keskkonnamõju hindamisel ja alternatiivide võrdlemisel kasutatakse järgmist hindedkaalat:

- + positiivne mõju
- ++ tugev positiivne mõju
- negatiivne mõju
- tugev negatiivne mõju
- 0 olulist mõju pole ette näha
- ? mõju pole teada

2. Üldplaneeringu seos teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega

2.1 Euroopa Liidu planeeringu dokumendid

Euroopa Konsultatiivne Foorum töötas 1999. a välja Euroopa Komisjoni määruse 97/150/EK järgmiseks juhendi nimega Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiiv (European *Spatial Development Perspective*, ESDP).

ESDP kohaselt on ruumilise arengu üldeesmärgiks Euroopa Liidu territooriumi tasakaalustatud jätkusuutlik areng kohalikke olusid arvestavalt. Iga riik peab keskkonnakaitsete meetmetega püüdma alla suruda trendi, millega Euroopa territoorium „hakatakse ära“ planeeritavate transpordikoridoridega; tagama bioloogilise mitmekesisuse mitte ainult planeeringute „ökovõrgustiku“ abiga, vaid kogu territooriumi komplekse arendusega; pöörama tähelepanu majandusstruktuurilt (primaarsektori suur osakaal tööhõives) nõrkadele maapiirkondadele; tagama veeringluse säästva korraldamise ning tegema jõupingutusi kliimamuutuse leevendamiseks nii kohalikul kui ka globaalsel tasandil jne.

Läänemere regiooni ruumilise arengu suunamiseks on loodud valituste vaheline multilateraalne kümne Balti mere ümbruse riigi koostööfoorum nimetusega *Visions and Strategies around the Baltic 2010* (VASAB 2010). Koostöö korraldamiseks on moodustatud vastav komitee (*Committee on Spatial Development of the Baltic Sea Region - CSD/BSR*), kelle ülesandeks on levitada planeerimiskogemusi, toetada vastava valdkonna ministreid, aidata kaasa projektide realiseerumisele ja koopereeruda teiste Baltikumi koostööorganisatsioonidega. Suundasid andev tegevus toimub riikide planeerimist kureerivate ministrite regulaarsetel kohtumistel vastuvõetud deklaratsioonide kaudu.

2001. a septembris toimunud viies ministrite kohtumine „Wismari deklaratsioon“ andis tegevuskava (VASAB 2010 Plus Spatial Development Action Programme) läbi kuue käsitlusteema:

1. Linnaregioonide koostöö säästva arengu küsimustes
2. Läänemere regiooni rahvusvahelise integratsiooni jaoks olulised strateegilised arengutsoonid
3. Üleeuroopalise integratsiooni jaoks olulised rahvusvahelised transpordikoridorid
4. Maapiirkondade olustiku mitmekesistamine ja tugevdamine
5. Rahvusvaheliste rohevõrkude, sh kultuurmaastike arendamine
6. Rannikutsoonide ja saarte integreeritud arendamine

VASAB 2010 ajaliselt viimaseks dokumendiks on 2005.a septembris toimunud kuues riikide planeerimist kureerivate ministrite kohtumise nn Gdanski deklaratsioon. Dokument julgustab Baltimere riikide Nõukogu (Council) arvestama Euroopa Liidu nn territoriaalse ühtlustumise poliitikaga (*EU Territorial Cohesion Policy*). Põhieesmärk on, et Balti mere riigid integreeruksid teiste Euroopa piirkondadega, saavutamaks Euroopas nn territoriaalset ühtlustumist.

2.2 Üleriigiline planeering Eesti 2010

Eesti Vabariigi arengusuunad sätestab ja seob maakasutusega üleriigiline planeering Eesti 2010. Planeeringu üldiste sihiseadetena on määratletud järgmised aspektid:

- Inimese põhivajaduste rahuldamise ruumiline tagamine;
- Eesti asustussüsteemi- ja maastikstruktuuri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine;
- Asustuse ruumiline tasakaalustamine;
- Eesti hea ruumiline sidumine Euroopaga;
- Looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja parandamine.

Nimetatud sihtidest lähtuvalt käsitletakse ruumilist arengut nelja peamise komponendi - asustus, transpordiühendused, energeetika ning roheline võrgustik kaupa.

Asustuse arengul lähtutakse suures osas pealinna funktsionaalsest arengust ning maakonnakeskuste tugevdamist rõhutavast strateegiast, mille läbi on võimalik luua kogu riigi territooriumil hästi kättesaadavate tugevate keskuste võrk. Keskusi täiendavad läbi kaug- ja kodustöötamise ning heatasemelise transpordi elujõulised maapiirkonnad. Eestis tervikuna on seatud eesmärgiks, et iga maakonnakeskus ja ka väiksemad linnad leiaksid oma spetsialiseerumisala, millega võiks rahvusvaheliselt konkureerida. Lisaks üksikute keskuste tugevdamisele viidatakse vajadusele keskuste koostööks vastastikuse täiendamise alusel ehk võrgustumisele. Üleriigiline planeering rõhutab koordineeritud transpordikorralduse olulisust koostööpiirkondade toimimisel.

Üleriigilise planeeringu transpordistrateegia lähtub Eesti "aeg-ruumilise kokkusurumise" (reisiliikluse kiirendamine peamistel ühendussuundadel) kontseptsioonist. Lisaks rahvusvaheliste teede väljaehitamisele on esiplaanil kogu territooriumi kättesaadavuse parandamine, märgitakse säästliku arengu ühe komponendina üleriigilise ja kohaliku ühistranspordi eelisarendamise vajadust.

Üleriigilise planeeringu roheline võrgustiku kontseptsioon rõhutab eluslooduse ja maastiku kaitse orgaanilist sulatamist keskkonnakujundusse ning vajadust esile tõsta, väärtustada ja sihipäraselt kasutusele võtta kaitsealuste ning looduslikus või looduslähedases seisundis alade laias mõttes keskkonda kujundavat mõju. Üldplaneeringuga on määratletud peamised tuumalad ja koridorid. Rohelise võrgustiku planeerimisega taotletakse järgmisi eesmärke:

- keskkonna loodusliku iseregulatsiooni säilitamine
- väärtuslike looduskoosluste kaitse ja loomade liikumisteede säilitamine
- looduslähedase majandamise, elulaadi ja rekreatsiooni võimaldamine ning looduslike alade ruumilise kättesaadavuse tagamine
- väärtuslike maastike säilitamine
- asustuse ning maakasutuse suunamine

2.3 Tartu maakonnaplaneering, maakonna arengukava ja valla arengukava

Seosed maakonna ja valla arengudokumentidega (Tartu maakonnaplaneeringu/ sh teemaplaneering/, Tartumaa arengukava ning Peipsiääre valla arengukavaga) on esitatud tabelis 2.1 KSH valdkondade kaupa.

Peipsiääre vallas Peipsiääre Vallavolikogu määrusega 27.03.2003 nr. 2 kinnitatud **Peipsiääre valla arengukavas** on ära toodud järgnevad arengusuunad:

1. teede remontimine ja korrastamine
2. ettevõtluse arendamine vallas
3. puhkekohtade arendamine
4. jäätmemajanduse planeerimine
5. hariduselu edendamine
6. kultuuritegevuse edendamine
7. kolmanda sektori toetamine
8. sporditegevuse soodustamine
9. sotsiaalhoolduse ja tervishoiu tagamiseks vajalikud meetmed

Üldiselt üldplaneering toetab Peipsiääre valla arengukava, Tartumaa maakonnaplaneeringut ja arengustrateegiat.

Jäätmekava ja ühisveevärgi- ning kanalisatsiooni arengukava Peipsiääre vallas kehtestatud ei ole.

Tabel 2.1. Asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentide eesmärgid KSH valdkondade kaupa

KSH VALDKOND	TARTUMAA MAAKONNAPLANEERINGU (sh teemaplaneering) EESMÄRGID	TARTUMAA ARENGUSTRATEEGIA 2014 aastani EESMÄRGID	PEIPSIÄÄRE VALLA ARENGUKAVA EESMÄRGID
Vesi ja pinnas	<ul style="list-style-type: none"> Mitte kavandada ja rajada põhjavett ohustavaid objekte ega suurendada reostuskoormust aladel, kus põhjavesi on pindmise reostuse eest kaitsmata või nõrgalt kaitsitud Likvideerida pinnavee reostust põhjustav jääkreostus ja reostusallikad Näha ette abinõusid pinnaveekogude reostuskoormuse vähendamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> Pinnavee kaitse, pinnase reostuskoormuse vähendamine ja veekogude tervendamine Põhjavee säästmine ja kaitse Propageerida säästvat veekasutust Renoveerida ja ehitada vee- ja kanalisatsioonitrasse ning heitvete puhastusjaamu Puhastada Kasepää aleviku oja Kolkja Rahvamaja kanalisatsiooni rajamine Prügikonteinerite paigaldamine Peipsiääre valla ranna- ja puhkealadele Peipsi-Pihkva järve valgala kohta veemajanduskava koostamine 	<ul style="list-style-type: none"> Puhastada Kasepää aleviku peakraav/oja Korrastada rannatsoonid Kolkja, Kasepää ja Varnja alevikes Rajada Varnja raamatukogule, Varnja Muuseumile ning Kolkja rahvamajale kaasaegsed kanalisatsioonisüsteemid Korrastada Kolkjas asuv prügi kogumise ja äraveo koht Jäätmekavade väljaarendamine Teedeäärsete kraavide puhastamine
Õhukvaliteet ja kliimaatilised faktorid	<ul style="list-style-type: none"> Vähendada energiakadusid Kasutada väiksema energiamahukusega tehnoloogiaid Ettevõtetes rakendada parimat võimalikku tehnoloogiat ning keskkonnapraktikat 	<ul style="list-style-type: none"> Renoveerida ja ehitada välisõhu puhastussüsteemid ettevõtetesse, mille tegevus on põhjustanud õhusaaste piirväärtuste ületamist Senisest mahukamalt propageerida loodusturismi 	
Bioloogiline mitmekesisus, taimestik, loomastik	<ul style="list-style-type: none"> Määratleda rohevõrgustiku alad Piirata raielubade väljastamist kõrget rekreatsiooniväärtust omavate puhkepiirkondade metsades Üldplaneeringute koostamisel tagada roheline võrgustiku elementide ja puhkealade sidusus Olemasoleva teedevõrgu laiendamisel ja uute rajamisel tagada looduslikele kooslustele võimalikult harjumuspärased elutingimused 	<ul style="list-style-type: none"> Senisest paremini korraldada koosluste ja elupaikade kaitse Suurendada rangelt kaitstavate metsade pindala Koostada, täiendada ning kaasajastada kaitsemist vajavate objektide ja kaitstavate alade kaitsekorralduskavad ja kaitse-eeskirjad Tagada populatsioonide arvukuse kontroll ja taastootmine Taastada ja suurendada kalavarusid looduslikes veekogudes Metsade rajamine (sh väheväärtuslike põllumaade metsastamine) ja uuendamine, nende tootmispotentsiaali taastamine ning metsakultuuride hooldamine ja valgustusraie korraldamine Ligilise mitmekesisuse (taimestik, 	

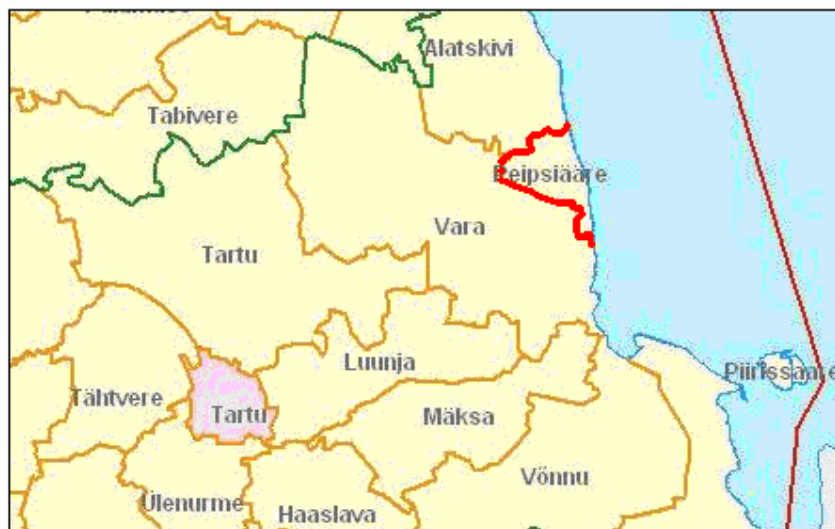
		loomastik, linnustik) täiendav kaardistamine ning liikide kaitse korraldamine	
Miljööväärtuslikud alad ja kultuuripärand	<ul style="list-style-type: none"> Säilitada väärtuslikke maastikke Säilitada kõrge puhkeväärtusega alad ja nende säilimist tagavad keskkonnatingimused Tagada muinsuskaitsealade ning mälestiste säilimine Hoida kõrge viljakusega põllud põllumajanduslikus kasutuses Igasugune ehitustegevus ja kruntide piiride muutmine on lubatud ainult kohaliku omavalitsuse kehtestatud detailplaneeringu alusel Korrastada olemasolevad randumiskohad ja rajada atraktiivsematesse kohtadesse uued Kujundada paadisadamad nõuetekohasteks lauriteks Suunata inimtegevust nii, et oleks tagatud rohevõrgustiku toimimine ja säilimine 	<ul style="list-style-type: none"> Jätakuvalt kujundada NATURA 2000 rohelist võrgustikku; lülitada väärtuslikud maastikud ja loodusobjektid NATURA 2000 rohelisse võrgustikku Koostada maastikuhoiduskavad väärtuslikele maastikele Säilitada senist asutuse ja maakasutuse struktuuri Uued asumid, elamugrupid ja teised kompaktsed hoonestusega alad planeerida vaid väljapoole roheline võrgustiku elemente Teedevõrgu kavandamisel tagada võrgustiku toimimine, rakendades selleks vajalikke meetmeid Tagada seadusega ette nähtud ehituskeeluvööndi maksimaalne laius Säilitada roheline võrgustiku aladel looduslike alade senine osakaal (vähemalt 10%) Võrgustiku aladele jäävate metsa- ja põllumaade majandamisel lähtuda heast põllumajandus- ja metsamajandustavast 	
Elanikkonna heaolu ja inimeste tervis	<ul style="list-style-type: none"> Parandada arstiabi kättesaadavust Luu hoolekandeteenuseid osutavate asutuste kett ja juurutada lisateenuste osutamine hoolekandetasutustes 	<ul style="list-style-type: none"> Remontida perearstikeskused ning arendada üldist perearstisüsteemi Propageerida tervisesporti kahe ranna korrastamine Peipsiääre vallas (tualett, supuskohad) Ehitada välja jalgratta- ja matkarajad piki Peipsi järve Uute veespordiürituste korraldamine Peipsi järvel Rajada Peipsiääre spordiväljak 	<ul style="list-style-type: none"> Ehitada välja valla puhkekohad Rajada Kasepää ja Kolkja alevikele tänavavalgustus ning rekonstrueerida Varnja aleviku valgustus Renoveerida perearsti-punkt ning taastada hambaarstiteenus
Sotsiaalne keskkond	<ul style="list-style-type: none"> Lahendada üksikute kaugemalasuvate majapidamiste telefoniseerimine raadiotelefonide süsteemi abil 	<ul style="list-style-type: none"> Kaasajastada koolide arvutiklassid ja parandada nende multimeediavõimalusi (st e-kooli arendamine) Luu paremaid võimalusi internetiühenduse võimalusteks ja kvaliteedi parandamiseks (luua külaraamatukogudesse internetipunktid) 	<ul style="list-style-type: none"> Tagada valla elanikele turvaline elukorraldus, vajalik infrastruktuur ning haridus- ja sotsiaalteenused Kolkja staadioni ehitus Kolkja lasteaia laiendamine Kolkja ja Varnja raamatukogude renoveerimine ja laiendamine

		<ul style="list-style-type: none"> • Rakendada elukeskkonna turvalisust suurendavaid meetmeid • Edendada külaliikumist ja –kultuuri ning korraldada traditsioone väärtustavaid rahvaüritusi • Avardada laste ja noorte töö- ja puhkevõimalusi ning huviringide tööd • Laiendada laste päevahoiu võimalusi • Toetada eakate aktiivset eluhoiakut, eneseabi ja huvitegevust • Muuta põhikoolid algkoolideks piirkonna laste arvu vähenemisel, sh Kolkja kool • Rajada Kolkja Põhikooli juurde spordiväljak • Ehitada Peipsiveere piirkonda uus hooldusravihaiгла 	
Majanduslik keskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Renoveerida põhi- ja tugimaanteed • Tõsta liiklusohutust • Kasutada maavarasid komplekselt • Arendada kaugküttevõrku tiheasustusaladel ning hajakülades toetada lokaalkatlamajadele või grupikatlamajadele üleminekut • Laiendada asustust eelkõige olemasolevate hoonestusalade naabruses 	<ul style="list-style-type: none"> • Remontida kohalikke ning asulatesiseseid teid (sh kõnni- ja jalgrattateede renoveerimine ja väljaarendamine) • Asulatevaheliste riigi kruusateede katete ehitamine: Koosa-Varnja-Alatskivi tee • Renoveerida ja ehitada uusi elektrivõrke ja alajaamasid • Arendada alternatiivenergeetika ning kohalike ja taastuvate kütuste kasutust • Kasutusele võtta keskkonnasõbralikke majandamisviise (sh mahepõllundus) • Lisada Peipsiveere piirkonda kvaliteetseid majutusasutusi • Kalatööstuse arendamine Peipsiveerel (Varnja vastuvõtupunkti rajamine) • Võrtsjärve-Emajõe-Peipsi sadamate ja randumiskohtade võrgu kujundamine, sh Kolkja (Varnja/Nina) sadama ehitus • Kolkja vanausuliste muuseumi ja ümbritseva piirkonna väljaarendamine • Kolkja Põhikool Küttesüsteemi ümberehitus ning vana koolimaja osa renoveerimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Viia mustkatte alla valla tähtsaim kruusatee Varnja–Koosa • Korrastada vallateid Varnja, Kasepää ja Kolkja alevikes • Korrastada ettevõtluse jaoks olulised infrastruktuurid • Rajada Kasepää, Kolkja ja Varnja alevikesse laevade randumiskohad • Ehitada välja Kolkja põhikooli küttesüsteem

3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus

3.1 Asukoht

Peipsiääre vald asub Tartu maakonna kirdeosas Peipsi järve kaldal. Hoolimata Tartu linna lähedusest jätab geograafiline asend Ida-Eestis valla Eesti mõõtmetes nii riigi kui maakonna ääremaaks. Piirnevateks haldusüksusteks on põhjas Alatskivi vald, läänes ja lõunas Vara vald ning idast piirneb vald Peipsi järvega (joonis 3.1).

Joonis 3.1. Peipsiääre valla paiknemine M:1:60 000 (allikas: www.maaamet.ee).

Peipsiääre valla ulatus läänest itta on ca 6,7 km ja põhjast lõunasse ca 9,9 km. Maa-ameti andmetel on valla pindala 31 km², olles Tartu maakonna ja Eesti üks väiksemaid valdu. Valla territooriumil asub 3 alevikku, milleks on Kolkja, Kasepää ja Varnja ning 2 küla, milleks on Sipelga ja Savka. Valla keskus asub Kolkja alevikus, mille kaugus maakonnakeskusest Tartust on 50 km. Alatskivi asub Kolkjast 8 km kaugusel, Koosa küalani on 26 km. Ühendus keskustega on hea.

2006.a seisuga oli vallas 941 elanikku, mis asetab valla samuti Eesti väikseimate valdade hulka. Kogu Tartu (ilma Tartu linnata) maakonna rahvastikust moodustab Peipsiääre valla rahvastik vaid 2,0%. Asustustihedus on 32,6 in/km², mis ületab Eesti keskmise (10,5 in/km²) pea kolmekordselt.

Maastikuliselt on Peipsiääre valla puhul tegemist tasase ja väheliigendatud maaga.

3.2 Peipsiääre valla kujunemine

Kasepää (Kazope/Kazopa) ja Varnja (Warnia) küla on esimest korda mainitud 1582. aasta Tartu staarostkonna revisjoniandmeis, mis tähendab, et tõenäoliselt asustati Peipsi järve läänekallas püsivalt alles 16.sajandi lõpul. Kuna järve kallas oli kehva liivase mullastikuga ja maaviljeluseks sobimatu, tekkis uus asustus sinna väga aeglaselt. Oluline muutus asustuspildis leidis aset 17.sajandi lõpus ja 18.sajandi alguses, kui Peipsi piirkonda toimus

suurearvuline vanausuliste ja põgenike ränne peamiselt Venemaalt. Sajand hiljem suurenes Peipsi läänekalda elanikkond juba neljakordseks, mil Alatskivi valla koosseisu kuuluvas Vene-Kasepää külas oli 71 majapidamist ning Kavastu mõisale kuuluvas Varnja külas 75 peret, kellest enamus oli venelased. 19.sajandi teisel poolel vanausuliste sisseränne Eestisse pidurdus, kuna Peipsi kalavarud olid vähenenud ning vähene põllumajanduslik maa ja liivased mullad võimaldasid tegeleda vaid köögiviljakasvatusega.

1939.a sõlmitud Molotov-Ribbentropi pakti järgselt organiseeriti Peipsiääre piirkonda kalurikolhoosid, millega lõhuti perekondlik elulaad ja hakkasid kaduma ka kalurite töökused. Selleks, et paremaid elutingimusi saada, hoogustus sellel perioodil porgandi-, sibula- ja kurgikasvatus. 80-ndatel saavutas kurgi ja sibula müümine oma kõrgpunkti, kuna avatud oli suur Venemaa turg, mis muutis Peipsi järve läänekalda suhteliselt jõukaks piirkonnaks.

Eesti Vabariigi taasiseseisvumisega 1991.a alguses algas uus ajajärk, mil mitmete põhjuste kokkulangemisel jõudis Peipsiääre piirkond ääremaa seisusesse. Seoses piirirežiimi kehtestamisega Eesti ja Venemaa vahel katkesid varasemad tihedad suhted naaberriikide vahel ning Peipsi järve piirkonnas oli tulemuseks aiasaaduste kasvatamisega ja kalastamisega hõivatud kohalike elanike sissetulekuallikate kadumine. Selle tagajärjeks oli piirkonnas kõrge tööpuudus ja elanike lahkumine. Lisaks mindi maareformi tagajärjel tagasi üle talumajandusele, mille tulemusel jäi palju inimesi tööta.

3.3 Looduskeskkond

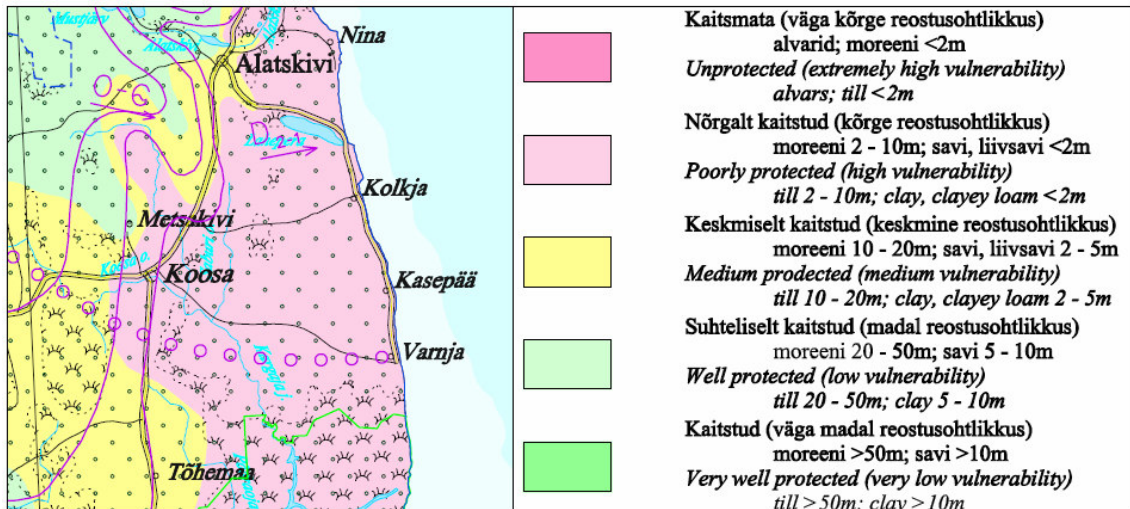
3.3.1 Geoloogia ja hüdrogeoloogia

Peipsiääre vald paikneb Ida-Eesti Peipsiääre madalikule iseloomulikul lauskmaal. Valla absoluutne kõrgus merepinnast on 30-34 m, mis on ainult natukene üle keskmise Peipsi järve veetaseme (30 m).

Peipsi-äärse madaliku alad on kaetud ulatuslike metsa- ja soomassiividega. Suuremad metsaalad asuvad valla lääneosas. Põllumaa vähesus ja raskesti haritavus (põhjavee kõrge taseme tõttu on maad liigniisked) on tinginud pikaajalise maakuivenduse vajaduse.

Valla pinnakate koosneb peamiselt liivakividest ja aleuroliitidest. Territooriumil asuvad valdavalt poorsete kivimite põhjaveekihi. Maapinnalt lähtuv esimene põhjaveekiht asub 5-15 m sügavusel ja selle liikumissuund on läänest ida (Peipsi järve) suunas. Vallas kasutatakse kvaternaari ja devoni veeladestike põhjavett, milles on üldraua sisaldus ülenormatiivne.

Eesti Geoloogiakeskuse koostatud "Eesti põhjavee kaitstuse kaardi" (mõõtkava 1:400000) põhjal (joonis 3.2) on põhjavesi kaitmata enamuses Kolkja alevikus, Savka külas ja Sipelga küla ning Kasepää aleviku põhjaosas. Nõrgalt kaitstud on põhjavesi Peipsiääre valla lõunaosas.

Joonis 3.2. Väljavõte Eesti Geoloogiakeskuse „Eesti põhjavee kaitstuse kaardist“ Peipsiääre valla territooriumil.

3.3.2 Veekogud

Hüdroloogilise võrgustiku moodustavad jõed, ojad ja kraavid mõne järvega. Vooluveekogudest läbivad valda Saburi oja ning Varnja ja Rehemetsa peakraavid. Järvi ja muid seisuveekogusid on suhteliselt tasasel lavamaal vähe: 2 tehisjärve Kalsoni tiik ja Varja poldri tiik ning idas piirneb vald Peipsi järvega.

Peipsi järv on Euroopas suuruselt neljas järv ja suurim piirijärv Euroopas. Järv koosneb kolmest erineva suurusega osast: suurimat, põhjapoolsemat osa nimetatakse ka Suur-Peipsiks ehk Põõris-Peipsiks, lõunapoolset osa kutsutakse Pihkva järveks. Kitsas väinataoline Lõõmmijärv ühendab Suur-Peipsit ja Pihkva järve. Peipsiääre vald asub Põõris-Peipsi kaldal. Järve kaldale on iseloomulikud arvukad pilliroostikud, kus asuvad kalade kudemisalad.

Tabel 3.1. Peipsi järve kaldakaitsevõõndid ja kallasraja ulatus

Veekogu	Kalda piiranguvõõnd (m)	Ehituskeeluvõõnd (m)	Veekaitsevõõnd (m)	Kallasrada (m)
Peipsi järv	200	100	10	10

Vastavalt *Looduskaitseadusele* (RT I 2004, 38, 258) on kalda kaitse eesmärk kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

Kalda piiranguvõõnd

Vastavalt *Looduskaitseaduse* §-le 37 on kalda piiranguvõõndis keelatud:

- 1) roevesette laotamine;
- 2) matmispaiga rajamine;
- 3) jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- 4) maavara ja maa-ainese kaevandamine;

6) mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud tiheasustusosalal haljasala hooldustööde tegemiseks, kutselise või harrastusliku kalapüügiõigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks.

Ranna ja kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ning puhketingimuste säilitamine.

Kalda ehituskeeluvöönd

Vastavalt *Looduskaitseaduse* § 38-le on kalda ehituskeeluvööndis uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Järve või jõe kaldal metsamaal ulatub ehituskeeluvöönd kalda piiranguvööndi piirini. Ehituskeeld ei laiene:

- 1) hajaasustuses olemasoleva ehitise õuemaale ehitatavale uuele hoonele, mis ei jää veekaitsevööndisse;
- 2) kalda kindlustusrajatisele;
- 3) supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele;
- 4) maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile;
- 5) olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitisele juhul, kui juurdeehitise maht on väiksem kui üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist;
- 6) piirdeaedadele.

Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud:

- 1) pinnavee veehaarde ehitisele;
- 2) sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele;
- 3) ranna kindlustusrajatisele;
- 4) hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisele;
- 5) kalakasvatusehitisele;
- 6) riigikaitse, piirivalve ja päästeteenistuse ehitisele;
- 7) tiheasustusala ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;
- 8) tehnovõrgule ja -rajatisele;
- 9) sillale;
- 10) avalikult kasutatavale teele ja tänavale;
- 11) raudteele.

Lautrit ja paadisilda tohib kaldale rajada, kui see ei ole vastuolus kalda kaitse eesmärkidega ja *Veeseaduse* § 8 lõikega 2. Kaitsealal reguleerib ehitamist kaitseala kaitse-eeskiri.

Kalda ehituskeeluvööndit võib suurendada või vähendada, arvestades kalda kaitse eesmärke ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest.

Kalda ehituskeeluvööndit võib kohalik omavalitsus suurendada üldplaneeringuga, vähendamine võib toimuda keskkonnaministri nõusolekul.

Ehituskeeluvööndi vähendamiseks esitab kohalik omavalitsus keskkonnaministrile taotluse ja planeerimisseaduse kohaselt:

- 1) vastuvõetud üldplaneeringu;

- 2) kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldava vastuvõetud detailplaneeringu;
- 3) vastuvõetud detailplaneeringu, kui kehtestatud üldplaneering puudub.

Ehituskeeluvööndi laiuse suurendamine ja vähendamine jõustub kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringu jõustumisel.

Veekaitsevöönd

Veeseaduse kohaselt moodustatakse veekaitsevöönd vee kaitsmiseks hajureostuse eest ja veekogu kallaste uhtumise vältimiseks.

Veekaitsevööndis on keelatud:

- 1) maavarade ja maa-ainese kaevandamine ning geoloogilise uuringu teostamine;
- 2) puu- ja põõsarinde raie ilma maakonna keskkonnateenistuse nõusolekuta, välja arvatud raie maaparandussüsteemi eesvoolul maaparandushoiutööde tegemisel;
- 3) majandustegevus, välja arvatud heina niitmine ja roo lõikamine;
- 4) väetise, keemilise taimekaitsevahendi ja reoveesette kasutamine ning sõnnikuhoidla või -auna paigaldamine. Lubatud on taimekaitsevahendi kasutamine taimehaiguste korral ja kahjurite puhanguliste kollete likvideerimisel keskkonnateenistuse igakordsel loal.

Kallasrada

Kallasrada on veeseaduse mõistes kaldariba avaliku veekogu ja avalikuks kasutamiseks määratud veekogu ääres ning asub kaldavööndis. Kallasraja laiust arvestatakse lamekaldal keskmise veeseisu piirjoonest ja kõrgkaldal kaldanõlva ülemisest servast, lugedes viimasel juhul kallasrajaks ka vee piirjoone ja kaldanõlva ülemise serva vahelist maariba.

Vastavalt *Looduskaitseaduse* §-le 36, on kaldal asuva kinnisasja valdaja kohustatud tagama inimeste ja loomade vaba läbipääsu kallasrajal. Kohalikud omavalitsused on kohustatud üld- ja detailplaneeringuga tagama avalikud juurdepääsuvõimalused kallasrajale.

Avalikult kasutataval veekogul puudub kallasrada:

- 1) sadamas;
- 2) tootmisvee veehaarde vähimas võimalikus teeninduspiirkonnas;
- 3) enne asjaõigusseaduse (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 2003, 13, 64; 17, 95; 78, 523; 2004, 20, 141) jõustumist õiguspäraselt kallasrajale püstitatud ehitisel;
- 4) hüdrograafiateenistuse ja seirejaamaehitisel;
- 5) kalakasvatusehitisel;
- 6) hüdroelektrijaama vähimas võimalikus teeninduspiirkonnas.

Nimetatud juhtudel peab kallasraja sulgeja kinnise territooriumi tähistama ja võimaldama kinnisest territooriumist möödapääsu.

3.3.3 Mullastik ja loodusvarad

Peipsiääre mullad kuuluvad Varnja-Võõpsu mullastiku valdkonda, kus valitsevad niisked ja liigniisked leet-glei- ja turvastunud leet-glei mullad. Vähem on leedemuldi ja soomuldi. Peipsi-äärse madaliku pikaajaline olemine veekogu põhjaks on kaasa toonud pinnase vaesumise ja halva veeläbilaskvuse, sellest põhjustatult on mullad väheviljakad ja kannatavad enamasti liigniiskuse all.

Maavarasid Peipsiääre vallas ei leidu. Valla kõige olulisemaks loodusressursiks võib pidada Peipsi kalavarusid. Samas võiks loodusvarana käsitleda ka Peipsi pilliroogu. Viimase kasutusele võtmine võiks osutada valla perspektiivseks tegevusalaks.

3.3.4 Kaitsealad ja kaitstavad loodusobjektid

Looduskaitseaduses § 14 on sätestatud, et kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 5) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 6) anda projekteerimistingimusi;
- 7) anda ehitusluba,
- 8) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

Natura 2000 alad

Natura 2000 on Euroopa Liidu looduskaitsealade võrgustik, mille moodustavad Euroopa Liidu jaoks oluliste liikide ja elupaigatüüpide kaitseks määratud alad. Natura 2000 võrgustikku kuuluvad kahte tüüpi alad - linnuhoiualad ja loodushoiualad.

Peipsiääre valla territooriumil asub osaliselt valla lõunatipus (Varnja alevikus) Natura 2000 ala Emajõe suudmeala hoiuala. Lisaks piirneb valla lõunapiiriga Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnuala ning Emajõe-Suursoo loodusala.

Emajõe suudmeala hoiuala (Natura ajutiste piirangutega ala) eesmärk on kaitsta nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide ja I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaiku. Liigid, kelle elupaika kaitstakse, on sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), sõtkas (*Bucephala clangula*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*) ja väikekoskel (*Mergus albellus*).

Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnuala, mille pindala on 34 180 ha, on loodud Tartu maakonnas linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), suur-konnakotkas (*Aquila clanga*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), sõtkas (*Bucephala clangula*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), väikepistrik (*Falco columbarius*), väikekärbsenäpp (*Ficedula parva*), rohunepp (*Gallinago media*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgiija (*Lanius collurio*), hallõgiija (*Lanius excubitor*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), mudanepp (*Lymnocyptes minimus*), väikekoskel (*Mergus albellus*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kalakotkas (*Pandion haliaeetus*), täpikhuik (*Porzana porzana*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix tetrix*).

Emajõe-Suursoo loodusala, mille pindala on 22 870 ha, on loodud Tartu maakonnas loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liikide elupaikade kaitseks. Kaitstavad elupaigatüübid: vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), rabad (7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad loodusmetsad (9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080), siirdesoo- ja rabametsad (91D0). Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: harilik tõugjas (*Aspius aspius*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*); laiujur (*Dytiscus latissimus*).

Vastavalt *Looduskaitseadusele* (RT I 2004, 38, 258) moodustatakse hoiuala loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks, kui see ei ole tagatud muul käesoleva seadusega sätestatud viisil. Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi. Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

Kaitsealad

Peipsiääre vallas asub Lahepera hoiuala ning vald piirneb Emajõe-Suursoo sookaitseala/maastikukaitsealaga.

Lahepera hoiualasse jääb Lahepera järv koos Naelavere peakraavi ümbruse lodualadega ning osa Peipsi järvest koos kaldaalaga. Peipsiääre valla territooriumile jääb sellest valla põhjapiirist lõunasuunas ~1,1 km pikkune rannaala. Lahepera hoiuala on oluline lindude pesitsus- ja rändepeatuspäik ning kaladele tähtis kudeala. Hetkel koostab Eesti Ornitoloogiaühing Lahepera hoiuala kaitsekorralduskava.

Emajõe-Suursoo sookaitseala/maastikukaitseala asub Peipsi järve läänekalda keskosas Peipsi nõos Suur-Emajõe suudmealal. Peipsiääre valla territooriumil paikneb ala valla lõunatipus Varnja alevikus. Kaitseala on loodud 1981.aastal, kaitsmaks Emajõe delta soostikku, tagamaks selle ohustatud ja haruldaste koosluste ning liikide säilitamise, kaitse ja uurimise. Emajõe-Suursoo, Piirissaar koos Peipsi kaldaroostike ja luhtadega on sobivaks kudemispaigaks kaladele ning heaks pesitsus- ja toitumispäigaks paljudele linnuliikidele. Emajõe-Suursoo on Eesti suurim deltasoostik Emajõe suudmealal kogupindalaga u 25 000 ha. Alates 1997. aastast kuulub Emajõe-Suursoo ja Piirissaar ka Ramsari rahvusvahelise tähtsusega märgalade registrisse ning 2000.aastast Euroopa Liidu kaitsealade võrgustikku Natura 2000 programmi alusel. Emajõe-Suursoo kaitseala valitsejaks on Tartumaa Keskkonnateenistus. Peipsiääre valla territooriumile jääv Emajõe-Suursoo sookaitseala osa kuulub piiranguvööndisse. Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades Looduskaitseadusega sätestatud kitsendusi. Käesoleval ajal on Emajõe-Suursoo maastikukaitseala ümber nimetamisel looduskaitsealaks ning kinnitamisel looduskaitsealale koostatud kaitse-eeskiri. Sellega seoses on tehtud ettepanek kaitseala piiride laiendamiseks.

Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on sihtkaitsevööndis **keelatud**:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine;
- 4) inimeste viibimine kaitsealuste liikide elupaigas, kasvukohas ja rändlindude koondumispaigas;

- 5) sõiduki, maastikusõiduki või ujuv vahendiga sõitmine;
- 6) telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine.

Kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajalike tegevustena või tegevustena, mis seda objekti ei kahjusta, võib sihtkaitsevööndis kaitse-eeskirjaga **lubada**:

- 1) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutöid ja veerežiimi taastamist;
- 2) koosluse kujundamist vastavalt kaitse eesmärgile;
- 3) marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste varumist;
- 4) jahipidamist;
- 5) kalapüüki;
- 6) tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamist kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustöid;
- 7) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikku tegevust;
- 8) pilliroo ja adru varumist.

Kaitstavad pargid

Kaitsealuseid parke valla territooriumil ei paikne.

Püsielupaigad

Püsielupaik looduskaitseaduse tähenduses on väljaspool kaitseala asuv piiritletud ja erinõuete kohaselt kasutatav kaitsealuse looma sigimisala või muu perioodilise koondumise paik, kaitsealuse taime või seene looduslik kasvukoht ning lõhe või jõesilmu kudemispaik.

Peipsiääre valla territooriumil pole kaitse alla võetud ühtegi püsielupaika. Sellele vaatamata asuvad vallas Eesti looduse infosüsteemi EELIS andmete kohaselt II kaitsekategooria loomadest tõugja (*Aspius aspius*) ja rohunepi (*Gallinago media*) ning III kaitsekategooria loomadest võldase (*Cottus gobio*), vingerja (*Misgurnus fossilis*) ja hingi (*Cobitis taenia*) elupaigad. Kaitsealustest taimedest on vallas esindatud III kategooriast villane katkujuur (*Petasites spurius*).

Kaitstavad looduse üksikobjektid

Kaitstavaid looduse üksikobjekte vallas ei asu.

Muinsuskaitseobjektid

Peipsiääre valla territooriumile jääb Kultuurimälestiste riikliku registri alusel 5 ajaloomälestist (tabel 3.2), mis on kinnismälestised. Lisaks on vallas arvukalt (238) kunstimälestisi, milleks on peamiselt vallasmälestised ikoonid ja ristid.

Tabel 3.2. Peipsiääre valla muinsuskaitsetiste objektide nimekiri

Jrk nr	Reg nr	Mälestise nimi	Mälestise tüüp	Aadress
1	4260	Kasepää kalmistu	Ajaloomälestis	Kasepää alevik
2	4261	Kolkja kalmistu	Ajaloomälestis	Kolkja alevik
3	4262	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Ajaloomälestis	Kolkja kalmistu
4	4263	Varnja kalmistu	Ajaloomälestis	Varnja alevik
5	4264	Varnja vanausuliste kalmistu	Ajaloomälestis	Varnja alevik

Mälestise kaitsevööndiks on üldjuhul 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates, v.a juhul, kui mälestiseks tunnistamise aktis või kaitsekohustuse teatises on märgitud teisiti.

Muinsuskaitseameti loata on kinnismälestise kaitsevööndis keelatud:

- 1) maaharimine, ehitiste püstitamine, teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd;
- 2) puude ja põõsaste istutamine, mahavõtmine ja juurimine.

Juhul, kui kaitsekohustuse teatises ei ole märgitud teisiti, on Muinsuskaitseameti ning vallavalitsuse loata kinnismälestisel **keelatud** järgmised tegevused:

- 1) konserveerimine, restaureerimine ja remont;
- 2) ehitamine, sealhulgas ehitise laiendamine juurde-, peale- või allaehitamise teel, ning lammutamine;
- 3) katusealuse väljaehitamine ning kangialuse ja õuede kinni- ja täisehitamine;
- 4) ajalooliselt väljakujunenud tänavatevõrgu, ehitusjoone ja kruntide (kinnistute) piiride muutmine ning kruntimine;
- 5) krundi või kinnistu maakasutuse sihtotstarbe muutmine;
- 6) katusemaastiku, ehitiste fassaadide, sealhulgas uste, akende, treppide, väravate jms muutmine;
- 7) ehitisele seda kahjustavate või selle ilmet muutvate objektide, nagu reklaami ja info paigaldamine ning katusele tehnilise seadme paigaldamine, samuti muul viisil mälestise või muinsuskaitsealal paikneva ehitise ilme muutmine ja ehitusdetailide ümberpaigutamine;
- 8) siseruumis avatud detailide, ehituselementide ja -konstruktsioonide algsest asukohast eemaldamine, katmine või nende muul viisil rikkumine;
- 9) algupärasest erinevate ja algupäraseid matkivate ehitusmaterjalide kasutamine;
- 10) teede, trasside ja võrkude rajamine ning remontimine;
- 11) haljastus-, raie- ja kaevetööd, maaharimine ja õue ümberkujundamine;
- 12) teisaldatavate äriotstarbeliste objektide (kiosk, müügipaviljon, välikohvik vms), valgustuse, tehnovõrkude ja -rajatiste ning reklaami paigaldamine.

3.3.5 Rohevõrgustik

Peipsiääre valla maa-alale jääva roheline võrgustiku määratlemisel on lähtutud Tartu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringust *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused*. Roheline võrgustik koosneb tugi- ehk tuumaladest ja neid ühendavatest siduselementidest, nn rohekoridoridest. Roheline võrgustik täiendab kaitsealade võrgustikku, ühendades neid looduslike aladega ühtseks terviklikuks. Metsaalad on kogu Tartu maakonda hõlmava roheline võrgustiku põhiosa.

Peipsiääre valla territooriumile jääb osaliselt üks maakonna teemaplaneeringus *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* määratletud tuumala: T24 e Peipsiääre (~26 m²), mis on piirkondliku tähtsusega ala.

Lisaks jääb valla territooriumile roheline võrgustiku koridor K31 e Suur-Emajõgi, mis on riikliku tähtsusega ala.

3.3.6 Miljööväärtuslikud ja väärtuslikud maad

Väärtuslik maastik antud dokumendi mõistes on inimtegevuse käigus kujunenud kultuurmaastik. Peipsiääre valla territooriumil asub vastavalt Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* maakondliku ning potentsiaalse riikliku tähtsusega väärtuslik maastik R2 „Nina-Kolkja-Varnja“. Ala pindala on ~1295 ha ning hõlmab Varna-Alatskivi tee parem- ja vasakpoolsed alasid.

3.3.7 Kliimaatilised tingimused

Peipsiääre vald kuulub kliimaatiliselt Lõuna-Eesti regiooni. Võrreldes Eesti keskmisega iseloomustab valla piirkonda suurem aktiivsete õhutemperatuuride summa, pikem vegetatsiooniperiood ning väiksem sademete hulk. Oma mõju kliima pehmedajana mängib Peipsi järv.

Vallale lähim hüdromeetriaajaam on Praaga, aga selle kohta pole pikaajalisi keskmisi ilmastikutingimusi välja arvatud, kuna tegemist on väikse vaatlusprogrammiga jaamaga. Seega on valda iseloomustavad meteoroloogilised näitajad saadud Tartu-Tõravere Meteoroloogiajaama pikaajaliste vaatluste (1961-1990. a) alusel ning need on järgmised:

Temperatuurid

Palju-aastane keskmine temperatuur	4,9 °C
Kõige soojema kuu (juuli) keskmine temperatuur	16,5 °C
Kõige külmema kuu (jaanuar) keskmine temperatuur	-7,1 °C
Temperatuuri absoluutne maksimum	34 °C
Temperatuuri absoluutne miinimum	-38,6 °C

Tuule kiirused

Keskmine aastane tuulekiirus	3,9 m/s
Maksimaalne tuulekiirus (puhang)	35 m/s

Sademed

Aasta keskmine sademete hulk	585 mm
Sademetega päevade arv aastas (≥1,0 mm):	110
Maksimaalne sademete hulk kuus (august)	86 mm
Minimaalne sademete hulk kuus (veebruar)	23 mm

3.4 Elu- ja sotsiaalkeskkond

3.4.1 Rahvastik

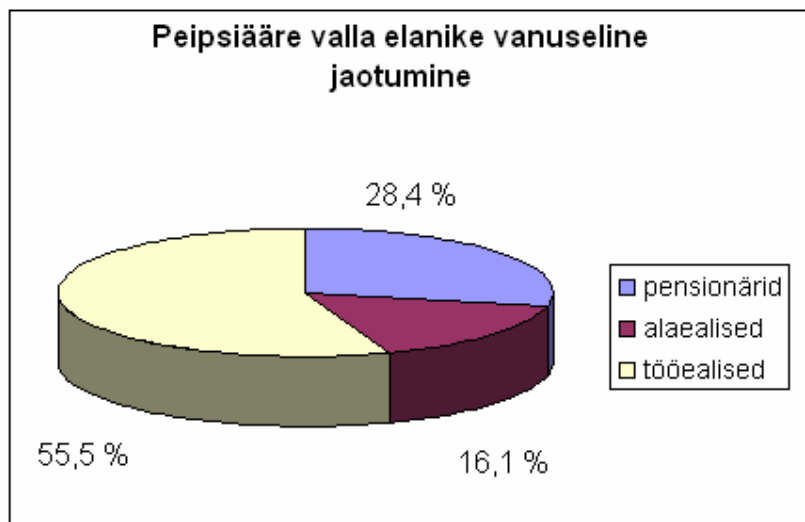
Oma pindalalt on Peipsiääre vald Tartu maakonna ja Eesti üks väiksemaid valdu. Rahvaarv, mis 2006. a seisuga on vähenenud 941 elanikuni, asetab valla samuti väiksemate hulka. Loomulik iive vallas on negatiivne (ajavahemikul 2003-2006.a suri vallas 70 inimest ja sündis 20 inimest), mida mõnevõrra leevendab sisseränne.

Peipsiääre valla elanike arv asulate kaupa on näha tabelis 3.3.

Tabel 3.3. Valla elanike jaotus (2006.a seisuga)

Asula	Elanike arv
Kolkja alevik	370
Kasepää alevik	274
Varnja alevik	252
Sipelga küla	12
Savka küla	33
KOKKU	941

Rahvastiku vanusstruktuuris kaldub ülekaal pensioni- ja tööealiste poolele. Valla elanikkonnast moodustavad 28,4 % pensionärid, 55,5 % tööealised elanikud ning 16,1 % alaealised (joonis 3.2).

Joonis 3.2. Elanike vanuseline koosseis

3.4.2 Haridus

Peipsiääre vallas on üks kool, milleks on Kolkja 9-klassiline põhikool. Hetkel on Kolkja põhikoolis kokku 85 õpilast ja 15 õpetajat. Teistes valdades koolis käivate laste arv on 8. Kolkjas asub samuti lasteaed, mis on venekeelne.

3.4.3 Kultuur ja sport

Peipsiääre vallas on 2 raamatukogu, mis asuvad Kolkjas ja Varnjas. Varnjas tegutseb kohaliku pereseltsi eestvõttel vanausku tutvustav muuseum. Samalaadne muuseum asub ka Kolkjas. Vallas on neli vanausuliste palvelat (kirikut). Rahvamajasid on üks ja see asub Kolkjas.

Vallas tegutseb spordiklubi SK „Peipsiäärsed“. Edu on saavutatud klassikalises maadluses ja jalgpallis. Spordirajatistest on vallas kasutada Kolkja Põhikooli spordisaal. Hetkel avaiirituste korraldamiseks kohta ei ole ning puuduvad ka konkreetsed puhkamiseks mõeldud alad (eelkõige supluskoht), kuid perspektiiviks on staadioni ehitamine.

3.4.4 Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

Peipsiääre valla meditsiinikeskus asub Kolkjas, kus on avatud perearstipraksis ning apteek. Valda teenindavad Alatskivi kiirabibrigaad ja päästeteenistus. Ka lähim hambaravikabinet asub vallast 8-20 km kaugusel Alatskivil.

Sotsiaalne keskkond on vallas suhteliselt turvaline. Riskirühmadele on tagatud sotsiaalsete teenuste kättesaadavus. Valla eelarvest on toetatud vähekindlustatute toimetulekut, milleks eraldatakse rahalisi vahendeid.

3.5 Majanduskeskkond

3.5.1 Tööhõive

Valla tööturg ja majandusstruktuur on väga tagasihoidlikud ning ettevõtlus mitterahuldavalt arenenud. Peamiselt tegutsevad vallas väikesed teenindusettevõtted ning paar tööstusettevõtet. Eelarvelistes asutustes töötab ligi viiendik vallas rakendatutest ja nendest töökohtadest on enamik seotud haridusega.

Ettevõtluse arengut pärsib kvalifitseeritud tööjõu, piisava riskijulgusega inimeste ning ettevõtlust soosiva psühholoogilise kliima puudumine. Lisaks on probleemiks vallavalitsuse vähene töö- ja tootmisvõimaluste reklaamimine. Negatiivne on ka kohaliku elanikkonna kõrge keskmine iga ning eesti ja võõrkeelte mittetundmine. Probleemiks on töökohtade vähesus vallas sees, eriti naiste ja noorte seas, ning madalad palgad.

Valla territooriumil elab 523 tööealist elanikku (2007 a seisuga). Inimesed käivad tööl peamiselt lähivaldades, Tartus, Tallinnas ja ka Venemaal. Ametlikult on registreeritud 4 töötut. Tartu maakonnas (va Tartu linn) on sama seisuga ametlikult registreeritud töötuid 1002 (töötus 2,0 %).

3.5.2 Ettevõtlus

Peipsiääre vallas on 2006. a seisuga registreeritud kolm tööstusettevõtet: OÜ Grossestrasse (õmblustsehh) Kasepää alevikus ja kaks kala ümbertöötlemistsehhi, millest üks on oma tegevust lõpetamas. Ettevõtted on enamjaolt väikesed. Reaalselt pakuvad Peipsiääre valla elanikele tööd Peipsiääre Vallavalitsus, AS Peipsi Kalamees, Kolkja Kala- ja sibularestoran ning OÜ Alfonso.

Eraettevõtluse suurimad tööandjad on seotud kalapüügi ja töötlemisega (tabel 3.4). Nimetatud tegevused on seotud aga kalavarude ja püügikvootidega, mis kokkuvõttes pärsib ettevõtluse

arengut. Perspektiivseteks tegevusaladeks võib pidada turismi ja Peipsi pilliroo varude kasutuselevõttu, kuid nimetatud tegevusalade nõrkuseks on sesoonsus. Traditsiooniline sibula- ja köögiviljakasvatuse on oluliselt vähenenud ebapiisava turustusvõimaluse tõttu.

Tabel 3.4. Peipsiääre vallas registreeritud ettevõtted (seisuga 01.01.2006)

Kood	Nimi	Tegevusala	Aadress
10242655	OÜ Alfonis	kauplus	Lohkva
10019495	AS Peipsi Kalamees	kalatööstus	Kolkja
10605945	Kolkja Kala- ja Sibularestoran	toitlustus	Kolkja

3.5.3 Turism

Turism on vallas vähe arenenud, kuid perspektiivi Peipsi järve näol on. Huvipakkuvad on kolm vene päritoluga vanausuliste küla (Kolkja, Kasepää ja Varnja), mida isoomustavad pikad traditsioonid ning sibulapeenrad ja ikoonide rohkus. Külades asuvad ka pealtnäha tagasihoidliku välimusega kirikud, mis on seestpoolt ehitatud kuldsete ikoonide, õlilampide ja kahe-haruliste ristidega. Muuseumidest on vallas esindatud Vene Vanausuliste Muuseum ning Varnja Elav Ajaloomuuseum. Vallas asub ka 1 majutusettevõtte – „Tallevari“ kämping Varnja alevikus.

3.6 Kommunikatsioonid

3.6.1 Teed ja tänavad

Peipsiääre valla teedevõrgu moodustavad peamiselt kõrvalteed. Riigimaanteed on 23,8 km ulatuses. Põhi- ja tugimaanteed puuduvad. Kohalikud teed, mille üldpikkus on 24 km, vajavad suures osas hooldust. Teedevõrk, millest olulisim on valda läbiv Alatskivi-Kolkja-Varnja-Koosa maantee, on vaid osaliselt asfalteeritud. Peamine osa teedest on kruusakattega. Perspektiivselt saab kasutada Peipsi järve veeteed eelkõige turismi mitmekesistamisel, rakendades oskuslikult turismi arenguks valla rahvuslikku ja usulist omapära. Valla territooriumi ei läbi ükski raudtee.

3.6.2 Ühisveevärk ja –kanalisatsioon

Kuna Peipsiääre vallas puudub ühisveevärk, saab iga majapidamine oma tarbeks vajamineva vee salvkaevudest. Ühine kanalisatsioonivõrk vallas puudub. Mõnel üksikul majapidamisel on olemas oma reovee kogumiskaev. Valla asutuste reovesi on juhitud reoveekogumiskaevudesse Veepuhastusseadmed on olemas Kolkja Põhikoolil ja kultuurimaja-restoranil.

3.6.3 Jäätmemajandus

Peipsiääre vallas ei ole prügilaid ega ka ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud konteinereid. Erasikud toovad oma prügi valla konteineritesse, mis asuvad Varnjas (2 tk), Kasepääs (2 tk) ja Kolkjas (2 tk). Vallal on leping firmaga Ragn-Sells, mis kord nädalas prügi ära veab.

3.6.4 Elektrivõrk ja soojamajandus

Peipsiääre vallas asub 10 alajaama. Tarbijaid varustatakse elektrienergiaga keskpinge elektriliinide võrgu ning 330 kV ja 110 kV liinide kaudu.

Küte on vallas tervikuna lahendatud enamasti lokaalkütte baasil, keelatud on raskete kütteõlide ja kivisöe kasutamine kütteks. Vallas asub kaks lokaalset katlamaja - Kolkja Põhikoolis ning Kultuurimaja-restoranis.

3.6.5 Sidevõrgud

Telefoniside võimalusi on vallas piisavalt. Mobiilside osas on valla territoorium kaetud kõigi Eesti Vabariigis mobiilsidet pakkuvate operaatorite levialaga, mille kvaliteet on operaatorite kaupa erinev. Vallavalitsuses ning Kolkja ja Varnja raamatukogudes on interneti püsiühendus. Valla ainuke postkontor asub Kolkjal.

4. Kavandatava tegevuse ja selle alternatiivide kirjeldus

Peipsiääre valla üldplaneeringu üldeesmärgid on sotsiaalsed, nende seadmisel on lähtunud paikkonna elanike elujärje ja -keskkonna korrastamise ja paremaks muutmise vajadusest. Valla ruumilise arengu kujundamisel ei ole kavas rakendada „ränki“ meetmeid selle saavutamiseks, vaid arvestatakse juba väljakujunenud asustuse, maakasutuse ja ehitussuundumustega, lähtudes varemkehtestatud planeeringutest, paikkonna eripärast, teadaolevatest huvidest ja keskkonnatingimustest. Valla atraktiivsemaks muutmisel soovitakse kasutada ära oma asendit Peipsi järve suhtes ning juba toimivate meetmete ja nn brandide-artiklite võimendamist ja parendamist lähtudes valla inimeste soovidest ning tahtest.

Üldplaneeringuga ei muudeta oluliselt vallas väljakujunenud asustuse ja kommunikatsioonide põhisuundi. Kasvupiirkondadena nähakse eelkõige suuremaid külakeskuseid ning teisi tiheasutuspiirkondi.

4.1 Ülevaade planeeringulahendustest

Planeeringulahenduste kirjeldus on koostatud vastavalt Peipsiääre valla üldplaneeringu eelnõule seisuga september 2007.

4.1.1 Looduskeskkond

Väärtuslikud alad – Valla territooriumile jääb osaliselt Tartu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* määratletud üks väärtuslik kultuurmaastik R2 Nina-Kolkja-Varnja. Üldplaneeringus tuuakse välja antud ala maakasutus ning maastiku säilimist tagavad kasutustingimused.

Natura 2000 alad – Valla territooriumil asub Emajõe suudme hoiuala, lisaks piirneb vald Emajõe Suursoo loodusala ning Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnualaga.

Roheline võrgustik – Valla maa-alale jääva rohelise võrgustiku määratlemisel on lähtunud Tartu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringust *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused*. Peipsiääre valla territooriumile jääb osaliselt üks maakonna teemaplaneeringus määratletud piirkondliku tähtsusega tuumala T24 e Peipsiääre. Lisaks jääb valla territooriumile rohelise võrgustiku koridor K31 e Suur-Emajõgi, mis on riikliku tähtsusega ala. Üldplaneeringuga määratakse rohelise võrgustike alade säilimist tagavad ja sidusust tugevdavad kasutustingimused.

Kaitsealad – Vallas paikneb Lahepera hoiuala ning vald piirneb Emajõe-Sursoo sookaitseala/maastikukaitsealaga hoiuala. Antud objektide kaitse toimub vastavalt *Looduskaitseadusele*.

Veealad – Peipsi järvel liiklust takistav ja faarvaatrit kitsendav tegevus peab olema kooskõlastatud Veeteede Ameti ja ehitiste puhul maa valitsejaga. Tagatud peab olema vaba juurdepääs kallasradadele.

Metsaalad – Metsaalad on kogu Tartu maakonda hõlmava rohelise võrgustiku põhiosa. Nende majandamine toimub vastavalt *Metsaseadusele*.

4.1.2 Elu- ja sotsiaalkeskond

Elamumaad – Valla ruumilise arengu kujundamisel arvestatakse juba väljakujunenud asustuse, maakasutuse ja ehitussuundumustega. Üldplaneeringuga määratakse tiheasustuspõhiirkonnad, milleks on Kolkja alevik, Kasepää alevik, Varnja alevik ja Varnja-Alatskivi tee mõlemad teepooled põhjast lõunasse ning hajaasustuspõhiirkonnad, milleks on ülejäänud ala, mis jääb tiheasustusega ala piiridest väljapoole. *Tiheasustusega* aladel on krundi minimaalne lubatud suurus 700 m². Kohalikul omavalitsusel on õigus nõuda 3 ja enama krundi planeerimisel vähemalt 2000 m² suuruse üldkasutatava või muu sotsiaalotstarbelise maa-ala planeerimist. *Hajaasustusalade* planeerimisel kavandatakse meetmeid maastiku ja looduskoosluse säilimiseks ning samuti on prioriteediks roheline ehk ökoloogilise keskkonna säilimise tagamine. Uute moodustatavate ehituskruuntide minimaalne suurus on 2500 m², naabermajavalldus peab jääma vähemalt 200 m kaugusele.

Kruuntimine ja uute hoonete ehitamine saab toimuda kehtestatud detailplaneeringute alusel. Ehitatavad hooned peavad arvestama olemasolevate hoonete arhitektuurseid suundumusi ja moodustama oma suuruse, kõrguse ja asukohaga ruumilise rütmi. Hoonestusalade määramisel tuleb arvestada reaalse hoone suuruse ja kõrgustega, et teede äärde tekiks ühtlane rütm, vajadusel tuleb kasutada kohustusliku ehitusjoone nõuet. Hajaasustuse hoonete arhitektuurne ilme peab samuti sobima ümbruskonda ja järgima taluhoonestusele iseloomulikke jooni.

Sotsiaalne keskkond – Vastavalt valla üldplaneeringule on plaanis laiendada Kolkja lasteaeda. Lisaks soovitakse renoveerida ning laiendada Kolkja ja Varnja raamatukogusid.

Puhke- ja virgestusmaa – Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* järgi on Peipsiääre vallas suure puhkeväärtusega aladeks Peipsi järve kaldaalad ning Peipsi mineraalpinnase ja väikese üleujutusala rand. Üldplaneeringuga määratakse puhke- ja virgestusalad Kolkjasse vana vallamaja lähedusse, Kasepääle põhjapoolse aleviku vahetusse lähedusse ja Varnjasse seltsimaja ümbrusesse, lisaks ka perspektiivse jalgpalliväljaku asukoht Kolkja alevikku põhikooli kõrvale.

Kalmistute laiendamine – Peipsiääre vallas asuvad Varnja, Kolkja ja Kasepää kalmistud. Vastavalt valla üldplaneeringule soovitakse laiendada kõigi kolme kalmistu pindala.

4.1.3 Kommunikatsioonid

Teed ja liikluskorraldus – Üldplaneeringus ei kavandata muudatusi kohalike maanteed võrgus. Jätkata tuleb töid teekatete kvaliteedi parandamisel ja liikluse ohutumaks muutmisel teede sõlmpunktides. Tulevikus nähakse ette Koosa-Varnja maantee asfalt-katte alla viimist. Määratud on teede-tänavate ja liikluskorralduse planeerimispõhimõtted. Avalikud teed tuleb planeerida lähtudes standardist nr EVS 843:2003 nii, et selle ääres oleks võimalus liikuda nii jalakäijatel kui jalgratturitel.

Ühisveevärk ja -kanalisatsioon – Üldplaneeringuga lahendatakse sademevee puhastamine, milleks on planeeritud suunata see läbi õlipüüdurite jt puhastussüsteemide olemasolevatesse veekogudesse. Tsentraalse vee- ja kanalisatsioonisüsteemi puudumise tõttu tuleb keskkonnakaitselistel kaalutlustel enne ehitistele ehitusloa andmist lahendada vee saamise ja reovee puhastamise alternatiivsed võimalused oma puurkaevu ning reoveekogumiskaevu näol. Kaugemas perspektiivis on võimalik rajada ühisveevärgi ja ühiskanalisatsiooni torustikke Kolkja tee nr 22244 alla.

Sadamad – Vallas on hetkel olemas Kolkja ja Varnja lautrikohad. Üldplaneeringuga määratakse perspektiivne paadisadama-ala Kasepää alevikku ning lautrikoht Kolkja muuseumi kinnistule.

Jäätmemajandus – Üldplaneeringuga nähakse ette perspektiivsed kohad, kuhu oleks võimalik vallaelanikel tuua eri liiki jäätmeid. Korrastada soovitakse ka Kolkjas asuv prügi kogumise ja äraveo koht ning välja arendada valla jäätmekava.

Tehnovõrgud – Planeeringuga on perspektiivis ette nähtud Kasepää ja Kolkja alevike tänavavalgustuse rajamine ning Varnja aleviku valgustuse rekonstrueerimine. Vallal on plaanis ehitada välja Kolkja põhikooli küttesüsteem.

4.2 Alternatiivid

Käesolevas KSH-s käsitletakse alternatiividena kahte erinevat arengustsenaariumit (alternatiivi), millest üks näeb ette üldplaneeringu kehtestamist ja teine olemasoleva olukorra jätkumist, kus Peipsiääre vallal kehtivat üldplaneeringut ei ole.

Reaalseid alternatiive üldplaneeringule tervikuna ei ole käsitletud, kuna üldplaneeringu iseloomu tõttu ei ole see otstarbekas. Keskkonnamõju hindamise käigus on piirkonna kui terviku arendamist arvestades välja pakutud mõned nn objektipõhised alternatiivid. Nendeks on kergliiklusteede rajamine võrgustikuna, valla olulisemate objektide juures jalgarataste parkimisvõimaluste tagamine, uue kalmistu-ala määramine olemasolevate laiendamise asemel ning matkaradade planeerimine terve valla territooriumil. Väljapakutud alternatiivsed lahendused on reeglina toodud üldplaneeringu konkreetse lahenduse täienduseks. Reeglina kaasnevad väljapakutud alternatiivide elluviimisega laiemale üldsusele positiivsemad mõjud kui üldplaneeringus pakutud lahendustega.

Käesolevas aruandes on keskkonnamõju strateegiline hindaja käsitlenud täiendavaid alternatiive planeeritavatele objektidele leevendavate meetmetena, mis on kajastatud ka hindamistabelites.

Null-alternatiiv – Peipsiääre vallale üldplaneeringut ei kehtestata. Arendustegevuses puuduvad kogu valda hõlmavad kokkulepitud arengusuunad. Ruumilist arengut on võimalik suunata maakonnaplaneeringu, detailplaneeringute ning arengukavade kaudu.

Tegelikult 0-alternatiiv rakendatav ei ole, kuna *Planeerimisseaduse* (RT I 2002, 99, 579) kohaselt on kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu koostamine kohustuslik.

Alternatiiv I – Peipsiääre vallale kehtestatakse üldplaneering, milles on määratletud maa-alade funktsioonid (sihtotstarbed) ja ruumilised arenguvisionid. Tagatud on valla kindlasuunaline ruumiline areng läbi kaalutletud valikute, mis aitab vähendada negatiivseid mõjusid looduskeskkonnale ning maastikuilmele. Ei planeerita ainult elamualasid, vaid rõhku pööratakse ka rohealade säilimisele puhketsoonidena ning vaba aja veetmise võimaluste loomisele. Arendustegevuste aluseks on enamikel juhtudel detailplaneeringud, mille koostamiseks on seatud üldised maa- ja veealade kasutamise- ja ehitustingimused. Elamualade puhul on täpsustatud ehitustingimused ning hoonete projekteerimistingimused. Valla arendamisel arvestatakse piirkonna erisusi ning elanikkonna soove ja seega tagatakse mitmekülgne areng kogu valla ulatuses.

5. Üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnevad keskkonnamõjud ja leevendavad meetmed

5.1 Olulise ruumilise mõjuga objektid

Olulise ruumilise mõjuga objekt *Planeerimisseaduse* (RT I 2002, 99, 579) tähenduses on objekt, millest tingitud transpordivood, saasteainete hulk, külastajate hulk ja tooraine või tööjõu vajadus muutuvad objekti kavandatavas asukohas senisega võrreldes oluliselt ning mille mõju ulatub suurele territooriumile.

Vabariigi Valitsuse 15. juuli 2003. a määrus nr 198 *Olulise ruumilise mõjuga objektide nimekiri* (RT I, 16.07.2003, 54, 369) määrab olulise ruumilise mõjuga objektide nimistu. Sellekohaseid tegevusi Peipsiääre vallas ette ei ole näha.

5.2 Elamualad

Tiheasustusega aladeks maareformi seaduse tähenduses on maa-alad, mis on tiheasustusega aladeks määratud kehtestatud planeeringuga. Üldplaneeringuga määratakse tiheasustusaladeks Peipsiääre vallas Kolkja, Kasepää ja Varnja aleviku piirkonnad ning Varnja-Alatskivi tee mõlemad teepooled põhjast lõunasse. Üldplaneeringus on perspektiivsete tiheasustusega elamumaade kohta toodud järgmised tingimused:

- Kruntimine ja uute hoonete ehitamine saab toimuda kehtestatud detailplaneeringute alusel.
- Krundi minimaalne lubatud suurus 700 m², v.a. teede jt tehnoarajatiste maa.
- Kohalikul omavalitsusel on õigus nõuda 3 ja enama krundi planeerimisel vähemalt 2000 m² suuruse üldkasutatava või muu sotsiaalotstarbelise maa-ala planeerimist. Seejuures ei pea see planeerimine toimuma ühe detailplaneeringuga. Kohalikul omavalitsusel jääb õigus nimetatud tingimus seada ka alla kolme krundi planeerimisel, juhul kui naabruses on juba rajatud krunte ning planeeritava krundiga kokku moodustub või on juba moodustunud 3 ja enam uut krundi.
- Ehitatavad hooned peavad arvestama olemasolevate hoonete arhitektuurseid suundumusi ja moodustama oma suuruse, kõrguse ja asukohaga ruumilise rütmi.
- Hoonestamisel tuleb vältida tühja vahekrundi efekti, kus üks maaomanik on ehitanud väikse hoone suure krundi serva ja siis näib, et ehitamisel on üks maja vahele jäänud.
- Tsentraalse vee- ja kanalisatsioonisüsteemi puudumise tõttu tuleb keskkonnanõuetel kaalutlustel enne ehitisele ehitusloa andmist lahendada vee saamise ja reovee puhastamise alternatiivsed võimalused oma puurkaevu ning reoveekogumiskaevude näol. Tsentraalsete põhitrasside väljaehitamise järgselt tuleb reovee kogumisalal enne põhihoonete ehitamist rajada ühendused ja liituda tsentraalse võrguga.
- Tiheasustuspriirkondade väljaarendamisel lahendada normikohane tuletõrjeveree saamine Peipsi järvest või muudest veevõtukohtadest enne ehitusloa andmist.
- Hoonete planeerimisel arvestada üldplaneeringus märgitud järgmiste ehitusjoontega:
 - riigimaanteed (Alatskivi-Varnja, Koosa-Varnja, Metsakivi-Kolkja ja Kolkja-Sipelga mnt) ääres 50 m äärmisest sõiduraja teljest;
 - kohalike maanteed ääres 20 m äärmise sõiduraja teljest;
 - tänava (Kolkja tee) ääres minimaalselt 2 m teemaa piirist.

Hajaasustusalaks on üldplaneeringu kohaselt ülejäänud ala, mis jääb tiheasustusega ala piiridest välja. Hajaasustusaladel kavandatakse meetmeid maastiku ja looduskoosluse säilimiseks. Samuti on prioriteediks roheline ehk ökoloogilise keskkonna säilimise tagamine. Hajaasustusalal lubatavateks või mittelubatavateks sihtotstarveteks ja nende osakaalu juhtfunktsioonideks on määratud põllumajandusmaa, karjäärde maa või metsamajandusmaa - 75% ning elamumaa, põllumajandusliku tootmismaa, muu tootmismaa, muu maa - 25%. Elamuehitus hajaasustuses peab toimuma esmajärjekorras vanade talukohtade täisehitamise näol, samuti tagastatud maa omanikel tagastatud maale või uutel omanikel ostetud maale. Samas tuleks jälgida ajaloolist nn vene hoonestustava, kus hooned paiknevad teede ääres lähestikku. Maaüksuste muutumist suunatakse nii, et eri funktsioonid moodustaksid ka eraldi maaüksuse, ehk siis elamute juurde elamumaad, põllumajandus- ja metsamajanduslikest maadest moodustatakse maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistuid jne.

Hajaasustusaladel on elamuehituse arendamiseks seatud järgmised tingimused:

- Väärtuslikele põllumaadele uute ehituskrunte moodustamist ei toimu.
- Uute moodustatavate ehituskrunte minimaalne suurus on 2500 m². Väiksemaid krunte võib moodustada tehnoarajatiste tarbeks.
- Tagamaks hajaasustusega piirkondades senist elukvaliteeti ja elamistingimusi, on uute kruntide moodustamine lubatud detailplaneeringu alusel olemasolevate hoonetegruppidega piirnevale alale (hoonete grupid on näidatud planeeringujoonisel nr 2) või kohtadesse, millest lähim hoonestuse asukoht jääb vähemalt 150 m kaugusel. Viimasel juhul ei ole detailplaneeringu koostamine kohustuslik.
- Hoonete arhitektuurne ilme peab sobima ümbruskonda ja järgima taluhoonestusele iseloomulikke jooni.
- Muudele metsamaadele on lubatud elamukrunte moodustamine vaid kehtestatud detailplaneeringute alusel.

Kõigile maa-aladele ehitamisel tuleb hoone fassaad (arhitektuuriselt liigendatud hoone esinduskülg) ehitada avaliku tee ja/või veekogu poole. Hoonestusalade määramisel tuleb arvestada reaalse hoone suuruse ja kõrgustega, et teede äärde tekiks ühtlane rütm, vajadusel tuleb kasutada kohustusliku ehitusjoone nõuet. Olemasolevate elamualade lähedusse uute elamualade planeerimise eesmärgiks on nii puutumatu looduskeskkonna võimalikult suures mahus säilitamine kui ka olemasoleva infrastruktuuri maksimaalne ära kasutamine. Ehitustegevuses miljööväärtuslikul hoonestusalal peab järgima kohalike hoonestus- ja ehitustavasid (kinnistute suurus, ehitusjoon, hoonete korruselisus, paigutus ja mastaap, traditsioonilised ehitusmaterjalid ja kujundusvõtted, haljastustavus, piirete olemasolu või puudumine jms) ning moodustama hoonestusala terviklikkuse säilimist ja taastamist.

Üldplaneeringuga määratakse ka detailplaneeringu koostamise kohustus perspektiivsel elamuarenduse alal Kolkja-Metsakivi maantee ääres, Varnja-Alatskivi tee mõlematel teepooltel ning Varnja poldril. Samuti on detailplaneeringu koostamise alad kohustusliku hajaasustusega aladel olemasolevate hoonete juurde ehitamise kavandamisel, miljööväärtuslikule ehitiste püstitamisel ning samuti ka muudel juhtudel, kus detailplaneeringu koostamise kohustus on määratud seadustega (veekogude kaldad, loodus- ja maastikukaitsealad, mälestised ja nende kaitsevööndid). Ehitamisele ja planeerimisele esitatavad arhitektuuri nõuded ja nõuded tehnovõrkude paigutamisele on samad, mis tiheasustusaladel.

Üldplaneeringuga on määratud perspektiivsed elamualad, mida nähakse ette tiheasustusega alade läheduses, et kasutada ära olemasolevat infrastruktuuri. Perspektiivseks elamualadeks

on Kolkja-Metsakivi maantee äär, mis hõlmab suurema osa Kolkja aleviku loode-osast ja Savka küla idaserva, samuti Varnja aleviku poldrialast idapool asuv ala (Lauri kinnistu, kat.nr. 58701:005:0061).

Vesi ja pinnas valdkonna mõjud

Valla elanikkond on piisavalt väike ning rahvaarvu suurt kasvu pole ette näha. Seetõttu põhjaveevarusid uute elamupiirkondade rajamine oluliselt ei mõjuta. Siiski toovad uued elamualad valda eeldatavasti uusi elanikke, millega kaasneb jäätmetekke suurenemine ning kasvavad ka tekkivad reoveekogused, mis võib nõrgalt negatiivselt mõjutada valla heitveesuublaid (Peipsi järve vesikond ning nende eesvoolud). Detailplaneeringu koostamine aitab paremini järgida planeeritava ehitustegevuse olemust ja selle mõjusid ning seega vähendab ohtu nii pinna- kui põhjavee saastumiseks.

Leevendavad meetmed:

- Valla edaspidises arendustegevuses ei tohiks ehituskeeluvööndi vähendamist lubada. Mõõndusi võib teha vaid traditsioonilise tiheasustuspiirkonna alal, kuna see paikneb juba osaliselt ehituskeeluvööndis.
- Uute elamualade välja arendamisel tuleb lahendada hoonete veevarustus, kanaliseerimine ja reoveekäitlus. Kui rajatav majapidamine jääb reoveekogumisalasse, siis ei ole omapuhasti kasutamine lubatud ning kasutama peab kogumiskaeve.

Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik valdkonna mõjud

Nii tiheasustusega piirkonnas elamukruntide laiendamine kui ka uute elamumaade planeerimine suurendavad keskkonnale avalduvat koormust ning võivad seetõttu omada negatiivset mõju.

Samas esineb ka positiivne mõju, kuna uute ehitiste kavandamisel nii tihe- kui hajaasustusega piirkondadesse jälgitakse nende sobivust olemasolevasse keskkonda. Positiivse mõjuga on ka asjaolu, et väärtuslikele põllumaadele ei ole lubatud ehitustegevust, mis aitab kaasa looduskeskkonna säilitamisele.

Üldplaneeringuga ei ole perspektiivseid elamualasid planeeritud rohelisele võrgustikule ega ka rohunepi (II kaitsekategooria linnuliik) elupaiga vahetusse lähedusse.

Leevendavad meetmed:

- Elamumaade rajamisel detailplaneeringu kohustusega aladele tuleks kaaluda kohaliku omavalitsuse nõudmisel keskkonnamõju hindamise läbiviimist.

Maastik ja kultuuripärand valdkonna mõjud

Uute elamumaade reserveerimisel võib olla negatiivne mõju maastikele, kuna ehitiste rajamisel muudetakse oluliselt senist maastikuilmet. Üldplaneeringus määratud elamumaade hoonete tihedus ning ehitustingimused leevendavad ehitusest tingitud negatiivseid mõjusid, aidates säilitada kohalike maastike omapära ning luua hooneid ja rajatise selliselt, et need sobituks antud keskkonda. Samuti on mõju positiivne detailplaneeringu koostamise kohustusega alade määramisel, mis toetavad kohalike maastike omapära ja väärtuslike maastike säilimist.

Elanikkonna heaolu ja tervis valdkonna mõjud

Uute elamute rajamine võib kaasa tuua elanike turvatunde ja heaolu vähenemise. Siiski võib eeldada, et turvatunde vähenemine on vaid lühiajaline ning pikemas perspektiivis võib uute

elanike lisandumisega kohalike elanike turvatunne hoopis suurenda, seda nt läbi naabrivalve. Heaolu vähenemist või suurenemist on keeruline prognoosida, kuivõrd see sõltub uutest konkreetsest piirkonda elama asuvatest elanikest ja nende suhetest praeguste elanikega. Üldjoontes võib järeldada, et uute elamumaade rajamine võib kaasa aidata elanikkonna turvalisuse tagamisele.

Planeeritud elamualade väljaarendamine ei too kaasa olulist liiklussageduse kasvu, kuna lisanduvate elanike arv pole oluline, seetõttu pole liiklussageduse kasvust tingitud mõjusid elanikkonna heaolule ja tervisele ette näha.

Leevendavad meetmed:

- Uutele elamualadele tuleb detailplaneeringutega kavandada elamupiirkonda teenindavad parkimisalasid, mänguväljakuid ja puhkealasid, aitamaks kaasa elanike elukvaliteedi tõstmisele ning andmaks neile võimalust puhata ja sportida turvaliselt oma kodu lähedal.

5.3 Sotsiaalne keskkond

Vastavalt valla üldplaneeringule on plaanis laiendada Kolkjas asuvat lasteaeda. Lisaks soovitakse renoveerida ning laiendada Kolkja ja Varnja raamatukogusid.

Sotsiaalse keskkonna kvaliteet valdkonna mõjud

Valla sotsiaalse keskkonna arendamine aitab tagada vajalike teenuste kättesaadavust vallas ning tugevdada sotsiaalseid võrgustikke.

5.4 Väärtuslikud maastikud ja looduslikult väärtuslikud alad

Peipsiääre valla üldplaneeringus on määratletud väärtuslikud maastikud ning miljööväärtuslikud alad vastavalt Tartu maakonna teemaplaneeringule *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused*. Väärtuslik maastik antud dokumendi mõistes on inimtegevuse käigus kujunenud kultuurmaastik. Peipsiääre valla territooriumil asub vastavalt maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule maakondliku ning potentsiaalse riikliku tähtsusega väärtuslik maastik R2 „Nina-Kolkja-Varnja“. Ala pindala on ~1295 ha ning hõlmab Varna-Alatskivi tee parem- ja vasakpoolseid alasid. Sama piirkond on määratud ka miljööväärtuslikuks alaks.

Üldplaneeringuga määratakse järgmised väärtuslike maastike säilimist tagavad kasutustingimused:

- Vältida luhtade ja põllumaade võsastumist;
- Keelatud on metsamaade raadamine ja lageraie;
- Säilitada traditsioonilist maakasutust ja maastikustruktuuri (ka asustusstruktuur ja teedevõrk);
- Mitte lubada ehitustegevuse laienemist maastikuliselt esteetilistes ja ökoloogiliselt tundlikes paikades;
- Väärtuslikel maastikel lubada uusehitisi vaid endistel talukohtadel, jälgides sealjuures kunagist hoonete paigutust. Uusasumid näha ette ajaloolisest külahoonestusest piisavalt eemal;

- Ehitustraditsioone järgivate oluliste arhitektuurinõuete (hoonete paiknemine, välisviimistlus, korruselisus, katusekalle) sätestamine detailplaneeringutes ja projekteerimistingimustes;
- Määrata teedelt Peipsile avatavad/säilitatavad vaated;
- Kaldaäärsetel reformimata riigimaal tuleb katastriüksuste moodustamisel ette näha eraldi liiklusmaa katastriüksused olemasolevatele veekoguni viivatele teedele;
- Kaldaäärsete maa-alade detailplaneeringute koostamisel moodustada avalikult teelt kaldani viivale teealusele maale liiklusmaa krunt ja määrata see avalikult kasutatavaks;
- Talvise jäälemineku reguleerimine ja tähistamine, vältimaks kaldamaastiku sõidukitega kahjustamist;
- Peipsiääre küladele iseloomulikupeenraviljeluse jätkamine;
- Toetussüsteemi käivitamine ehitiste ajaloolisel kujul renoveerimiseks.

Täpsemad hooldussoovitused ja piirangud määratakse maastikuhoolduskavade alusel.

Miljöövärtuslikule hoonestusalale ehitiste rajamisel peab üldplaneeringu kohaselt järgima kohalikke hoonestus- ja ehitustavasid (kinnistute suurus, ehitusjoon, hoonete korruselisus, paigutus ja mastaap, traditsioonilised ehitusmaterjalid ja kujundusvõtted, haljastustavus, piirete olemasolu või puudumine jms) ning moodustama hoonestusala terviklikkuse säilimist ja taastamist. Selle jälgimiseks on detailplaneeringu koostamine nimetatud alal kohustuslik.

Seatud tingimused on järgmised:

- Ehitise projekteerimisel ja ehitamisel tuleb jätta ehitise minimaalseks kauguseks naaberkrundi piirist vähemalt pool ehitise piiripoolse osa kõrgusest, kui naaberkruntide omanikud ei lepi kokku teisiti ja selle kokkuleppega on nõustunud tuleohutuse järelevalve asutus või kui detailplaneering ei näe ette teisiti.
- Ehitis peab olema projekteeritud ja ehitatud nii, et oleks tagatud vaba juurdepääs selle ning teiste vahetus naabruses asuvate ehitiste remondiks, hoolduseks ja tulekahjude ning muude avariide ja õnnetuste likvideerimiseks.
- Soovitav on mitte projekteerida hoonete kõrguseks üle 2 korruse.
- Ehitistel ja ehituskruuntidel peab olema korrastatud ja hooldatud välimus.
- Säilima peavad akende ja uste kuju, asend fassaadil ja seintes.
- Kasutama peab Peipsi piirkonnale omast traditsioonilist ehitusmaterjali nagu tahatud ristpalki, laudisvoodrit, kivi. Kasutada ei tohi naturaalseid materjale imiteerivaid materjale (plastikvoodrid, kivi imitatsiooniga plekkkatused jne).
- Ehitise laiendamine, ümberehitamine ja remont peab olema teostatud ehitise arhitektuurilist ja ajaloolist väärtust arvestades.
- Uute ehitusalade rajamisel säilitada olemasolevad väärtused ja sobitada uued elemendid kooskõlas olemasolevatega.
- Tööstushoonete sobitamine maastikku peab toimuma selliselt, et need ei rikuks maastiku ilmet.
- Mobiilsidemastide ehitamine väärtuslikele maastikele on keelatud.
- Arendustegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet aladel või kavandavad joonehitisi (teetrossid, tehnilise infrastruktuuri elemendid jne), samuti looduslike veekogude õgvendamine, tuleb kooskõlastada vallavalitsuse, maavalitsuse ja keskkonnateenistusega
- Soovitav on vältida teedelt avanevatele vaatekoridoridesse uute, vaateid piiravate hoonete ja rajatiste ehitamist ning kõrgemaks kui 1m kasvavate puude ja põõsaste istutamist.

Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik valdkonna mõjud

Väärtuslikud maastikud pakuvad inimestele võimalusi looduses viibida ja seal liikuda ning aitavad seeläbi tõsta inimeste keskkonnateadlikkust antud alade kohta. Samuti on väärtuslikud maastikud olulisteks rohevõrku täiendavateks elementideks. Väärtuslike alade säilimisel on oluline positiivne mõju looduskeskkonnale ja bioloogilisele mitmekesisusele, aidates kaasa toimiva rohevõrgustiku tagamisele. Ehitustegevuse piiramine antud aladel omab olulist positiivset mõju.

Maastik ja kultuuripärand valdkonna mõjud

Väärtuslike maastike säilitamine ning kaitse- ja kasutamistingimuste määramine aitab säilitada kohalike maastike mitmekesisust ja omapära.

Leevendavad meetmed:

- Erilise tähelepanelikkusega tuleks suhtuda Nina-Kolkja-Varnja miljööväärtusliku ala terviklikkuse säilitamisse ning vältima omapärase olustiku muutmist.
- Muinsuskaitseobjektide vahetusse lähedusse planeeritavate elamukruntide detailplaneeringud tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

Sotsiaalse keskkonna kvaliteet valdkonna mõjud

Kultuuripärand ja esteetiliselt meeldiv maastikuilme parandavad elukeskkonna kvaliteeti ja tugevdavad elanike identiteeditunnet. Samuti loob see täiendavaid võimalusi vaba aja veetmiseks ning pakub esteetilist naudingut.

5.5 Rohevõrgustik

Roheline võrgustik on ökoloogiline infrastruktuur, mis koosneb tugialadest ning neid ühendavatest koridoridest. Tugialadel asuvad olulised elupaigad ja kasvukohad ning koridorid võimaldavad liikuda ja levida erinevatel liikidel ühelt tugialalt teisele. Tugialadele on omane massiivsus, kompaktsus ja looduskaitseväärus, koridorid seovad omakorda tugialad tervikuks, tagades liikide leviku. Metsaalad on peaaegu poolt maakonda hõlmava rohelise võrgustiku osa. Roheline võrgustik täiendab kaitsealade võrgustikku, ühendades neid looduslike aladega ühtseks tervikuks.

Tartu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* on määratud rohevõrgustiku tuumalad ja koridorid. Vastavalt teemaplaneeringule asub Peipsiääre vallas osaliselt piirkondliku tähtsusega rohevõrgustiku tuumala T24 e Peipsiääre. Samuti jääb valla territooriumile rohelise võrgustiku koridor K22 e Suur-Emajõgi, mis on ühtlasi ka riikliku tähtsusega ala.

Üldplaneeringuga kehtestatakse järgmised tingimused rohelise võrgustiku säilimise ja toimimise tagamiseks:

- Senise asustuse ja maakasutuse struktuuri säilitamine - Varnja- Alatskivi tee vasakul ja paremal poolel põhjast lõunasse peab säilima olemasolev traditsiooniline asustusstruktuur tiheasustuse näol;
- Uued asumid, elamugrupid ja teised kompaktsed hoonestusega alad planeerida väljapoole võrgustiku elemente;
- Suurtele tugialadele ja koridoridele vältida teedevõrgu kavandamist või kui see on möödapääsmatu, siis tuleb leevendada võimalikku negatiivset mõju ja tagada võrgustiku toimimine, rakendades selleks teede projekteerimise ja ehitamise normides

- toodud keskkonnakaitsenõudeid;
- Säilitada roheline võrgustiku elementide suurus ja maakatte tüüp;
- Võrgustiku sidususe tugevdamiseks säilitada asulate lähiala põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad;
- Täpsemad kasutustingimused määratakse rakenduslike töödega (detailplaneeringutega).

Üldplaneeringus on ehitusalade valikul lähtutud rohelisest võrgustikust ning on jälgitud, et kavandatav asustus ei lõikaks läbi roheline võrgustiku koridore.

Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik valdkonna mõjud

Rohealade väljaarendamisel ja säilitamisel on oluline positiivne keskkonnamõju looduse, bioloogilise mitmekesisuse ja rohevõrgustiku säilitamise seisukohast.

Õhukvaliteet ja kliimaatilised faktorid valdkonna mõjud

Rohealade säilitamine ning neile vaba juurdepääsu tagamine loob inimestele rohkem võimalusi kodule lähedal looduses liikuda ja puhata ning vähendab seega ka autoga liiklemise vajadust, aidates nii pikemas perspektiivis vähendada õhu saastumist.

Elanikkonna heaolu ja tervis valdkonna mõjud

Rohealade säilitamine ning neile kaitsvate tingimuste seadmine omab antud valdkonnale olulist positiivset mõju. See loob inimestele võimalused looduses viibida ning seal liikuda. Pikemas perspektiivis toetatakse seeläbi ka tervislike eluviiside juurdumist.

Sotsiaalse keskkonna kvaliteet valdkonna mõjud

Rohealade säilitamise ja kaitsmisega kaasneb oluline positiivne keskkonnamõju, kuna looduslikku keskkonda minimaalselt muutes võimaldab see samas inimestel looduses liikuda ning loodust nautida.

Leevendavad meetmed:

- Soovituslik on matkaradade rajamine, neile juurdepääsu tagamine ning vastavatesse kohtadesse mootorsõidukite ja jalgrataste parkimiskohtade loomine.

5.6 Teed ja liikluskorraldus

Üldplaneeringuga ei kavandata kohalike maanteed võrgus muudatusi. Olemasolevad avalikud teed kuuluvad säilitamisele. Jätkata tuleb töid teekatete kvaliteedi parandamisel ja liikluse ohutumaks muutmisel teede sõlmpunktides. Planeeritakse mõningad uued peale- ja mahaõidud riigiteedele. Tulevikus nähakse ette Koosa-Varnja maantee asfalt-katte alla viimist.

Teede-tänavate ja liikluskorralduse planeerimispõhimõtted on järgmised:

- Planeeringute koostamisel lähtuda maanteed projekteerimise normidest ja nõuetest;
- Teekaitsetsooni jäävate kommunikatsioonide koridoridena kasutada maanteedega paralleelselt kulgevate kogujateede ja jalgteede alust maad.
- Suuremate asulate lähiümbruses lahendada ühistransport selliselt, et bussid sõidaksid asulasse sisse, vältimaks asula lähiümbruses jalakäijate voogusid pimedatel maanteedel.

- Planeerimisel arvestada liiklusest tulenevate keskkonnamõjudega: liikluse müra, vibratsiooni, liikluse poolt põhjustatud õhusaaste ja tolmuga.
- Kohaliku maantee kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on 20 meetrit. Tänavate kaitsevööndi laius teemaast on 5 m. Detailplaneeringuga võib ette näha suurema või väiksema kaitsevööndi (0-10 m).
- Planeeringutega tagada Sotsiaalministri 04.03.2002 määrusega nr 42 kehtestatud normmüra tasemed planeeringualal. Teeäärsete alade planeerimisel planeerida meetmeid müra taseme leevendamiseks.
- Tänavate projekteerimisel ja planeerimisel lähtuda Eesti Standardist: Linnatänavad (EVS 843 :2003) ning üldplaneeringu seletuskirjas kirjeldatust.
- Planeeringus märgitud ühistranspordi liiklemisega teedel arvestada Ühistranspordiseaduse kohase ühistranspordi liikumisega. Ühistranspordi kavandamisel arvestada ressursside kasutamise sotsiaalse ja majandusliku otstarbekusega ning tagada ühistransporditeenuse pakkumise vastavus nõudlusele, mis tuleneb elanike ja nende eri kategooriate (sealhulgas puuetega inimesed, vanurid, õpilased ja üliõpilased) liikumisvajadusest. Soodustada ühissõidukite eeliskasutamist sõiduautode ja teiste individuaalsõidukitega võrreldes, vähendades sellega transpordi negatiivset mõju keskkonnale ja sellest põhjustatud tervisekahjustusi ning aidates kaasa liiklusõnnetuste ja liiklusummikute ärahoidmisele. Vähendada ühiskonna kulutusi transpordile ja energiale ning sotsiaalsele ja majanduslikule infrastruktuurile.
- Arvestada maanteeäärsete vöönditega: tehnoloogiline vöönd, sanitaarkaitsevöönd ja mõjuvöönd.
- Uute elamurajoonide (10 elamut ja enam) planeerimisel planeerida avalike teede koridorid vähemalt 10 m laiused.

Eramaale planeeritud avalike teede või kohalike maanteed avalikuks muutmise toimub kinnistu osade sundvõõrandamise, kasutusõigus- või teehoolduslepingute vormistamise teel kohaliku omavalitsuse äranägemisel seaduses ettenähtud korras. Planeeritud kohalike teede ja muude avalike teede teekoridoride laius on 7 m ja enam.

Õhukvaliteet ja kliimaatilised faktorid valdkonna mõjud

Teede olukorra parandamine võib suurendada antud teedel autode liikumise hulka, mistõttu kaasneb sellega ka suurem heitgaaside õhkupaiskamine. Samas vähendab nimetatud tegevus õhkupaisatava tolmu hulka, säästes loodust ja elukeskkonda ning aidates kaasa õhusaaste vältimisele.

Leevendavad meetmed:

- Õhusaaste vältimiseks võib kaaluda (kruusa)teede ümbruse haljastamist paikades, kus hetkel haljastus puudub.

Alternatiivne lahendus

Kaaluma peab kergliiklusteede rajamist võrgustikuna, mis ühendaks valla erinevaid osi valla keskustega. Seejuures on olulisemate valla turismi- jt objektide juures vajalik tagada lisaks mootorsõidukite parkimisvõimalustele ka jalgrataste parkimise võimalused.

Maastik ja kultuuripärand valdkonna mõjud

Olemasolevate teede olukorra parandamine valla suuremate keskuste vahel aitab tagada avaliku ruumi kättesaadavust.

Elanikkonna heaolu ja tervis valdkonna mõjud

Teede olukorra parandamisega kaasneb positiivne mõju elanikkonna heaolule ja tervisele, kuna kõva katte alla viidud teedel väheneb tolmu teke ning seega ka keskkonnasaaste. Samuti on liiklemine kõvakattega teedel turvalisem nt. mootorsõidukite parema teelpüsivuse tõttu. Kõvakattega teede hooldamine on võrreldes kruusateedega talveperioodil lihtsam, mis omakorda tõstab liiklemise turvalisust. Vastavalt võib järeldada, et antud meetmega aidatakse vältida keskkonnasaaste, müra ja vibratsiooni mõjusid inimese tervisele ning tagada elanikkonna turvalisust.

Samas võib infrastruktuuride arendamine mõningatel teelõikudel suurendada liiklussageduse kasvu. Sellisel juhul võib neis piirkondades tõusta liiklussaaste ja müra tase ning kaasned negatiivne mõju elanikkonna heaolule ja tervisele.

Leevendavad meetmed:

- Liiklejate turvalisuse suurendamiseks tuleks nii palju kui võimalik vältida kergliiklusteede ristumist maanteega.

Sotsiaalse keskkonna kvaliteet valdkonna mõjud

Käesolev meede parandab mootorsõidukite liikumisvõimalusi ja suurendab avalike teenuste kättesaadavust.

Majandusliku keskkonna arengutingimused valdkonna mõjud

Uuendatud teedevõrgustik tagab paremad liikumisvõimalused valla elanikele, aidates kokku hoida aega ja ka teisi ressursse. Teede kõva katte alla viimine on valla ettevõtluse arengut soodustavaks teguriks.

5.7 Sadamate rajamine

Peipsi järv on riigi omandis olev laevatatav veekogu, kus liiklust takistav ja faarvaatrit kitsendav tegevus peab olema kooskõlastatud Veeteede Ameti ja ehitiste puhul maa valitsejaga. Maavanemal on õigus oma korraldusega ajutiselt piirata veeliiklust. Üldplaneeringus on toodud soovitus, et veekogude, ojade ja kraavide toimimiseks tuleks neid puhastada prügist ja taimestikust.

Peipsiääre vallas paiknevad Kolkja ja Varnja lautrikohad, Varnjas asub ka piirivalvesadam. Kohalikud kasutavad Peipsi järvele liikumiseks ka oma paadikanaleid (hetkel on olemasolevaid kanaleid valla territooriumil 31). Vastavalt üldplaneeringule võib uute kanalite rajamine toimuda üksnes detailplaneeringute alusel.

Planeeringu kohaselt on plaanis reserveerida perspektiivne avaliku kasutusfunktsiooniga paadisadama ala Kasepää alevikku. Lisaks on planeeritud lautrikoht ka Kolkja muuseumi kinnistule.

Vesi ja pinnas valdkonna mõjud

Üldplaneeringus toodud veekogude (ojade ja kraavide) puhastamise nõue aitab parandada veekogude olukorda ning vähendada neile avaldatavaid negatiivseid mõjusid (nt vee voolamise takistamine). Positiivselt mõjub ka nõue, et uute kanalite rajamine võib toimuda üksnes detailplaneeringute alusel.

Uute sadamate rajamisega võib tiheneda (laeva/paadi)liiklus Peipsi järvel. See toob omakorda kaasa prügi hulga kasvu, mis võib ebapiisava majandamise tõttu kujutada ohtu pinnase ning põhja- ja pinnavee reostumisele. Samas on planeeritud sadamad oma olemuselt suhteliselt väikesed kalapaatide randumiskohad, kus ei hakka toimuma väga tihedat laevaliiklust ega sellest tulenevat suurt reostuskoormust. Teisalt aitab paadisadamate rajamine kontsentreerida paatide randumist ühes konkreetses asukohas ning vähendab survet täiendavate paadikanalite rajamiseks Peipsi järve rannajoonele. Samuti on sadamate alal võimalik korraldada jäätmete kogumist lihtsamalt kui eraldiseisvate paadikanalite juures.

Leevendavad meetmed:

- Oluline on tagada sadama- ja lautrikohtades jäätmete üleandmisvõimalused.
- Soovitatav on paadisadamatena kasutada rohkem üldkasutatavaid lautreid ning võimalusel kasutada uute kanalite rajamise asemel olemasolevaid (naabrid võivad kasutada kanaleid ühiselt), säilitamaks järve kaldajoont. Kaldajoone muutmisel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine.

Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik valdkonna mõjud

Seoses uute sadamate rajamisega tihenev liiklus Peipsi järvel võib avaldada negatiivset mõju järve väga liigirohkele elustikule. Suurtaimi on Peipsi järves 66 liiki, vetikaid üle 900 taksoni, zooplanktereid vähemalt 160 taksonit, soo- ja veelinde üle 100 liigi. Rohke planktoni ja põhjaloomastiku tõttu on järv kalarohke (37 liiki), kuuludes Euroopa kõige kalarikkamate järvede hulka. Lisaks on kogu Peipsiääre vallaga piirnev Peipsi järve ala selliste kaitsealuste liikide nagu võldase (*Cottus gobio*), vingerja (*Misgurnus fossilis*), hingi (*Cobitis taenia*) ja tõugja (*Aspius aspius*) esinemisala. Paatide liiklemise kasv võib mõjutada nimetatud loomade normaalset elutegevust.

Samas on paadisadamate rajamine oma olemuselt positiivse iseloomuga, kuna spetsiaalselt paatide randumiseks loodud koha kasutamine on tunduvalt looduselisebralikum kui olemasolevate hajutatult rannal paiknevate kanalite kaudu järvele liikumine.

Leevendavad meetmed:

- Peipsi järve ökoloogilise seisundi parandamiseks ja veekvaliteedi säilitamiseks tuleks minimeerida või täielikult välistada reostusainete jõudmise järve nii kaldapiirkonna kui põhja- ja pinnavee kaudu. Seega on vajalik rakendada meetmeid pinnase ja põhjavee saastuse vältimiseks. Tagada tuleks olemasolevates Kolkja sadamas ja Varnja lautrikohtades ning planeeritavas Kasepää paadisadamades ja Kolkja lautrikohtades pilsivee vastuvõtt ja tõhus jäätmemajandus (nt paigaldada sadamatesse prügikastid).

Majandusliku keskkonna arengutingimused valdkonna mõjud

Sadamate rajamine omab majanduskeskkonna vallas positiivset mõju, kuna aitab arendada ettevõtlust (sh turismi).

5.8 Tänavavalgustus

Vastavalt üldplaneeringule on vallal plaanis rajada Kasepää ja Kolkja alevikele tänavavalgustus ning rekonstrueerida Varnja aleviku valgustus.

Elanikkonna heaolu ja tervis valdkonna mõjud

Tänavavalgustuse rajamine on olulise positiivse mõjuga tegevus, kuna see aitab oluliselt tõsta elanikkonna turvalisust.

5.9 Ühisveevarustus ja –kanalisatsioon

Hetkel puuduvad vallas ühine kanalisatsioonivõrk ja veepuhastusseadmed. Iga majapidamine saab oma tarbeks vajamineva vee salvkaevudest. Ühine kanalisatsioonivõrk vallal puudub. Mõnel üksikul majapidamisel on olemas oma reovee kogumiskaev. Vee- ja reoveepuhastusseadmeid vallas ei ole.

Üldplaneeringu eelnõu näeb ette Varnja raamatukogule, Varnja Muuseumile ja Kolkja rahvamajale kaasaegse kanalisatsioonisüsteemi rajamise. Täiendavate trasside ehitust üldplaneeringuga ei kavandata. Perspektiivis on plaan ehitada Peipsiääre vallas välja ühisveevärgi ja ühiskanalisatsioonisüsteem (torustikud Kolkja tee nr 22244 alla).

Vesi ja pinnas valdkonna mõjud

Kuna Peipsiääre valla põhjaveekihi on suures osas nõrgalt kaitstud või kaitsmata, võib kanalisatsiooni puudumisel olla tõsine oht põhja- ja pinnavee ning pinnase reostumiseks. Samuti tuleb märkida, et põhjavee voolusuund on Peipsi suunas, seega võimaliku reostuse korral avaldub negatiivne mõju ka Peipsi järvele. Viimastel aastatel on järves taas esinenud sinivetikate õitsemist, mis põhjustab suvist kalade suremist. Lisaks kalavarude vähenemisele ohustab järve eutrofeerumine. Kuna tegemist on piiriveekoguga, võib ilmned ka reostusainete piiriülest liikumist.

Leevendavad meetmed:

- Varnja, Kolkja ja Kasepää alevike tiheasustusalad tuleb määrata reoveekogumisaladeks.
- Reoveekogumisaladel tuleb lahendada reovee kogumine ja puhastamine kas ühiskanalisatsioonisüsteemi ja reoveepuhasti või regulaarselt tühjendatavate kogumiskaevude abil.
- Uutel planeeritud elamualadel tuleb samuti lahendada reovee kogumine.
- Läbi tuleb viia uuringud vallas asuvate salvkaevude veekvaliteedi hindamiseks.

Üldplaneeringu viimase eelnõu kohaselt on nimetatud leevendavaid meetmeid arvestatud.

Kanalisatsiooni- ja veevarustussüsteemi rajamine on kallis ning keeruline, eriti sellise väikse valla nagu Peipsiääre jaoks. Senikaua, kuni enamus vallas kasutatavatest käimlatest on kuivkäimlad, ei ole otsest pinnase ja vee reostusohu ette näha, kuna selline süsteem on juba aastakümneid toiminud. Probleem süveneb, kui kasutusele võetakse üha enam vesiklosetiga WC-sid, mil tekkiv reovesi võib hakata ohustama joogivett. Seetõttu tuleks eelistada ökoloogilisemaid kuivkäimla-süsteeme, kuni vallal tekib ressursse kanalisatsiooni arendamiseks. Kuni kanalisatsiooni rajamiseni peab vesiklosetiga elamutes kasutama reoveekogumismahuteid. Omapuhastite ja reovee imutamise kasutamine reoveekogumisaladel on keelatud.

Majandusliku keskkonna arengutingimused valdkonna mõjud

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni puudumine ei toeta ettevõtluse arengut. Turismi arendamiseks on veevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemi loomine seadustest tulenevalt kohustuslik.

5.9.1 Ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemi loomise vajalikkus

Nagu juba eespool mainitud, ei ole Peipsiääre vallas ühist kanalisatsiooni- ega ka veevarustuse süsteemi välja ehitatud. Üldplaneeringu eelnõu kajastab kanalisatsioonisüsteemi rajamist vaid Varnja raamatukogule, Muuseumile ning Kolkja rahvamajale. Kuigi siiaaani on olemasolev süsteem küllaltki edukalt toiminud, on vaja kaaluda süsteemide väljaehitamise vajadust, mida üldplaneering perspektiivis ka ette näeb. Järgnevalt on toodud välja seadusest tulenevad aspektid, mis käsitlevad reovee kogumise ja kanalisatsiooniga seonduvat.

Keskkonnaministri 15.mai 2003. a määrus nr 48 *Reovee kogumisalade määramise kriteeriumid* § 2 lõige 1 ütleb, et reoveekogumisala tuleb moodustada, kui 1 hektari kohta tekib orgaanilist reostuskoormust rohkem kui 30 inimekvivalenti (*ie*). Sama paragrahvi lõige 2 ütleb, et aladel, kus põhjavesi on nõrgalt kaitstud, tuleb reoveekogumisala moodustada, kui 1 hektari kohta tekib orgaanilist reostuskoormust rohkem kui 15 ie ning lõige 3, et aladel, kus põhjavesi on kaitsmata, tuleb reoveekogumisala moodustada, kui 1 hektari kohta tekib orgaanilist reostuskoormust rohkem kui 10 ie. Kuna Eesti Geoloogiakeskuse koostatud "Eesti põhjavee kaitstuse kaardi" põhjal on põhjavesi Peipsiääre vallas enamasti kaitsmata ning nõrgalt kaitstud, tuleb eelnimetatud määrusele viidates üldplaneeringuga määrata Peipsiääre valla tiheasustusalad (vastavalt üldplaneeringule on nendeks Kolkja, Kasepää ja Varnja alevikud ning Varnja-Alatskivi tee mõlemad pooled põhjast lõunasse) reoveekogumisalaks.

Reoveekogumisaladel on keelatud omapuhastid. Vabariigi valitsuse 31. juuli 2001. a määrus nr 269 ([RT I 2001, 69, 424](#)) *Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord* §10 lõige 6 kohaselt on üldplaneeringuga määratud reoveekogumisaladel heitvee pinnasesse immutamine keelatud, kui reoveekogumisalal on põhjavee kaitseks ehitatud kanalisatsioon. Kanalisatsiooni puudumisel peavad reoveekogumisaladel reovee kogumiseks olema kogumiskaevud. Väljaspool reoveekogumisalasid paiknevatel tiheasustusaladel peab reovee enne immutamist vähemalt bioloogiliselt puhastama.

Vastavalt ülalkirjeldatule on Peipsiääre vallas reovee seisukohalt 2 võimalust: välja on vaja ehitada kas kanalisatsioonisüsteem ja reoveepuhasti või rajada nõuetele vastavad kogumiskaevud, mille puhul peab vald tagama järelvalve ja kaevude regulaarse tühjenduse.

Veevarustussüsteemi rajamine pole seadustega nii täpselt paika pandud. Kui vallas olemasolevate ja hetkel kasutatavate salvkaevude vesi vastab joogivee kvaliteedile (lähtuvalt Sotsiaalministri 31.juuli 2001.a määrusest nr. 82 ([RTL 2001, 100, 1369](#)) *Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid*, ei ole veevarustuse süsteemi seaduste kohaselt vaja välja ehitada. See on pigem omavalitsuse enda otsustada, kas nad seda teha tahavad ja kas see on vajalik. Seega oleks vaja hinnata vallas asuvate salvkaevuse veekvaliteeti.

Samas kui vastavalt seadustele on vajalik hakata välja arendama kanalisatsioonisüsteemi, tasuks ühtlasti mõelda ka veevarustuse loomise peale, kuna ühises kaevikus on veevarustuse ja kanalisatsioonitorustikke odavam rajada. Ühisveevärgisüsteemi väljaehitamise vajaduse võib tingida ka asjaolu, et valla andmete kohaselt (ning arvestades pinnase koostist ja piirkonna eripära) võib salvkaevudes eeldada üldraua sisalduse ülenormatiivset taset.

Tulenevalt Keskkonnaministri 15.mai 2003. a määrusest nr 48 *Reovee kogumisalade määramise kriteeriumid* tuleb Varnja, Kolkja ja Kasepää alevike tiheasustusalad määrata reoveekogumisaladeks. Uutel planeeritud elamualadel tuleb samuti lahendada reovee kogumine.

5.9.2 Tuletõrjerveevarustus

Peipsiääre vallas asub hetkel 5 nummerdatud ja 17 numbrita veevõtukohta. Numbrita veevõtukohtad paiknevad Peipsi ääre kaldal, nummerdatud kohad on Kolkja kooli juures, Savka küla tiigis, Sohvia tiigis ning 2 tiiki metsas.

Üldplaneeringuga on määratud igasse külasse hajutatult kaks perspektiivset tuletõrje veevõtukohta, mis oleksid ka talvel kasutatavad.

Elanikkonna heaolu ja tervis valdkonna mõjud

Peipsiääre valla traditsioonilisest asustumustrist tulenevalt asuvad majad tihedalt üksteise kõrval, mistõttu on ühe majapidamise süttimisel ka läheduses paiknevatel elamutel väga suur tuleoht. Sellest lähtuvalt on olulised nii abi kiire kohalejõudmine kui ka selle lähedus. Seetõttu omab uute tuletõrje veevõtukohtade rajamine igasse asulasse elanikkonna heaolu ja tervise valdkonnas positiivset mõju, suurendades elanikkonna turvalisust.

5.9.3 Sademevee kanalisatsioonivõrgud

Üldplaneeringu kohaselt on sademevesi planeeritud suunata läbi õlipüüdurite jt puhastussüsteemide olemasolevatesse veekogudesse. Üldplaneeringuga ettenähtud täiendavate tiheasustuspiirkondade detailplaneeringute koostamisel lasub kohalikul omavalitsusel kohustus nõuda detailplaneeringu koosseisus sadevete kogumise ja ärajuhtimise planeeringut ning enne uue tiheasustuspiirkonna väljaarendamist ka vastavat ehitusprojekti.

Vesi ja pinnas valdkonna mõjud

Sadevete kogumise süsteemide loomine uute elamupiirkondade rajamisel mõjub antud valdkonna suhtes positiivselt, aidates vältida reostuse sattumist pinna- ja põhjavette.

5.10 Jäätmemajandus

Peipsiääre vallal puudub jäätmekava. Vallas ei ole prügilaid ega ka ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud konteinereid. Vallal on firmaga Rang-Sells sõlmitud leping, mille kohaselt veetakse Varnja, Kasepää ja Kolkja alevikes asuvatest konteineritest kord nädalas olmejäätmeid ära.

Vastavalt üldplaneeringule nähakse perspektiivis ette kohad, kuhu valla elanikel oleks võimalik tuua eri liiki jäätmeid. Edasi suunatakse jäätmed töötlemiseks vastavatesse käitluskohtadesse. Korrastada soovitakse ka Kolkjas asuv prügi kogumise ja äraveo koht ning välja arendada valla jäätmekava.

Vesi ja pinnas valdkonna mõjud

Üldplaneeringus toodud jäätmemajanduse arendamist puudutav aitab soodustada jäätmete liigiti kogumist ning vähendada jäätmete vales käitlemisest tingitud reostust.

Negatiivne on ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud kogumiskonteinerite puudumine, mis võib avaldada olulist negatiivset mõju ümbruskonna põhja- ja pinnaveele. Toodud meetmed aotavad negatiivseid mõjusid leevendada.

Leevendavad meetmed:

- Valda on vaja paigutada konteiner(id) ohtlike jäätmete kogumiseks. Soovituslik on paigutada ohtlike jäätmete kogumiskonteinerid juba olemasolevate olmejäätmete

kogumiskonteinerite kõrvale, kuna elanikkond juba harjunud olemasolevate asukohtadega.

- Vajadusel tuleks korraldada valla elanikele infopäev jäätmete eraldi sortimise ja selle vajalikkuse kohta.

5.11 Kalmistute laiendamine

Vallas on hetkel 3 kalmistut, mis asuvad Kolkja, Kasepää ja Varnja alevikes. Üldplaneeringu kohaselt on plaanis laiendada kõigi kolme kalmistu pindala.

Sotsiaalministri 28.12.2001. määruse nr 156 *Tervisekaitsenõuded surnu hoidmisele, vedamisele, matmisele ja ümbermatmisele* (RTL 2002, 9, 87) § 5 (2) alusel tuleb uute matmispaikade rajamisel ja kasutuses olevate matmispaikade laiendamisel arvestada järgmist:

- 1) matmispaiga maa-ala kallak ei tohi olla pinnaveeallikate suunas;
- 2) põhjavee tase peab olema matmispaigal vähemalt 2 m sügavusel maapinnast;
- 3) matmispaigale peab olema tagatud vaba ja heakorrastatud juurdepääs.

Vesi ja pinnas valdkonna mõjud

Kolkja, Kasepää ja Varnja kalmistud paiknevad kaitsmata põhjaveega alal. Maapinnalt esimene põhjaveekiht (kvaternaar), mida piirkonnas kasutatakse joogiveeallikana, asub maapinnalt vallas asuvate puurkaevude arvestuskaartide põhjal 5-15 m sügavusel ja selle liikumise suund on läänest ida (Peipsi järve) suunas. Kalmistute laienemine on planeeritud kõigi kolme kalmistu puhul lääne suunas.

Kalmistute laiendamine võib ohustada põhja- ja pinnavee kvaliteeti, kuna maetud jäänuste kõdunemisel võib pinnasesse ja põhjavette leostuda laguaineid. Kuigi jäänuste lagunemisel ei eraldu spetsiifilisi mürkaineid, sisaldavad kõdunevad jäänused hulgaliselt baktereid ja viirusi. Enamik mikroorganisme ja laguprodukte hävineb pinnases 50-100 päeva jooksul (Põhjaveekomisjon, 2004). Bakterioloogiline reostusohu on suurem maapinnalähedasi veekihte avavates salvkaevudes, mis on kasutusel enamikes Peipsiääre valla majapidamistes. Nii Kasepää kui Kolkja kalmistute alune pinnakate koosneb liivakividest ning tegemist on kaitsmata põhjaveega, seega on liivakivide filtratsioonikoefitsient hinnanguliselt antud piirkonnas 1-5 m/d (Savitskaja, 1992 tugilegendi alusel). Kuna täpsemad andmed puuduvad, kasutasime filtratsioonikoefitsientide vahemikku 1-5 m/d, mille kohaselt liigub laguvesi 100 päevaga 100-500 m kaugusele. Seega tuleks kaaluda vähemalt 100 m kalmistute kaitsetsoonide määramist antud kaitsmata põhjaveega aladel.

Kalmistute lähedusse pole planeeritud uusi elamualasid. Samas paikneb piirkonnale omane traditsiooniline tiheasustus kalmistute vahetus läheduses (lähim elamu Kolkja kalmistust 11 m, Kasepää kalmistust 30 m kaugusel).

Leevendavad meetmed:

- Kalmistute ümber tuleks rajada kõrghaljastus, kuna sügava ja tiheda juurekasvuga puud ja põõsad adsorbeerivad laguvett ning isoleerivad paljud tõvestavad mikroobid pinnasest. See aitab kaasa ka tekkiva laguvee hulga vähendamisele, mis muidu imbuks põhjavette.
- Matmispaika ei tohi rajada madalatesse kohtadesse, kuhu koguneb vihmavesi.

- Nii Kasepää, Kolkja kui ka Varnja kalmistutele on vajalik vähemalt 100 m kaitsetsoonide määramine.

Eelnevalt toodud soovitustega on üldplaneeringu viimases variandis arvestatud.

Elanikkonna heaolu ja tervis valdkonna mõjud

Kalmistute sanitaarkaitsetsoonid (100 m elu- ja ühiskondlike hooneteni) jäävad osaliselt olemasolevatele elamumaadele. Piirkonnas asub mitmeid majapidamiste kasutuses olevaid salvkaeve, mistõttu võib tänu kalmistu lähedusele esineda oht põhjavee saastumiseks. Kalmistu liigne lähedus võib elanikele ka emotsionaalselt häiriv olla.

Leevendavad meetmed:

- Mitte lubada uute elamute ehitust kalmistu sanitaarkaitsevööndisse jäävatel aladel.
- Elamualade planeerimisel on soovitatav jätta kruntide ja kalmistu piiri vahele kõrghaljastusega puhverala.
- Kalmistu kaitsetsooni jäävates salvkaevudest tuleks teostada kontrollproovid ja määrata bakterioloogilist reostust. Reostuse olemasolu korral on vajalik tagada vastavate majapidamiste joogiveevarustus muul moel.

Alternatiivne lahendus

Alternatiiviks on kalmistute laiendamise asemel uue kalmistu ala määramine, kuivõrd juba hetkel jääb 100 m tsooni elamuid ning arvestades põhjavee nõrka kaitsust, pole 100 m raadiusesse jäävate elamute arvu suurendamine riskivaba. Seoses sellega on vajalik kaaluda uue kalmistu rajamiseks eraldi maa-ala planeerimist.

Toodud meetmete ja alternatiivse lahendusega on üldplaneeringu viimase variandi kohaselt arvestatud.

5.12 Puhke- ja virgestusmaad

Üldplaneeringu kohaselt on valla kõrge puhkeväärtuse aluseks paikkonna maastikuline mitmekesisus ja vaateline mosaiiksus, ehitus- ja maastikukunsti pärand ning paiknemine Peipsi järve kaldal. Oluline on atraktiivsete vaadete avanemine maastikule.

Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* järgi asuvad Peipsiääre vallas järgnevad suure puhkeväärtusega alad:

1. Peipsi järve kaldaalad;
2. Peipsi mineraalpinnase ning väikese üleujutusala rand.

Üldplaneeringuga määratakse puhke- ja virgestusalad Kolkjasse vana vallamaja lähedusse, Kasepääle põhjapoolse aleviku vahetusse lähedusse ja Varnjasse seltsimaja ümbrusesse. Nendesse kohtadesse tuleb rajada ka nõuetekohane supluskoht. Perspektiivis on rajada ka Kolkja alevikku põhikooli kõrvale jalgpallistaadion.

Õhukvaliteet ja kliimaatilised faktorid valdkonna mõjud

Puhke- ja virgestusalade määramine ja kavandamine loob rohkem võimalusi kodu lähedal spordiga tegeleda ja vaba aega veeta ning vähendab seeläbi vajadust transpordi kasutamiseks. See omakorda tähendab pikemas perspektiivis õhku paisatavate heitgaaside hulga ja õhu saastumise vähenemist.

Teiselt poolt meelitab puhke- ja virgestusalade (eeskätt Peipsi järve) kasutamine valda turiste, mis toob enesega kaasa liiklussageduse suurenemise vallas suveperioodil. Siiski võib ette näha, et liiklustiheduse kasv pole nii suur, et mõjutada valla õhukvaliteeti.

Elanikkonna heaolu ja tervise valdkonna mõjud

Puhke- ja virgestusmaade rajamise ja määramisega kaasneb positiivne mõju antud valdkonnale, kuna avarduvad võimalused looduses liikumiseks ja puhkamiseks. Pikemas perspektiivis toetab looduses liikumise võimalus tervislike eluviiside juurdumist.

Leevendavad meetmed:

- Elamuehituse keelamine puhke- ja virgestusaladel (lubatud on vaid puhkeala teenindava hoonestuse ja rajatiste rajamine, seejuures ei tohi puhkeala territooriumist ehitusalust pinda olla üle 15%)
- Supluskohtade juurde tuleks paigutada prügikastid.

Alternatiivne lahendus

Kaaluda tasub matkaradade arendamist valla territooriumil.

5.13 Ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine

Üldplaneeringuga on kehtestatud seadusest tulenevad ehituskeelu- ja piiranguvööndid veekogudele. Üleujutatavatel või kõrgastanguga aladel algavad kaitsevööndid mitte veepiirist, vaid kõrgastangu piirist või alalt, kus eeldatav üleujutus lõpeb. Metsamaadel on ehituskeeluvööndi ulatus sama, mis kaldakaitsevööndil.

Üldplaneeringuga on kinnitatud, et uute paadikanalite rajamine võib toimuda üksnes detailplaneeringute alusel.

Vesi ja pinnas valdkonna mõjud

Veekogudele ehituskeelu- ja piiranguvööndi kehtestamine aitab vähendada ohtu pinnavee saastumiseks ning omab seega positiivset mõju.

Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik valdkonna mõjud

Ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi kehtestamine omab olulist positiivset mõju, aidates kaasa looduslike koosluste säilimisele ning vähendades inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju veealadele. Veekogude kaldad on ulatuslikeks liikide leviku- ja liikumiskoridorideks. Peipsi järve roostikes peatuvad paljud rändlinnud. Roostikel on ühtlasi kõrge elustikuline, hüdrooloogiline ja maastikuökoloogiline väärtus, olles muuhulgas oluliseks kalade koelmualaks.

Leevendavad meetmed:

- Tuleb jälgida, et ehitustegevus ei hävitaks (kalda süvendamise teel) olemasolevat väärtuslikku roostiku ning ei häiriks Peipsi järve elustikku. Roostiku niitmine ning võsa lõikamine on lubatud. Roostiku niitmist on soovitatav teostada talvel.
- Tagada tuleb roostiku säilimine Natura 2000 alal „Emajõe suudmeala hoiuala“. Niitmise peab kooskõlastama kaitseala valitsejaga.
- Kaaluda tuleks vaadete avamist Peipsi järvele.
- Eelistatult tuleb kasutada üldkasutatavaid paadisadamaid ja randumiskohti.

6. Üldplaneeringuga kaasnevate keskkonnamõjude hindetabelid

Käesolevas peatükis käsitletakse esitatud tabelites üldplaneeringu eelnõus toodud tegevuste lühiajalist ja pikaajalist mõju KSH eesmärkide täitmisele, arvestades seejuures käesolevas dokumendis välja pakutud leevendavaid meetmeid. KSH käigus välja pakutud leevendavad meetmed on tabelites esitatud kaldkirjas.

Keskkonnamõjude kumuleerumiseks nimetatakse erinevate faktorite poolttekitatava keskkonnamõju liitumist. Sõltuvalt mõjude iseloomust võivad need üksteist ka võimendada või leevendada. Käesolevas töös vaadeldakse keskkonnamõjude kumuleerumist erinevate keskkonnakomponentide suhtes, hinnates üldplaneeringu tegevustest tuleneva mõju liitumist seatud KSH eesmärkide täitmise suhtes (vt pt 1.2).

Keskkonnamõjude kumuleerumise selgitamiseks viidi läbi vastav analüüs kõigi KSH valdkondade suhtes. Vastavad tabelid on toodud lisas 5. Keskkonnamõjude kumuleerumise analüüsi tulemusi on käsitletud käesolevas peatükis hindamistabelite all. Analüüsi tulemusi võeti arvesse leevendavate meetmete määramisel (pt 5).

Üldplaneeringus toodud tegevuste keskkonnamõju hinnatakse järgneva skaala alusel:

- + positiivne mõju
- ++ tugev positiivne mõju
- negatiivne mõju
- tugev negatiivne mõju
- 0 olulist mõju pole ette näha
- ? mõju pole teada

VESI JA PINNAS	Vältida pinnase ning pinna- ja põhjavee saastumist määral, mis võiks ohustada keskkonna kvaliteeti		Hoida veekasutust sellisel tasemel, et ei toimuks ületarbimist		Vähendada jäätmeteket, rakenda jäätmete taaskasutust ja kompostimist	
	LA	PA	LA	PA	LA	PA
Elamumaad						
Uute elamumaade reserveerimine	-	-	-	-	0	-
Elamumaade kasutustingimuste määramine	+	+	0	0	0	0
Detailplaneeringu koostamise kohustusega alade määramine	+	++	0	0	0	+
<i>Valla edaspidises arendustegevuses ei tohiks ehituskeeluvööndi vähendamist lubada. Mööndusi võib teha vaid traditsioonilise tiheasustuspäirkonna alal, kuna see paikneb juba osaliselt ehituskeeluvööndis</i>	+	+	0	0	0	0
Veemaa						
Uute sadamate ehitus	-	-	0	0	-	-
Uute kanalite rajamine võib toimuda üksnes detailplaneeringute alusel	+	+	0	0	0	+
<i>Ohuline on tagada sadama- ja lautrikohtades jäätmete üleandmisvõimalused</i>	+	++	0	0	+	++
<i>Soovitav on paadisadamatenä kasutada rohkem üldkasutatavaid lautreid ning võimalusel kasutada uute kanalite rajamise asemel olemasolevaid, säilitamiseks järve kaldajoont. Kaldajoone muutmisel tuleb läbi viia keskkonnamõjude hindamine</i>	+	++	0	0	0	+
Ühisveevärk ja kanalisatsioon						
Ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemi puudumine	--	--	0	0	-	-
Uute elamupiirkondade loomisel näha ette sadevete kogumise ja ärajuhtimise süsteemi ehitust	+	++	0	0	0	0
<i>Varnja, Kolkja ja Kasepää alevike tiheasustusalad tuleb määrata reoveekogumisaladeks</i>	+	++	0	0	0	0
<i>Reoveekogumisaladel tuleb lahendada reovee kogumine ja puhastamine kas ühiskanalisatsioonisüsteemi ja reoveepuhasti või regulaarselt tühjendatavate kogumiskaevude abil</i>	+	++	0	0	0	0
<i>Uute elamualade välja arendamisel tuleb lahendada hoonete veevarustus, kanaliseerimine ja reoveekäitlus. Kui rajatav</i>	+	+	0	0	0	0

VESI JA PINNAS	Vältida pinnase ning pinna- ja põhjavee saastumist määral, mis võiks ohustada keskkonna kvaliteeti		Hoida veekasutust sellisel tasemel, et ei toimuks ületarbimist		Vähendada jäätmeteket, rakenda jäätmete taaskasutust ja kompostimist	
	LA	PA	LA	PA	LA	PA
<i>majapidamine jääb reoveekogumisalasse, siis ei ole omapuhasti kasutamine lubatud ning kasutama peab kogumiskaeve</i>						
Jäätmemajandus						
Jäätmemajanduse korrastamine	0	++	0	0	+	++
<i>Valda on vaja paigutada konteiner(id) ohtlike jäätmete kogumiseks. Soovituslik on paigutada ohtlike jäätmete kogumiskonteinerid juba olemasolevate olmejäätmete kogumiskonteinerite kõrvale, kuna elanikkond juba harjunud olemasolevate asukohtadega</i>	0	++	0	0	+	++
<i>Vajadusel tuleks korraldada valla elanikele infopäev jäätmete eraldi sortimise ja selle vajalikkuse kohta</i>	0	+	0	0	+	++
Kalmistud						
Kolkja, Kasepää ja Varnja kalmistute laiendamine	-	-	0	0	0	0
<i>Kalmistute ümber tuleks rajada kõrghaljastus, kuna sügava ja tiheda juurekasvuga puud ja põõsad adsorbeerivad laguvett ning isoleerivad paljud tõvestavad mikroobid pinnasest. See aitab kaasa ka tekkiva laguvee hulga vähendamisele, mis muidu imbuks põhjavette</i>	+	+	0	0	0	0
<i>Matmispaika ei tohi rajada madalatesse kohtadesse, kuhu koguneb vihmavesi</i>	+	++	0	0	0	0
<i>Nii Kasepää, Kolkja kui ka Varnja kalmistutele on vajalik vähemalt 100 m kaitsetsoonide määramine.</i>	0	+	0	0	0	0
Ranna ja kalda piiranguvöönd						
Ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine	+	+	0	0	0	0

LA – lühiajaline mõju

PA – pikaajaline mõju

Kokkuvõte ja kumuleeruvad mõjud

Eesmärk vältida pinnase ning pinna- ja põhjavee saastumist määral, mis võiks ohustada keskkonna kvaliteeti

Pinnase, pinna- ja põhjavee saastumisel on suurimaks ohuks Kolkja, Kasepää ja Varnja kalmistute laiendamine, elamualade rajamine ning vähemal määral ka uute sadamate ehitus. Mõjude kumuleerumist ei ole ette näha, kuna arendatavad piirkonnas asuvad üksteisest kaugel. Negatiivse mõjuga on ka hetkel valitsev olukord, kus pole ühist veevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemi, mis võib põhjustada põhja- ja pinnavee saastumist.

Positiivset kumuleeruvat mõju vee- ja pinnase saastamise vältimiseks avaldavad elamumaade kasutustingimuste ning detailplaneeringu koostamise kohustusega alade määramine. Positiivse iseloomuga on ka jäätmete sortiti kogumiseks perspektiivsete kohtade määramine, ranna ja kalda piirangu- ja ehituskeeluvööndi täpsustamine ning sadevete kogumise süsteemide loomine uute elamupiirkondade rajamisel, lisaks ka nõue, et uute kanalite rajamine on lubatud vaid detailplaneeringute alusel.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus pakuti lisaks välja järgmised leevendavad meetmed:

- vältida kalda ehituskeeluvööndi vähendamist;
- tagada sadama- ja lautrikohtades jäätmete üleandmisvõimalused;
- paadisadamatena kasutada rohkem üldkasutatavaid lautreid;
- kaldajoone muutmisel tuleb läbi viia keskkonnamõjude hindamine;
- Varnja, Kolkja ja Kasepää alevike tiheasustusalad tuleb määrata reoveekogumisaladeks ning nendel aladel tuleb lahendada reovee kogumine ja puhastamine;
- paigaldada valda ohtlike jäätmete kogumiskonteinerid;
- korraldada valla elanikele infopäev jäätmete eraldi sortimise ja selle vajalikkuse kohta;
- kõrghaljastuse rajamine kalmistute ümber;
- määrata kalmistutele vähemalt 100 m kaitsetsoon.

Eesmärk hoida veekasutust sellisel tasemel, et ei toimuks ületarbimist

Negatiivse mõjuga on meede, mis näeb ette arendustegevuse intensiivistumist läbi uute elamupiirkondade reserveerimise.

Eesmärk vähendada jäätmeteket, rakendada jäätmete taaskasutust ja kompostimist

Planeeringus ei ole ette nähtud tegevusi, mis takistaks eesmärgi täitmist. Uue sadama ehitus ning mõjub antud eesmärgi suhtes negatiivselt. Ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemi puudumine koos uute elamupiirkondade rajamisega võib mõjuda kumuleeruvalt negatiivselt.

Positiivse mõjuga on pikemas perspektiivis detailplaneeringu kohustusega alade määramine ning üldplaneeringus välja toodud nõue, et uute kanalite rajamine võib toimuda vaid detailplaneeringute alusel. Jäätmete sorteeritud kogumist soodustab selleks ette nähtud konteinerite perspektiivsete asukohtade määramine.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest aitavad jäätmeteket vähendada sadama- ja lautrikohtades jäätmete üleandmisvõimaluste tagamine, ohtlike jäätmete kogumiskonteinerite paigaldamine ning elanike teavitamine jäätmemajanduse teemadel.

ÕHUKVALITEET JA KLIMAATILISED FAKTORID	Vältida õhu saastamist määral, mis võiks kahjustada keskkonda		Vähendada kasvuhoonegaaside emissiooni		Vähendada vajadust autoga liikumiseks	
	LA	PA	LA	PA	LA	PA
Elamumaade rajamine						
Uute elamumaade reserveerimine	-	-	0	0	0	0
Loodusalad						
Rohevõrgustiku kaitse- ja kasutustingimuste määramine	0	0	0	+	0	+
Väärtuslike maastike kaitse- ja kasutustingimuste määramine	0	0	0	+	0	+
Teed ja liikluskorraldus						
Teede olukorra parandamine	+	++	0	0	-	-
<i>Kaaluma peab kergliiklusteede rajamist võrgustikuna, mis ühendaks valla erinevaid osasid valla keskustega</i>	+	+	+	++	+	++
<i>Õhusaaste vältimiseks võib kaaluda (kruusa)teede ümbruse haljastamist paikades, kus hetkel haljastus puudub</i>	+	+	0	0	0	0
<i>Olulisemate valla turismi- jt objektide juures on vajalik tagada lisaks mootorsõidukite parkimisvõimalustele ka jalgrataste parkimise võimalused</i>	0	0	0	+	+	++
Puhke- ja virgestusmaa						
Uute puhkealade määramine	0	0	0	+	+	+
Veealad						
Juurdepääsu tagamine veekogudele	0	0	0	+	+	+
Uute sadamate ehitus	0	-	-	-	0	0

LA – lühiajaline mõju
PA – pikaajaline mõju

Kokkuvõte ja kumuleeruvad mõjud

Eesmärk vältida õhu saastamist määral, mis võiks kahjustada keskkonda

Negatiivset mõju võib avaldada pikemas perspektiivis uute sadamate ehitus. Negatiivse iseloomuga on ka uute elamumaade reserveerimine, mis toob kaasa elanike suurema tiheduse ning seega ka liiklustiheduse kasvu. Mõjude kumuleerumist ei ole ette näha.

Eesmärgi suhtes omab positiivset mõju teede olukorra parandamine. Õhu saastumist aitavad koosmõjus vähendada keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus välja pakutud leevendavad meetmed:

- kaaluda kergliiklusteede rajamist;
- kaaluda (kruusa)teede ümbruse haljastamist.

Eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside emissioone

Antud eesmärgi suhtes on negatiivse iseloomuga uue sadama ehitus.

Positiivne mõju avaldub läbi looduslade kaitse, puhkealade rajamise ning juurdepääsu tagamise veekogudele, kuna loovad inimestele rohkem võimalusi looduses liikuda ja puhata ning vähendavad seega ka autoga liiklemise vajadust, aidates nii pikemas perspektiivis vähendada õhu saastumist. Seega on ette näha positiivsete mõjude kumuleerumist.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest on positiivse iseloomuga järgmised:

- kaaluda kergliiklusteede rajamist;
- tagada valla olulisemate objektide juures parkimisvõimalused ka jalgratastele.

Eesmärk vähendada vajadust autode kasutamiseks

Negatiivne mõju võib avaldada läbi teede olukorra parandamise, mis tänu paranenud liiklustingimustele võib pigem soodustada autoga liiklemise hulka.

Eesmärgi suhtes omab kumuleeruvat positiivset mõju puhkealade rajamine ja juurdepääsu tagamine veekogudele, millega tagatakse teenuste kättesaadavus kodukoha lähedal. Pikemas perspektiivis aitab eesmärgi elluviimisele kaasa ka rohevõrgustiku ning väärtuslike maastike kaitse- ja kasutustingimuste määramine

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud alternatiivsetest lahendustest aitab autoga liiklemise vajadust vähendada kergliiklusteede võrgustiku rajamine ning soovitus tagada valla olulisemate turismi- jt objektide juures ka jalgrataste parkimise võimalused.

BIOLOOGILINE MITMEKESISUS, TAIMESTIK JA LOOMASTIK	Säilitada bioloogilist mitmekesisust		Vältida olulisi negatiivseid mõjusid kaitsealadele, kaitsealustele liikidele ja kaitstavatele loodusobjektidele		Tagada vajalike ökoloogiliste protsesside toimimine looduslikel aladel		Tagada toimiv rohevõrgustik	
	LA	PA	LA	PA	LA	PA	LA	PA
Elamumaade rajamine								
Uute elamumaade reserveerimine	-	-	0	0	0	0	0	0
Elamumaade kasutustingimuste määramine	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Elamumaade rajamisel detailplaneeringu kohustusega aladele tuleks kaaluda kohaliku omavalitsuse nõudmisel keskkonnamõjude hindamise läbiviimist</i>	+	+	+	+	+	+	+	+
Loodusalad								
Rohevõrgustiku kaitse- ja kasutustingimuste määramine	+	++	+	+	+	++	+	++
Väärtuslike maastike kaitse- ja kasutustingimuste määramine	+	++	+	+	+	++	+	++
Veemaa								
Uute sadamate ehitus	-	-	-	-	0	-	0	-
<i>Peipsi järve ökoloogilise seisundi parandamiseks ja veekvaliteedi säilitamiseks tuleks minimeerida või täielikult väljastada reostusainete jõudmise järve nii kaldapiirkonna kui põhja- ja pinnavee kaudu. Seega on vajalik rakendada meetmeid pinnase ja põhjavee saastuse vältimiseks. Tagada tuleks olemasolevates Kolkja sadamas ja Varnja lautrikohas ning planeeritavas Kasepää paadisadamas pilsivee vastuvõtt ja tõhus jäätmemajandus (nt paigaldada sadamatesse prügikastid)</i>	+	+	0	+	0	+	0	0
Ranna ja kalda piiranguvöönd								
Ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine	+	++	+	+	+	++	+	+
<i>Tuleb jälgida, et ehitustegevus ei hävitaks olemasolevat väärtuslikku roostiku ning ei häiriks Peipsi järve elustikku. Roostiku niitmine ja võsa lõikamine on lubatud.</i>	+	++	+	+	+	++	0	+
<i>Eelistatult tuleb kasutada üldkasutatavaid paadisadamaid ja randumiskohti</i>	+	+	+	+	+	+	+	+

LA – lühiajaline mõju

PA – pikaajaline mõju

Kokkuvõte ja kumuleeruvad mõjud

Eesmärk säilitada bioloogilist mitmekesisust

Eesmärgi suhtes omab negatiivset mõju elamumaade reserveerimine, vähendades looduslike elupaikade pindala. Seda aitab kompenseerida elamumaade ehitustingimuste määramine. Negatiivselt võib mõjuda ka uute sadamate rajamine Kasepää ja Kolkja alevikku, kuna võib häirida olemasolevat elustikku.

Positiivse kumuleeruva mõjuga on elamualade, rohevõrgustiku ning väärtuslike maastike kaitse- ja kasutustingimuste määramine ning ka ranna ja kalda piirangu- ja ehituskeeluvööndi täpsustamine.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest aitavad eesmärgi täitmisele kaasa keskkonnamõju läbiviimine elamute ehitamisel detailplaneeringu kohustusega aladele ning soovitus eelistatult kasutada üldkasutatavaid paadisadamaid ja randumiskohti. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamise seisukohalt on eriti oluline ehitustegevusel (elamuehitus ja ka sadama rajamine) jälgida, et ei häiritaks Peipsi järve elustikku ega reostataks järve vett.

Eesmärk vältida olulisi negatiivseid mõjusid kaitsealadele, kaitsealustele liikidele ja kaitstavatele loodusobjektidele

Kaitsealadele ja kaitstavate objektide vahetusse lähedusse üldplaneering arendustegevust ette ei näe. Negatiivselt võib Peipsi järve kaitsealustele liikidele mõjuda uute sadamate ehitus.

Võimalikke mõjusid aitab vältida ja vähendada üldplaneeringus toodud detailplaneeringu kohustusega alade määramine. Positiivse mõjuga on ka nii elamumaade, väärtuslike maastike kui ka rohevõrgustiku kasutustingimuste määramine kui ka ranna ja kalda piirangu- ning ehituskeeluvööndi täpsustamine.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel pakuti välja järgmised leevendavad meetmed:

- elamute rajamisel detailplaneeringu kohustusega aladele tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine;
- Peipsi järve ökoloogilise seisundi parandamiseks tuleb tagada olemasolevates lautrikohtades ning planeeritavas Kasepää paadisadamas pilsivee vastuvõtt ja tõhus jäätmemajandus;
- Tuleb jälgida, et ehitustegevus ei hävitaks (kalda süvendamise teel) olemasolevat väärtuslikku roostiku ning ei häiriks Peipsi järve elustikku. Roostiku niitmine ning võsa lõikamine on lubatud. Roostiku niitmist on soovitatav teostada talvel.
- Tagada tuleb roostiku säilimine Natura 2000 alal „Emajõe suudmeala hoiuala“. Niitmise peab kooskõlastama kaitseala valitsejaga.
- eelistatult tuleks kanalite asemel kasutada üldkasutatavaid paadisadamaid ja randumiskohti.

Eesmärk tagada vajalike ökoloogiliste protsesside toimimine looduslikel aladel

Pikemas perspektiivis võib negatiivne mõju antud eesmärgi täitmisele avalduda läbi uute sadamate ehituse. Loodusliku ala vähenemine ja fragmenteerumine võib häirida ökoloogiliste protsesside toimimist.

Ökoloogiliste protsesside toimimist aitavad tagada üldplaneeringus toodud väärtuslike maastike ja rohevõrgustiku kaitse- ning kasutustingimuste määramine ning ranna ja kalda piirangu- ning ehituskeeluvööndi täpsustamine.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest on positiivse iseloomuga keskkonnamõju hindamise läbiviimise kaalumise elamumaade rajamisel detailplaneeringu kohustusega aladele, üldkasutatavate randumiskohtade eelistamine ning Peipsi järve ökoloogilise seisundi, veekvaliteedi ja elustiku kaitsmiseks ette nähtud meetmed.

Eesmärk moodustada toimiv rohevõrgustik

Negatiivset mõju avaldavad meetmed, mis eeldavad elamumaade reserveerimist ning uute sadamate ehitust. Kumuleerumist pole ette näha, sest perspektiivsed elamualad asuvad Kasepää ja Kolkja sadamatest kaugel.

Rohevõrgustiku toimimist aitab tagada elamumaade ehitustingimuste ning looduslike alade (sh ka ranna ja kalda) säilitamist tagavate kasutus- ja kaitsetingimuste määramine. Lisaks aitavad rohevõrgustiku toimimist tagada järgmised keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus välja pakutud leevendavad meetmed:

- elamute rajamisel detailplaneeringu kohustusega aladele tuleb läbi viia keskkonnamõjude hindamine;
- eelistatult tuleks kanalite asemel kasutada üldkasutatavaid paadisadamaid ja randumiskohti.

MAASTIK JA KULTUURIPÄRAND	Säilitada kohalike maastike mitmekesisus ja omapära		Säilitada kultuurimälestisi ja kultuuriliselt olulisi paiku ja tagada neile avalik ligipääs		Luu uusi hooneid ja rajatise selliselt, et need sobiksid antud keskkonda	
	LA	PA	LA	PA	LA	PA
Elamumaade rajamine						
Uute elamumaade reserveerimine	-	-	0	0	0	0
Elamumaade kasutustingimuste määramine	+	+	+	+	+	+
Loodusalad						
Väärtuslike maastike kasutus- ja kaitsetingimuste määramine	+	++	++	++	+	++
Rohelise võrgustiku kasutus- ja kaitsetingimuste määramine	+	++	+	+	+	++
<i>Erilise tähelepanelikkusega tuleks suhtuda Nina-Kolkja-Varnja miljööväärtusliku ala terviklikkuse säilitamise ning vältima omapärase olustiku muutmist</i>	+	++	+	+	+	++
<i>Muinsuskaitseobjektide vahetusse lähedusse planeeritavate elamukruntide detailplaneeringud tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga</i>	0	0	+	++	+	++

LA – lühiajaline mõju

PA – pikaajaline mõju

Kokkuvõte ja kumuleeruvad mõjud

Eesmärk säilitada kohalike maastike mitmekesisus ja omapära

Maastike mitmekesisusele ja omapärale võib pikemas perspektiivis negatiivset mõju avaldada uute elamualade reserveerimine, mis põhjustab maastikuilme muutusi. Mõju sõltub suuresti elamualade planeeringulahendusest ja hoonete arhitektuurist. Maastikuilme muutused võivad olla olulised erinevate objektide rajamisest tuleneva mõju kumuleerumisel.

Kumuleeruvat positiivset mõju maastike mitmekesisuse ja omapära säilitamisele avaldavad arendustegevusele (elamute rajamisele) seatud tingimused, lisaks väärtuslike maastike ja rohealade kasutus- ja kaitsetingimuste ning detailplaneeringu kohustusega alade määramine.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest on antud eesmärgi suhtes positiivse iseloomuga soovitus, et elamute rajamisel tuleb erilise tähelepanelikkusega suhtuda Nina-Kolkja-Varnja miljööväärtusliku ala terviklikkuse säilitamise ning vältima sealse omapärase olustiku muutmist.

Eesmärk säilitada kultuurimälestisi ja kultuuriliselt olulisi paiku ja tagada neile avalik ligipääs
Kultuuriväärtuste säilimine ei ole Peipsiääre valla üldplaneeringus kavandatud tegevustega ohus.

Positiivne mõju avaldub läbi elamumaadele seatud kasutustingimuste ning väärtuslike maastike ja rohelise võrgustiku kasutus- ja kaitsetingimuste määramise.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest aitavad eesmärki ellu viia soovitus suhtuda erilise tähelepanelikkusega Nina-Kolkja-Varnja miljööväärtusliku ala terviklikkuse säilitamise ning kooskõlastada muinsuskaitseobjektide vahetusse lähedusse planeeritavate elamukruntide detailplaneeringud Muinsuskaitseametiga.

Eesmärk luua uusi hooneid ja rajatise selliselt, et need sobiksid antud keskkonda

Uute hoonete rajamist selliselt, et need sobiksid antud keskkonda, toetavad arendustegevusele seatud tingimused väärtuslikel maastikel, rohealadel ja väljaspool neid. Lisaks on keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud järgnevad leevendavad meetmed:

- elamute rajamisel tuleb pöörata erilist tähelepanu Nina-Kolkja-Varnja miljööväärtuslikule alale;
- elamute planeerimisel muinsuskaitseobjektide vahetusse lähedusse teha koostööd Muinsuskaitseametiga.

ELANIKKONNA HEAOLU JA TERVIS	Vältida keskkonnasaaste, müra ja vibratsiooni mõjusid inimese tervisele		Toetada tervislikke eluviise		Säilitada elanikkonnale võimalused loodusega kokku puutuda, looduses liikuda		Tagada elanikkonna turvalisus	
	LA	PA	LA	PA	LA	PA	LA	PA
Elamumaad								
Uute elamumaade reserveerimine	0	0	0	0	0	-	0	+
<i>Uutele elamualadele tuleb detailplaneeringutega kavandada elamupiirkonda teenindavad parkimisalasid, mänguväljakuid ja puhkealasid, aitamaks kaasa elanike elukvaliteedi tõstmisele ning andmaks neile võimalust puhata ja sportida turvaliselt oma kodu lähedal</i>	0	0	+	++	0	0	+	+
Loodusalad								
Rohealade säilitamine ning nende kasutustingimuste määramine	0	0	+	+	+	++	0	0
Väärtuslike maastike säilitamine ja kaitse	0	0	+	+	+	++	0	0
Teed ja liikluskorraldus								
Teede olukorra parandamine	+	++	0	0	0	0	+	++
Liikluse ohutumaks muutmine teede sõlmpunktides	0	0	0	0	0	0	+	+
<i>Liiklejate turvalisuse suurendamiseks tuleks nii palju kui võimalik vältida kergliiklusteede ristumist maanteeaga</i>	0	0	0	+	0	0	+	++
Tuletõrjeverustus - tuletõrje veevõtukohtade rajamine igasse küllasse	0	0	0	0	0	0	+	++
Kalmistud								
Kolkja, Kasepää ja Varnja kalmistute laiendamine	0	-	0	0	0	0	0	0
<i>Mitte lubada uute elamute ehitust kalmistu sanitaarkaitsevööndisse jäävatel aladel</i>	0	+	0	0	0	0	0	0
<i>Elamualade planeerimisel on soovitatav jätta kruntide ja kalmistu piiri vahele kõrghaljastusega puhverala</i>	0	+	0	0	0	0	0	0
<i>Kalmistu kaitsetsooni jäävates salvkaevudest tuleks teostada kontrollproovid ja määrata bakterioloogilist reostust. Reostuse olemasolu korral on vajalik tagada vastavate majapidamiste joogiveevarustus muul moel.</i>	0	+	0	0	0	0	0	0

ELANIKKONNA HEAOLU JA TERVIS	Vältida keskkonnasaaste, müra ja vibratsiooni mõjusid inimese tervisele		Toetada tervislikke eluviise		Säilitada elanikkonnale võimalused loodusega kokku puutuda, looduses liikuda		Tagada elanikkonna turvalisus	
	LA	PA	LA	PA	LA	PA	LA	PA
<i>Alternatiiviks on kalmistute laiendamise asemel uue kalmistu ala määramine, kuivõrd juba hetkel jääb 100 m tsooni elamuid ning arvestades põhjavee nõrka kaitsust, pole 100 m raadiusesse jäävate elamute arvu suurendamine riskivaba. Seoses sellega on vajalik kaaluda uue kalmistu rajamiseks maa-ala planeerimist.</i>	+	+	0	0	0	0	0	0
Puhke- ja virgestusmaa								
Täiendavate puhkealade rajamine	0	0	+	++	+	++	0	0
<i>Elamuehituse keelamine puhke- ja virgestusaladel (lubatud on vaid puhkeala teenindava hoonestuse ja rajatiste rajamine, seejuures ei tohi puhkeala territooriumist ehitusalust pinda olla üle 15%)</i>	0	0	+	+	+	++	0	+
<i>Supluskohtade juurde tuleks paigutada prügikastid</i>	0	+	0	0	0	0	0	0
<i>Kaaluda tasub matkaradade arendamist valla territooriumil</i>	0	0	+	++	+	++	0	0
Veemaa								
Juurdepääsu tagamine veekogudele	0	0	+	+	+	++	0	0
Tänavavalgustuse rajamine ja rekonstrueerimine	0	0	0	0	0	0	+	+
Kuritegevuse ennetamine planeeringute kaudu	0	0	0	0	0	0	+	+

LA – lühiajaline mõju

PA – pikaajaline mõju

Kokkuvõte ja kumuleeruvad mõjud

Eesmärk vältida keskkonnasaaste, müra ja vibratsiooni mõjusid inimese tervisele

Pikemas perspektiivis võib positiivselt mõjuda teede olukorra parandamine, vähendades teedelt tuleneva tolmu hulka ja seega ka õhusaastet.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest aitavad keskkonnasaaste mõjusid vähendada ja vältida järgmised soovitud:

- mitte lubada uute elamute ehitust kalmistu sanitaarkaitsevööndisse jäävatel aladel;
- jätta elamumaakruntide ja kalmistu vahele kõrghaljastusega puhveralad;
- teostada kalmistu kaitsetsooni jäävates salvkaevudes kontrollproovid ja määrata bakterioloogilist reostust;
- kaaluda alternatiivse lahendusena kalmistute laiendamise asemel uue kalmistu ala määramist.

Prügi valesi ladustamisest tingitud keskkonnasaastet aitab vältida ka prügikastide paigaldamine supluskohtade juurde.

Eesmärk toetada tervislikke eluviise

Tervislikke eluviise aitavad toetada puhke- ja virgestusalade reserveerimine, väärtuslike maastike ja rohealade säilitamine ning kaitse ja avalikele veekogudele juurdepääsu loomine.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest on antud eesmärgi suhtes positiivse iseloomuga soovitud kavandada uutele elamupiirkondadele neid teenindavaid mänguväljakuid ja puhkealasid ning planeerida matkaradade arendamist.

Eesmärk säilitada elanikkonnale võimalused loodusega kokku puutuda, looduses liikuda

Elamumaade reserveerimine vähendab looduskeskkonna osakaalu ning omab seega pikemas perspektiivis olulist negatiivset mõju.

Võimalusi loodusega kokku puutuda ja looduses liikuda aitavad koosmõjus tagada rohealade ja väärtuslike maastike säilitamine, uute puhke- ja virgestusalade (Peipsi järve äärsete puhketsoonide) reserveerimine ning ligipääsu ja liikumisvõimaluse tagamine kallasradadel.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest aitavad tagada elanikkonnale võimalusi looduses viibida matkaradade arendamine ning elamuehituse keelamine puhke- ja virgestusaladel.

Eesmärk tagada elanikkonna turvalisus

Elanikkonna turvalisuse tõstmisel omavad positiivset mõju üldplaneeringus kehtestatud eesmärgid jätkata liikluse ohutumaks muutmist teede sõlmpunktides, parandada teede olukorda, rajada uued tuletõrje veevõtukohad, tänavavalgustuse rajamine ning meede, mis käsitleb kuritegevuse ennetamist planeeringute kaudu. Ka elamumaade reserveerimine võib pikemas perspektiivis mõjuda positiivselt, seda tänu naabrivalve parenemisele.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest on positiivse iseloomuga soovitus vältida kergliiklusteede ristumist maanteedega. Positiivne on ka uutele elamumaadele parkimisplatside, mänguväljakute ja puhkealade rajamine, mis aitab elanikel turvaliselt vaba aega veeta oma kodu lähedal.

SOTSIAALSE KESKKONNA KVALITEET	Tagada avalike teenuste kättesaadavus kõigile		Tagada spordi-, puhke- ja vabaaja veetmise võimaluste kättesaadavus kõigile		Tugevdada elanike identiteeditunnet ja sotsiaalseid võrgustikke	
	LA	PA	LA	PA	LA	PA
Sotsiaalmaa						
Sotsiaalse keskkonna arendamine (lasteaed, raamatukogud)	+	+	0	0	+	+
Loodusalad						
Väärtuslike maastike kasutus- ja kaitsetingimuste määramine	0	0	0	+	+	+
Rohevõrgustiku kasutustingimuste määramine ja piiride täpsustamine	0	0	0	+	+	+
<i>Soovituslik on matkaradade rajamine, neile juurdepääsu tagamine ning vastavatesse kohtadesse mootorsõidukite ja jalgrataste parkimiskohtade loomine</i>	+	+	+	++	+	+
Teed ja liikluskorraldus						
Teede olukorra parandamine	+	++	+	+	+	+
Puhke- ja virgestusmaa						
Täiendavate puhkealade rajamine	+	+	++	++	+	+
Veemaa						
Juurdepääsu tagamine veekogudele	0	+	+	++	+	+

LA – lühiajaline mõju

PA – pikaajaline mõju

Kokkuvõte ja kumuleeruvad mõjud

Eesmärk tagada avalike teenuste kättesaadavus kõigile

Avalike teenuste kättesaadavusele aitavad positiivselt kaasa elanike liikumisvõimaluste parandamine, sotsiaalse keskkonna arendamine ning puhkealade reserveerimine.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest aitab eesmärgi elluviimisele kaasa matkaradade rajamine ning neile juurdepääsu tagamine.

Eesmärk tagada spordi-, puhke-, kultuuri- ja vaba-aja veetmise võimaluste kättesaadavus kõigile

Antud eesmärgi suhtes on positiivse mõjuga meetmed nagu teedevõrgustiku parandamine, uute puhkealade reserveerimine ning avalikele veekogudele juurdepääsu tagamine. Vaba aja veetmise võimaluste kättesaadavust aitab tagada ka loodusalade kasutustingimuste määramine.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest mõjub positiivselt matkaradade rajamine, andes elanikele võimalusi tervisespordi harrastamiseks.

Eesmärk tugevdada elanike identiteeditunnet ja sotsiaalseid võrgustikke

Sotsiaalseid võrgustikke tugevdab eelkõige omavaheline läbikäimine, mida soodustab avaliku ruumi olemasolu. Elanikele loovad võimaluse kohtuda ja aega veeta puhke- ja virgestusalade reserveerimine, juurdepääsu tagamine veekogudele ning sotsiaalse keskkonna (lasteaia laiendamine ja raamatukogude renoveerimine) ja teedevõrgustiku arendamine. Identiteeti aitab säilitada looduslikult väärtuslike alade kaitse ja nende kasutamistingimuste määramine, millega tagatakse väljakujunenud asustusstruktuuri ning traditsioonilise välisilme säilimine. Ette on näha eelpool nimetatud mõjude positiivset kumuleerumist.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud leevendavatest meetmetest aitab eesmärki ellu viia matkaradade rajamine, mille kaudu saavad elanikud õppida tundma oma kodukoha loodusväärtusi.

MAJANDUSLIKU KESKKONNA ARENGUTINGIMUSED	Soodustada mitmekülgse ettevõtluse arengut erinevates piirkondades		Tagada kogu vallas infrastruktuuri kättesaadavus ja kvaliteet	
	LA	PA	LA	PA
Teed ja liikluskorraldus				
Teede olukorra parandamine	+	+	+	++
Veealad				
Uute sadamate ehitus	+	++	+	+
Vaba juurdepääsu tagamine veekogudele	+	+	0	0
Ühisveevärk ja -kanalisatsioon				
Kanalisatsiooni- ja veetorstike puudumine	-	--	-	--
<i>Varnja, Kolkja ja Kasepää alevike tiheasustusalad tuleb määrata reoveekogumisaladeks</i>	+	+	+	+
<i>Reoveekogumisaladel tuleb lahendada reovee kogumine ja puhastamine kas ühiskanalisatsioonisüsteemi ja reoveepuhasti või regulaarselt tühjendatavate kogumiskaevude abil</i>	+	+	+	+
<i>Läbi tuleb viia uuringud vallas asuvate salvkaevude veekvaliteedi hindamiseks</i>	+	+	+	+
Puhke- ja virgestusmaa				
Uute puhkealade reserveerimine	+	+	0	0
Tehniline infrastruktuur				
Tänavalgustuse rajamine	+	+	+	+

LA – lühiajaline mõju

PA – pikaajaline mõju

Kokkuvõte ja kumuleeruvad mõjud

Eesmärk soodustada mitmekülgse ettevõtluse arengut

Mitmekülgse ettevõtluse arengut soodustavad kõige enam teede olukorra parandamine ning uute sadamate ehitus. Puhkeetevõtluse arengut soodustab ligipääsu tagamine veekogude kallasadadele ning uute puhkealade määramine. Oluline on ka uute elektriliinide rajamine.

Negatiivse mõjuga on olemasolev olukord, mil puuduvad ühised kanalisatsiooni- ja veetorustikud. Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel pakuti välja järgnevad ühisveevärki ja –kanalisatsiooni puudutavad leevendavad meetmed:

- Varnja, Kolkja ja Kasepää alevike tiheasustusalad tuleb määrata reoveekogumisaladeks ning lahendada nendel aladel reovee kogumine ja puhastamine;
- viia läbi uuringud vallas asuvate salvkaevude veekvaliteedi hindamiseks, selgitamaks välja, kas on vajalik arendada ka veevarustussüsteemide väljaehitamist.

Eesmärk tagada infrastruktuuri kättesaadavus ja kvaliteet

Positiivne kumuleeruv mõju avaldub läbi infrastruktuuride (teed, sidevõrgud ja sadamad) arendamise.

Negatiivse iseloomuga on kanalisatsiooni- ja veetorustike puudumine. Sellest tulenevaid negatiivseid mõjusid aitavad leevendada keskkonnamõju strateegilisel hindamisel välja pakutud meetmed nagu tiheasustusalade määramine reoveekogumisaladeks ning reovee kogumise ja puhastamise lahendamine, samuti salvkaevude veekvaliteedi hindamine.

7. Alternatiivide võrdlemine

Üldplaneeringu KSH läbiviimise käigus on välja toodud võimalikud alternatiivsed arengustsenaariumid (alternatiivid) ning püstitatud KSH eesmärgid. Alternatiivide hindamisel hinnatakse kõiki alternatiive valitud KSH valdkondade suhtes eraldi. Mõjude olulisust hinnatakse tabelis 7.1 toodud skaala alusel. Üldplaneeringu ja selle alternatiivide lõplik järjestus saadakse hindepallide summeerimisega alternatiivide lõikes, kõiki valdkondi käsitletakse võrdse kaaluga. Saadud punktisummad annavad alternatiivide mitteproportsionaalse paremusjärjestuse. Käsitletud alternatiivide mõjusid on hinnatud tabelis 7.2.

Tabel 7.1. Mõjude hindamise skaala

+	positiivne mõju
++	tugev positiivne mõju
-	negatiivne mõju
--	tugev negatiivne mõju
0	olulist mõju pole ette näha
?	mõju pole teada

Null-alternatiivi puhul võivad esineda järgmised probleemid:

- Võimalik väärtuslike põllumaade, metsamaade ning Peipsi järve kalda täisehitamine läbi kinnisvaraarenduse;
- Negatiivse mõju avaldamine kohaliku tähtsusega maastikele ning loodusobjektidele läbi planeerimata ehitustegevuse;
- Kaduda võivad riikliku kaitse all mitteolevad looduslikult väärtuslikud alad;
- Komplikatsioonid erineva funktsiooniga maa-alade kõrvuti eksisteerimisel, puuduvad vajalikud puhvertsoonid;
- Raskused kommunikatsioonivõrkude väljaehitamise ning sotsiaalobjektide rajamisega sobilikesse ja vajalikesse kohtadesse;
- Võimalik juurdepääsu takistamine vaatamisväärsustele ja avalikele kohtadele;
- Raskused kaitsealade säilimise tagamisega.

Null-alternatiivi rakendumise puhul esineb veel ja pinnasele negatiivne mõju, kuna vallas pole määratud reoveekogumisalasid. Ka mõju õhu kvaliteedile ja kliimatilistele faktoritele on negatiivne. Arendustegevus vallas intensiivistub, kuid ilma üldplaneeringuta on seda raskem suunata.

Mõju bioloogilisele mitmekesisusele, taimestikule ja loomastikule on negatiivne, sest üldplaneeringuta on arendustegevust raske suunata ning sellega seoses tekib oht rohealade terviklikkuse säilimisele ning looduslikult väärtuslike alade ja looduskeskkonna ökoloogiliste funktsioonide kahjustamiseks.

Mõju maastikule ja kultuuripärandile on negatiivne, kuna ei seata tingimusi arendustegevusele, mistõttu on suur oht maastikuilme oluliseks kahjustamiseks nii väärtuslikel maastikel kui väljaspool neid.

Mõju elanikkonnale ja inimeste tervisele on nõrgalt negatiivne, kuna kontrollimatu elamuehituse tagajärjel võib raskeneda juurdepääs avalikele kohtadele. Samuti pole seatud piiravaid tingimusi keskkonnasaaste levikuks elurajoonides.

Mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale on negatiivne, kuna ei seata tingimusi arendustegevuse ulatuse määramiseks erinevates piirkondades. Raskendatud on ka kommunikatsioonide rajamine sobilikesse kohtadesse ning avalike teenuste kättesaadavus.

Üldiselt pole null-alternatiivi rakendamine kehtivas õigusruumis võimalik, kuna vastavalt *Planeerimisseaduse* §45 on kohalikud omavalitsused kohustatud tagama valla üldplaneeringu kehtestamise hiljemalt 2007. aasta 1. juuliks.

Alternatiiv I (üldplaneering) korral on mõju veele ja pinnasele kokkuvõtvalt positiivne. Kuigi negatiivne keskkonnamõju võib kaasneda peamiselt inimtegevuse mahu suurenemise (veevajadus ja reoveehulk) näol, on üldplaneeringus välja pakutud leevendavad meetmeid, mis aitavad oluliselt võimalike negatiivsete mõjude avaldumist vähendada (eriti reoveekäitlust puudutav). Mõju jäätmetekkele on positiivne, kuna korrastatakse jäätmemajandust, aidates sel viisil kaasa jäätmete efektiivsemale sorteerimisele ja taaskasutusele.

Mõju õhu kvaliteedile ja kliimatilistele faktoritele on nõrgalt positiivne, sest üldplaneeringuga soositakse autode kasutamise vajaduse vähendamist ning pakutakse välja leevendavaid meetmeid õhuheitlemete vähendamiseks või leviku takistamiseks.

Mõju bioloogilisele mitmekesisusele, taimestikule ja loomastikule on kokkuvõttes positiivne, kuna on tagatud ökoloogiliste protsesside toimimine läbi rohealade säilimist tagavate kasutus- ja kaitsetingimuste seadmise, kalda ehituskeelu- ning piiranguvööndi kehtestamise ning väärtuslike põllumaade kaitsmise. Negatiivset mõju avaldavad tegevused, mis eeldavad maa intensiivsemat kasutuselevõttu (elamumajanduse arendamine ja sadama ehitus).

Mõju maastikule ja kultuuripärandile on kokkuvõtvalt nõrgalt positiivne, kuna seatakse väärtuslike maastike säilimist tagavad tingimused. Kuigi on määratud arhitektuurilised piirangud elamuehituses, võivad maastikuilmele negatiivset mõju avaldada ehitised, mis varjavad vaateid, lõhuvad traditsioonilist asustusmustrit või on sobimatud antud keskkonda. Väljapakutud leevendavad meetmed aitavad vähendada võimalike negatiivsete mõjude avaldumist ja võimendada positiivseid mõjusid.

Mõju valla elanike heaolule ja inimeste tervisele on positiivne, kuna soodustatakse puhke- ja sportimisvõimaluste laiemat kasutamist ja ühes sellega ka tervislike eluviiside juurdumist. Üldplaneeringuga seatakse sisse ka elanikkonna turvalisust suurendavad meetmed.

Mõju sotsiaalse keskkonna kvaliteedile on positiivne, kuna luuakse täiendavaid spordi-, puhke- ja vaba aja veetmise võimalusi ja tagatakse avalike teenuste kättesaadavus. KSH käigus välja pakutud leevendavad meetmed aitavad positiivseid mõjusid veelgi võimendada.

Mõju majanduslikule keskkonnale on kokkuvõttes nõrgalt positiivne, sest suunatakse kommunikatsioonide arendamist ning seeläbi soodustatakse vallas mitmekülgse ettevõtluse arengut.

Tabel 7.2. Alternatiivide hindamine

MÕJU VALDKOND	0-ALTERNATIIV		ALTERNATIIV I	
	LA	PA	LA	PA
Vesi ja pinnas				
Vältida pinnase ning pinna- ja põhjavee saastumist määral, mis võiks ohustada keskkonna kvaliteeti	-	--	+	++
Hoida veekasutust sellisel tasemel, et ei toimuks ületarbimist	0	0	0	+
Vähendada jäätmeteket, rakendada jäätmete taaskasutust ja kompostimist	0	0	+	+
Õhu kvaliteet ja kliimaatilised faktorid				
Vältida õhusaastet määral, mis võiks kahjustada keskkonda	0	-	0	+
Vähendada kasvuhoonegaaside emissiooni	0	-	0	+
Vähendada vajadust autode kasutamiseks	0	-	0	+
Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik				
Säilitada bioloogilist mitmekesisust	-	-	+	+
Vältida olulisi negatiivseid mõjusid kaitsealadele, kaitsealustele liikidele ja kaitstavatele loodusobjektidele	0	-	+	+
Tagada vajalike ökoloogiliste protsesside toimimine looduslikel aladel	0	-	+	+
Tagada toimiv rohevõrgustik	-	--	+	+
Maastik ja kultuuripärand				
Säilitada kohalike maastike mitmekesisus ja omapära	-	--	+	+
Säilitada kultuurimälestisi ja kultuuriliselt olulisi paiku ja tagada neile avalik ligipääs	0	-	0	+
Lua uusi hooneid ja rajatisi selliselt, et need sobiksid antud keskkonda	-	--	+	+
Elanikkonna heaolu ja tervis				
Vältida keskkonnasaaste, müra ja vibratsiooni mõjusid inimeste tervisele	0	-	0	+
Toetada tervislikke eluviise	0	-	+	+
Säilitada elanikkonnale võimalused loodusega kokku puutuda, looduses liikuda	-	-	+	++
Tõsta elanikkonna turvalisust	0	-	+	+
Sotsiaalse keskkonna kvaliteet				
Tagada avalike teenuste kättesaadavus kõigile	0	-	+	+
Tagada spordi-, puhke- ja vabaaja veetmise võimaluste kättesaadavus kõigile	0	-	+	+
Tugevdada elanike identiteeditunnet ja sotsiaalseid võrgustikke	0	-	+	+
Majandusliku keskkonna arengutingimused				
Soodustada mitmekülgse ettevõtluse arengut	0	0	0	+
Tagada kogu vallas infrastruktuuri kättesaadavus ja kvaliteet	0	+	+	++

LA – lühiajaline mõju

PA – pikaajaline mõju

Tabelis 7.2 saadud hindamistulemused näitavad, et üldplaneeringu elluviimine on keskkonna seisukohalt vajalik (**alternatiiv I**).

8. Keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja mõõdetavate indikaatorite kirjeldus

Keskkonnamõju seiret korraldab kohalik omavalitsus. Seire aitab jälgida keskkonnameetmete rakendamise käiku, hinnata nende tõhusust ning varakult avastada võimalik oluline keskkonnamõju.

Suuremahuliste uuringute korraldamine erinevates valdkondades käib omavalitsusele tõenäoliselt üle jõu, seepärast tuleb vallavalitsusel end kursis hoida teiste riigiasutuste poolt teostatava seire ja analüüsidega tema territooriumil (näiteks Keskkonnaministeerium, selle allasutused, maavalitsus jne). See võib hõlmata näiteks inventuure kaitsealadel ja muudel looduslikel aladel, hinnanguid maastike väärtuste kohta, sotsiaalse keskkonna analüüse jm.

Omavalitsuse enda poolt teostatava seire korraldamiseks sobivad indikaatorid on toodud tabelis 8.1. Vallavalitsus peaks seireandmed koondama perioodiliselt (soovitavalt igal aastal) ja võrdlema neid varem kogutud andmetega. Olulise negatiivse keskkonnamõju ilmnemisel või sellekohase kahtluse tekkimisel tuleb teostada täiendav kontroll ning rakendada meetmeid mõju vältimiseks või leevendamiseks. Seire tulemusi tuleb arvestada omavalitsuse töös ja üldplaneeringu uuendamisel.

Tabel 8.1. Soovituslikud indikaatorid keskkonnaseire korraldamiseks

Keskkonnamõju valdkond	Võimalik keskkonnamõju	Indikaatorid
Vesi ja pinnas	Pinnavee saastumine	Analüüsid veekogudesse suunatavast heitveest.
		Ühiskanalisatsiooni või lokaalse puhastiga ühendatud majapidamiste arv.
		Reoveepuhastitesse juhitud/üleantud reovee kogus.
	Põhjavee saastumine	Joogivee analüüsid puurkaevudest.
		Kasutusest väljasolevate tamponeerimata puurkaevude arv.
		Kalmistu laiendamise korral ühekordne vee analüüs lähimate elamute salvkaevust, kui tarvitatakse salvkaevu vett.
Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik	Looduslike elupaikade vähenemine arendustegevuse tulemusena	Metsade, looduslike rohumaade ja haritava põllumaa pindala. Loodusliku pinnase osakaal puhke- ja turismialadel.
	Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine	Hooldatavate pärandkultuurmaastike pindala.
Maastik ja kultuuripärand	Maastikuilme muutmine väärtuslikel maastikel ja väljaspool neid.	Elamute vaheline kaugus hajaasutuses
		Väärtuslike põllumaade pindala ja selle muutused.
		Põllumajanduslikus kasutuses oleva maa pindala.
Elanikkonna heaolu ja tervis	Keskkonnasaaste, müra ja vibratsiooni mõju inimese tervisele	Roheliste puhvertsoonide olemasolu ettevõtlusaladel.
		Elamute kraanidesse jõudva joogivee kvaliteedi kontroll.
Sotsiaalse keskkonna kvaliteet	Avalikud teenused ei ole kättesaadavad	Vallas pakutavate elukondlike teenuste nimistu ja neid pakkuvate asutuste arv ning paiknemine.
Majandusliku keskkonna arengutingimused		Kõva kattega teede kogupikkus
		Kergliiklusteede kogupikkus
	Ühekülgne ettevõtlus	Tegutsevate ettevõtete nimistu ja tegevusala.
Jäätmete		Jäätmekogumispunktide arv ja tühendamissagedus.

9. Ülevaade keskkonnamõju hindamise protsessist ja mõjude hindamise käigus ilmnenud raskustest

Peipsiääre valla üldplaneeringuga kavandatavate tegevustega kaasnevate keskkonnamõjude strateegiline hindamine (KSH) algatati Peipsiääre Vallavolikogu 22.12.2006 a otsusega nr 50 (lisa 1).

Keskkonnamõju strateegiline hindamine viidi läbi vastavalt 22.02.2005.a vastu võetud *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele*.

Peipsiääre valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu kohta küsiti enne programmi avalikku arutelu seisukohti järgmistelt asutustelt:

- Keskkonnaministeerium (Tartumaa Keskkonnateenistus)
- Riiklik Looduskaitsekeskuse Tartu-Jõgeva regioon
- Tartu Maavalitsus
- Kultuuriministeerium
- Tartu Tervisekaitsetalitus Tartumaa osakond

Programmiga oli võimalik tutvuda Peipsiääre valla koduleheküljel ning OÜ Alkranel veebilehel. Programmi avalikust aruelust teatati 25.mail 2007. a „Ametlikes Teadaannetes” järgmise teatega:

Ametlikud Teadaanded

25.05.2007

Keskkonnamõju hindamise teated

Peipsiääre Vallavalitsus teatab, et on valminud **Peipsiääre** valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

Peipsiääre vallal siiani kehtivat üldplaneeringut pole. Üldplaneeringu koostamine algatati 29.05.2006 vallavolikogu otsusega nr 37. Üldplaneering hõlmab **Peipsiääre** valla haldusterritooriumi ja planeeringuperioodi pikkuseks on arvestatud 15 aastat. **Peipsiääre** valla üldplaneering täidab planeerimisseaduse § 8 lõikes 3 loetletud eesmärgi. **Peipsiääre** valla üldplaneeringu eesmärgiks on saavutada valla parim maa- ja Peipsi järve kaldaäärsete alade kasutamine territoriaalse planeerimise kaudu. Keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati 22.12.2006 vallavolikogu otsusega nr 50.

Peipsiääre valla keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärgiks on üldplaneeringu elluviimisega kaasnevate võimalike oluliste keskkonnamõjude väljaselgitamine, mõjude olulisuse ja ulatuse hindamine ning negatiivsetele mõjudele vajalike leevendavate meetmete ning keskkonnamõju seiremeetmete väljapakumine. Olulisi negatiivseid mõjusid Natura 2000 võrgustiku aladele ega inimeste tervisele pole ette näha. Piiriülese keskkonnamõju esinemist pole ette näha.

Otsustajaks on **Peipsiääre** Vallavolikogu, üldplaneeringu koostamist korraldab **Peipsiääre** Vallavalitsus (Aadress: Kolkja, **Peipsiääre** vald, 60301 Tartu maakond; Tel 745 3431; faks 745 3431; E-Post: pvald@hotmail.ee). Üldplaneeringu koostajaks on OÜ GEPA Maa- ja Ehituskorraldus (kontakt: Teguri 30, 51013 Tartu; Tel 733 3375; E-post: gepa@gepa.ee). Keskkonnamõju strateegilist hindamist teostab OÜ Alkranel (Aadress: Riia 15b, 51 010 Tartu; Tel 736 6676; Kontaktisik Alar Noorvee, tel 554 0579, e-post: alar@alkranel.ee).

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi ning üldplaneeringu algatamise otsusega on võimalik tutvuda **Peipsiääre** Vallavalitsuse ruumides (Kolkja, **Peipsiääre** vald, 60301 Tartu maakond) ajavahemikul 30. mais-14. juuni 2007 tööpäeviti kell 9.00–12.00 ja 13.00–16.00. Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi saab elektrooniliselt alla laadida OÜ Alkranel kodulehelt www.alkranel.ee.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmile saab esitada ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi kirjalikult **Peipsiääre** Vallavalitsusele aadressile Kolkja, **Peipsiääre** vald, 60301 Tartu maakond või OÜ Alkranel e-postile info@alkranel.ee kuni 13. juunini 2007.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalik arutelu toimub 14. juunil 2007 **Peipsiääre** Vallavalitsuse ruumides (Kolkja, **Peipsiääre** vald, Tartu maakond) kell 15.00.

Peipsiääre valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise viisid läbi OÜ Alkranel konsultandid koostöös vallavalitsuse ja üldplaneeringu koostamisse kaasatud konsultantidega.

KSH programmi avaliku arutelu protokoll ning avalikul arutelul esitatud ettepanekutega arvestamise kommentaarid on toodud lisades 2 ja 3. KSH programm on heaks kiidetud Tartumaa Keskkonnateenistuse poolt 21.06.2007 kirjaga nr 41-12-1/31611-2 (lisa 4).

Olulisi raskusi KSH aruande koostamisel ei ilmnunud. Töö käigus tekkinud küsimused arutati läbi ja lahendati koos planeerija ja vallavalitsusega.

10. Kokkuvõte

Keskkonnamõju strateegilise hindamise objektiks oli Peipsiääre valla üldplaneering, mis algatati Peipsiääre Vallavolikogu 29.05.2006. a otsusega nr 37. Üldplaneering hõlmab Peipsiääre valla haldusterritooriumit ning sätestab valla territooriumi arengusuunad, prioriteetidid ja nihked lähima 15 a perspektiivis.

Peipsiääre valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* § 33 lg 1 alusel Peipsiääre Vallavolikogu 22.12.2006 a otsusega nr 50 (lisa 1). Keskkonnamõju strateegilise hindamise üldiseks eesmärgiks oli hinnata üldplaneeringust tulenevaid mõjusid järgmistes valdkondades:

- Vesi ja pinnas
- Õhukvaliteet ja kliimatilised faktorid
- Bioloogiline mitmekesisus, taimestik ja loomastik
- Maastik ja kultuuripärand
- Elanikkonna heaolu ja tervis
- Sotsiaalse keskkonna kvaliteet
- Majandusliku keskkonna arengutingimused

Üldplaneering üldiselt toetab Tartu maakonnaplaneeringut, maakonna arengukava ning Peipsiääre valla arengukava.

10.1 Kokkuvõte valla keskkonna olukorrast

Peipsiääre vald paikneb Ida-Eestis Peipsiääre madalikule iseloomulikul lauskmaal. Valla absoluutne kõrgus merepinnast on 30-34 m, mis on ainult natukene üle keskmise Peipsi järve veetaseme (30 m). Suhteliselt õhukese pinnakatte tõttu on põhjavesi kaitsmata enamuses Kolkja alevikus, Savka külas ja Sipelga küla ning Kasepää aleviku põhjaosas, nõrgalt on põhjavesi kaitstud Peipsiääre valla lõunaosas. Maapinnalt lähtuv esimene põhjaveekiht asub 30-40 m sügavusel, mille liikumissuund on läänest ida (Peipsi järve) suunas. Lisaks kvaternaari veele kasutatakse devoni veeladestiku põhjavett, milles on üldraua sisaldus ülenormatiivne.

Veekogudest läbivad valda Saburi oja ning Varnja ja Rehemetsa peakraavid. Seisuveekogudest leidub vallas 2 tehisjärve (Kalsoni tiik ja Varnja poldri tiik) ning idas piirneb vald Peipsi järvega.

Peipsiääre mullad kuuluvad Varnja-Võõpsu mullastiku valdkonda, kus valitsevad niisked ja liigniisked leet-glei- ja turvastunud leet-glei mullad. Vähem on leedemuldi ja soomuldi. Maavarasid Peipsiääre vallas ei leidu. Valla kõige olulisemaks loodusressursiks võib pidada Peipsi kalavarusid, aga ka Peipsi pilliroogu.

Valla territooriumil asub Natura 2000 aladest Emajõe suudmeala hoiuala ning vald piirneb Emajõe-Suursoo loodusala ning Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnualaga. Kaitsealadest on esindatud Lahepera hoiuala ning vald piirneb Emajõe-Suursoo sookaitseala/maastikukaitsealaga. Lisaks asub vallas Kultuurimälestiste riikliku registri alusel 5 ajaloomälestist ning arvukalt kunstimälestisi. Kaitsealuseid parke ega üksikobjekte Peipsiääre vallas ei ole.

Peipsiääre valla territooriumil ei ole kaitse alla võetud ühtegi püsielupaika. Vallas asuvad Eesti looduse infosüsteemi EELIS andmete kohaselt II kaitsekategooria loomadest tõugja (*Aspius aspius*) ja rohunepe (*Gallinago media*) ning III kaitsekategooria loomadest võldase (*Cottus gobio*), vingerja (*Misgurnus fossilis*) ja hingi (*Cobitis taenia*) elupaigad. Kaitsealustest taimedest on vallas esindatud III kategooriast villane katkujuur (*Petasites spurius*).

Vastavalt Tartu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused* jääb Peipsiääre valla territooriumile rohevõrgustiku tuumala T24 „Peipsiääre“, mis on riikliku tähtsusega ala. Lisaks jääb valla territooriumile riikliku tähtsusega roheline võrgustiku koridor K31 „Suur-Emajõgi“. Maakonna teemaplaneeringu järgi asub vallas ka maakondliku ning potentsiaalse riikliku tähtsusega väärtuslik maastik R2 „Nina-Kolkja-Varnja“, mis hõlmab Varna-Alatskivi tee parem- ja vasakpoolseid alasid.

10.2 Keskkonnamõju hindamise kokkuvõte ja olulisemad leevendavad meetmed

Käesolevas töös hinnati üldplaneeringu eelnõus toodud tegevusi püstitatud KSH eesmärkide suhtes ning pakuti välja leevendavad meetmed (ptk 5). KSH protsess algatati üldplaneeringu koostamisega samaaegselt, seega oli juba töö käigus võimalik planeerijale teha soovitusi üldplaneeringu paremaks koostamiseks. Käesolevas töös võrreldi järgmisi alternatiive:

- **0-alternatiivi** rakendumisel Peipsiääre vallale üldplaneeringut ei kehtestata ning valla ruumilist arengut on võimalik suunata maakonnaplaneeringu, detailplaneeringute ning arengukavade kaudu.
- **Alternatiiv I** puhul käsitletakse lahendust, mille kohaselt kehtestatakse Peipsiääre vallale üldplaneering, milles on määratletud maa-alade funktsioonid (sihtotstarbed) ja ruumilised arenguvisioonid. Elamualade puhul on täpsustatud ehitustingimused ning hoonete projekteerimistingimused. Valla arendamisel arvestatakse piirkonna erisusi ning elanikkonna soove ja seega tagatakse mitmekülgne areng kogu valla ulatuses.

Hindamistulemused näitavad, et üldplaneeringu elluviimine on keskkonna seisukohalt vajalik (**alternatiiv I**).

Järgnevalt on toodud kokkuvõtte üldplaneeringu planeeringulahendustest tegevusvaldkondade kaupa. Välja on toodud ka tähtsamad keskkonnamõju hindamise käigus tehtud järeldused ja vajalikud leevendavad meetmed negatiivsete keskkonnamõjude vältimiseks ja vähendamiseks ning positiivsete mõjude suurendamiseks valdkondade kaupa. Keskkonnamõju hindaja poolt välja pakutud leevendavad meetmed on tekstis toodud allajoonituna.

Elamualad

Peipsiääre vald paikneb täies pikkuses Peipsi järve kaldal, mis on mitmete linnu- ja loomaliikide elupaigaks. Valla edaspidises arendustegevuses ei tohiks Peipsi järve ehituskeeluvööndi vähendamist lubada. Mõõndusi võib teha vaid traditsioonilise tiheasustuspiirkonna alal, kuna see paikneb juba osaliselt ehituskeeluvööndis.

Üldplaneeringuga määratakse perspektiivseks elamumaaks Kolkja-Metsakivi maantee äär ning Varnja aleviku poldrialast idapool asuv ala. Uute elamualade välja arendamisel tuleb lahendada hoonete veevarustus, kanaliseerimine ja reoveekäitlus. Kui rajatav majapidamine

jääb reoveekogumisalasse, siis ei ole omapuhasti kasutamine lubatud ning kasutama peab kogumiskaeve.

Elanikkonna turvalisuse suurendamiseks ning tervislike eluviiside toetamiseks on KSH käigus toodud soovitus, et uutele elamualadele tuleb detailplaneeringutega kavandada elamupiirkonda teenindavad parkimisalasid, mänguväljakuid ja puhkealasid, aitamaks kaasa elanike elukvaliteedi tõstmisele ning andmaks neile võimalust puhata ja sportida turvaliselt oma kodu lähedal.

Üldplaneeringuga ei ole perspektiivseid elamualasid planeeritud rohelisele võrgustikule ega väärtuslikele maastikele. Elamumaade rajamisel detailplaneeringu kohustusega aladele (väärtuslikud maastikud ja rohevõrgustik) tuleks kaaluda kohaliku omavalitsuse nõudmisel keskkonnamõtjude läbiviimist.

Sotsiaalne keskkond

Vastavalt valla üldplaneeringule on plaanis laiendada lasteaeda, lisaks soovitakse renoveerida ning laiendada Kolkja ja Varnja raamatukogusid. Valla sotsiaalse keskkonna arendamine aitab tagada vajalike teenuste kättesaadavust vallas.

Väärtuslikud maastikud ja looduslikult väärtuslikud alad

Väärtuslik maastik on antud dokumendi mõistes inimtegevuse käigus kujunenud kultuurmaastik. Peipsiääre vallas asub vastavalt Tartu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* maakondliku ning potentsiaalse riikliku tähtsusega väärtuslik maastik R2 „Nina-Kolkja-Varnja“, mis hõlmab Varna-Alatskivi tee parem- ja vasakpoolseid alasid.

Üldplaneeringuga määratakse väärtuslike maastike kaitse- ja kasutustingimused. Loodusalade säilitamine ja kaitse loob inimestele võimalusi vaba aja veetmiseks ja pakub neile esteetilist naudingut. Väärtuslikele maastikele seatud kasutustingimused aitavad säilitada olemasolevate maastike omapära ja mitmekesisust, vältides looduslike alade täisehitamist.

Peipsiääres asub vallale iseloomulik traditsiooniline asustus miljööväärtuslikuks piirkonnaks määratud Nina-Kolkja-Varnja alal. Tagamaks muinsuskaitseobjektide efektiivset kaitset, tehakse keskkonnamõtju hindamisel ettepanek, et erilise tähelepanelikkusega tuleks suhtuda Nina-Kolkja-Varnja miljööväärtusliku ala terviklikkuse säilitamisse ning vältima omapärase olustiku muutmist. Lisaks tuleb muinsuskaitseobjektide vahetusse lähedusse planeeritavate elamukruntide detailplaneeringud kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

Rohevõrgustik

Roheline võrgustik on ökoloogiline infrastruktuur, mis koosneb tugialadest ning neid ühendavatest koridoridest. Tartu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* kohaselt paikneb Peipsiääre vallas piirkondliku tähtsusega rohelise võrgustiku tuumala T24 Peipsiääre. Lisaks jääb valla territooriumile rohelise võrgustiku koridor K31 Suur-Emajõgi, mis on riikliku tähtsusega ala.

Looduslike alade säilitamine rohelise võrgustikuna aitab vähendada inimtegevusest tulenevat negatiivset mõju ökoloogiliste protsesside kulgemisele ja looduskeskkonna säilimisele. Rohevõrgustiku toimimist toetavad ka üldplaneeringus kehtestatud tingimused ja põhimõtted, mis piiravad antud aladel arendustegevust ning aitavad säilitada rohealade funktsiooni.

Üldplaneeringus on ehitusalade valikul lähtunud rohelisest võrgustikust ning on jälgitud, et kavandatav asustus ei lõikaks läbi rohelise võrgustiku koridore. Looduskeskkonna minimaalne muutmine võimaldab inimestel looduses liikuda. Selle parendamiseks on soovituslik matkaradade rajamine, neile juurdepääsu tagamine ning vastavatesse kohtadesse mootorsõidukite ja jalgrataste parkimiskohtade loomine.

Teed ja liikluskorraldus

Peipsiääre valla teedevõrgu moodustavad peamiselt kõrvalteed. Põhi- ja tugimaanteed puuduvad. Riigimaanteed on 23,8 km ulatuses. Kohalikud teed, mille üldpikkus on 24 km ning mis on peamiselt kruusakattega, vajavad suures osas hooldust. Tulevikus nähakse ette Koosa-Varnja maantee asfalt-katte alla viimist.

Üldplaneeringu kohaselt kavandatav teede rekonstrueerimine aitab arendada infrastruktuuri ja parandada avalike teenuste kättesaadavust ning on valla ettevõtluse arengut soodustavaks teguriks. Lisaks aitab liikluse ohutumaks muutmine teede sõlmpunktides tõsta elanike turvalisust. Liiklejate turvalisuse suurendamiseks tuleks nii palju kui võimalik vältida ka kergliiklusteede ristumist maanteega.

Hetkel pole üldplaneeringu kohaselt planeeritud valda rajada kergliiklusteid. Keskkonnamõjude hindamise käigus tehakse ettepanek, et kaaluda tuleks kergliiklusteede rajamist võrgustikuna, mis ühendaks valla erinevaid osasid valla keskustega.

Liiklusest tulenev müra ja õhusaaste avaldab olulist keskkonnamõju eelkõige teede vahetus läheduses. Õhusaaste vältimiseks võib kaaluda (kruusa)teede ümbruse haljastamist paikades, kus hetkel haljastus puudub.

Vähendamaks autodega liiklemise vajadust, tuleb pöörata tähelepanu ka jalgratastega liiklejatele. Selle soodustamiseks on keskkonnamõju hindamise käigus välja toodud ettepanek, et olulisemate valla turismi- jt objektide juures on vajalik tagada lisaks mootorsõidukite parkimisvõimalustele ka jalgrataste parkimise võimalused.

Sadamate rajamine

Peipsiääre vallas paikneb kaks ametlikku lautrikohta Kolkjal ja Varnjal. Üldplaneeringu kohaselt on plaanis rajada Kasepää alevikku paadisadam ning lautrikoht Kolkja muuseumi kinnistule. Uute sadamate rajamisel on vee- ja pinnase saastumise vähendamiseks oluline tagada sadama- ja lautrikohtades jäätmete üleandmisvõimalused. Samas on planeeritud sadamad oma olemuselt suhteliselt väikesed kalapaatide randumiskohad, kus ei hakka toimuma tihedat laevaliiklust ega sellest tulenevat suurt reostuskoormust. Teisalt aitab paadisadamate rajamine kontsentreerida paatide randumist ühes konkreetses asukohas ning vähendab survet täiendavate paadikanalite rajamiseks Peipsi järve rannajoonele. Samuti on sadamate alal võimalik korraldada jäätmete kogumist lihtsamalt kui eraldiseisvate paadikanalite juures.

Hetkel asub Peipsiääre valla territooriumil 31 paadikanalit. Üldplaneeringus toodud nõue, et uute kanalite rajamine võib toimuda üksnes detailplaneeringute alusel, aitab vältida pinnase ja Peipsi järve reostumisohtu. KSH käigus on antud teema kohta välja toodud, et paadisadamatena on soovitatav kasutada rohkem üldkasutatavaid lautreid ning võimalusel kasutada uute kanalite rajamise asemel olemasolevaid, säilitamiseks järve kaldajoont. Kaldajoone muutmisel tuleb läbi viia keskkonnamõjude hindamine.

Peipsi järv on liigirohke elustikuga veekogu, mis on kasvukohaks mitmetele suurtaimedele ja vetikatele ning elupaigaks paljudele soo- ja veelindudele ja rohketele kalaliikidele. Uute sadamate rajamisel tuleks Peipsi järve ökoloogilise seisundi parandamiseks ja veekvaliteedi säilitamiseks minimeerida või täielikult välistada reostusainete jõudmise järve nii kaldapiirkonna kui põhja- ja pinnavee kaudu. Seega on vajalik rakendada meetmeid pinnase ja põhjavee saastuse vältimiseks. Tagada tuleks olemasolevates Kolkja sadamas ja Varnja lautrikohas ning planeeritavas Kasepää paadisadamas ja Kolkja lautrikohas pilsivee vastuvõtt ja tõhus jäätmemajandus (nt paigaldada sadamatesse prügikastid).

Samas on paadisadamate rajamine oma olemuselt positiivse iseloomuga, kuna spetsiaalselt paatide randumiseks loodud kohtade kasutamine on tunduvalt loodusõbralikum kui olemasolevate hajutatult rannal paiknevate kanalite kaudu järvele liikumine. Lisaks aitab see arendada ettevõtlust, sh turismi.

Tänavavalgustus

Vastavalt üldplaneeringule on valda plaanis rajada Kasepää ja Kolkja alevikele tänavavalgustus ning rekonstrueerida Varnja aleviku valgustus. Tänavavalgustuse rajamine on olulise positiivse mõjuga tegevus, kuna see aitab oluliselt tõsta elanikkonna turvalisust.

Ühisveevarustus- ja kanalisatsioon

Vallas puuduvad ühine kanalisatsioonivõrk ja veepuhastusseadmed. Eesti Geoloogiakeskuse koostatud "Eesti põhjavee kaitstuse kaardi" põhjal on põhjavesi kaitsmata enamuses Kolkja alevikus, Savka külas ja Sipelga küla ning Kasepää aleviku põhjaosas, nõrgalt aga on põhjavesi kaitstud Peipsiääre valla lõunaosas. Sellest tulenevalt võib kanalisatsiooni puudumisel olla oht põhja- ja pinnavee ning pinnase reostumiseks.

Keskkonnamõjude hindamise käigus töötati läbi reoveekäitlust käsitlev Eesti Vabariigi seadusandlus (Keskkonnaministri 15.mai 2003. a määrus nr 48 *Reovee kogumisalade määramise kriteeriumid*; Vabariigi valitsuse 31. juuli 2001. a määrus nr 269 *Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord*; Sotsiaalministri 31. juuli 2001. a määrusest nr. 82 *Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid*), tulenevalt millest tuleb vallas arvestada järgmiste tingimustega:

- Varnja, Kolkja ja Kasepää alevike tiheasustusalad tuleb määrata reoveekogumisaladeks.
- Reoveekogumisaladel tuleb lahendada reovee kogumine ja puhastamine kas ühiskanalisatsioonisüsteemi ja reoveepuhasti või regulaarselt tühjendatavate kogumiskaevude abil.
- Uute elamualade välja arendamisel tuleb lahendada hoonete veevarustus, kanaliseerimine ja reoveekäitlus. Kui rajatav majapidamine jääb reoveekogumisalasse, siis ei ole omapuhasti kasutamine lubatud ning kasutama peab kogumiskaeve.
- Läbi tuleb viia uuringud vallas asuvate salvkaevude veekvaliteedi hindamiseks.

Üldplaneeringu viimase eelnõu kohaselt on nimetatud leevendavaid meetmeid arvestatud.

Senikaua, kuni enamuses vallas kasutatavatest käimlatest on kuivkäimlad, ei ole otsest pinnase ja vee reostusohu ette näha, kuna selline süsteem on juba aastakümneid toiminud. Probleem süveneb, kui kasutusele võetakse üha enam vesiklosetiga WC-sid, mil tekkiv reovesi võib hakata ohustama joogivett. Seetõttu tuleks eelistada ökoloogilisemaid kuivkäimla-süsteeme, kuni vallas tekib ressursse kanalisatsiooni arendamiseks. Kuni kanalisatsiooni rajamiseni peab

aga vesiklosetiga elamutes kasutama reoveekogumismahuteid. Omapuhastite ja reovee immutamise kasutamine reoveekogumisaladel on keelatud.

Jäätmemajandus

Peipsiääre vallas puuduvad prügilad ja ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud konteinerid. Vallal puudub ka jäätmekava. Üldplaneeringus nähakse ette perspektiivsed kohad, kuhu oleks võimalik vallaelanikel tuua eri liiki jäätmeid. Korrastada soovitakse ka Kolkjas asuv prügi kogumise ja äraveo koht ning arendada välja valla jäätmekava. Üldplaneeringus toodud jäätmemajanduse arendamist puudutav aitab soodustada jäätmete liigiti kogumist ning vähendada jäätmete vales käitlemisest tingitud reostust.

Jäätmete paremaks sortimiseks, taaskasutamiseks ja pinnase saastumise vältimiseks on oluline paigutada valda konteiner(id) ohtlike jäätmete kogumiseks. Vajadusel tuleks korraldada ka valla elanikele infopäev jäätmete eraldi sortimise ja selle vajalikkuse kohta.

Kalmistute laiendamine

Valla üldplaneeringuga soovitakse laiendada Kolkja, Kasepää ja Varnja alevike kalmistuid. Kalmistute laiendamine võib omada potentsiaalset negatiivset mõju veekvaliteedile, seda eriti kaitsmata ja nõrgalt kaitstud Peipsiääre valla territooriumil. Seetõttu tuleks kalmistute ümber rajada kõrghaljastus, kuna sügava ja tiheda juurekasvuga puud ja põõsad adsorbeerivad laguvett ning isoleerivad paljud tõvestavad mikroobid pinnasest. See aitab kaasa ka tekkiva laguvee hulga vähendamisele, mis muidu imbuks põhjavette. Lisaks tuleks ka arvestada, et matmispaika ei laiendataks madalatesse kohtadesse, kuhu koguneb vihmavesi.

Kaitsmata põhjaveega kalmistualad asuvad liivakividel, kus arvutuste kohaselt liigub bakteriaalne laguvesi 100 päevaga 100-500 m kaugusele. Kuna enamik mikroorganisme ja laguprodukte hävineb pinnases 50-100 päeva jooksul, tuleks kõigi kolme kalmistu puhul määrata sanitaarkaitsetsoonid vähemalt 100 m ulatuses. Kalmistu kaitsetsooni jäävates salvkaevudest tuleks teostada kontrollproovid ja määrata bakterioloogilist reostust. Reostuse olemasolu korral on vajalik tagada vastavate majapidamiste joogiveevarustus muul moel.

Nii Kasepää, Kolkja kui ka Varnja kalmistute sanitaarkaitsetsoonides asuvad osaliselt olemasolevad elamud. Kalmistu liigne lähedus võib elanikele emotsionaalselt häiriv olla. Seega ei tohiks lubada elamuehituse arendamist kalmistu sanitaarkaitsevööndisse jäävatele aladele. Elamualade planeerimisel on soovitatav jätta kruntide ja kalmistu piiri vahele kõrghaljastusega puhverala.

Kalmistud paiknevad tiheasustusaladel ning nende laiendamine oleks potentsiaalseks ohuks nii pinnase kui pinna- ja põhjavee reostumisele kui selle läbi ka kohalikele elanikele. Alternatiiviks on kalmistute laiendamise asemel uue kalmistu ala määramine, kuivõrd juba hetkel jääb 100 m tsooni elamuid ning arvestades põhjavee nõrka kaitsust, pole 100 m raadiusesse jäävate elamute arvu suurendamine riskivaba. Seoses sellega on vajalik kaaluda uue kalmistu rajamiseks maa-ala planeerimist.

Üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilisel hindamisel toodud leevendavate meetmetega on üldplaneeringu viimases eelnõus arvestatud.

Puhke- ja virgestusmaad

Hetkel pakub Peipsiääre valle elanikele puhke- ja sportimisvõimalusi Kolkja Põhikooli spordisaal. Avalike vabaõhu ürituste korraldamise koht puudub. Üldplaneeringuga määratakse

puhke- ja virgestusalad Kolkjasse vana vallamaja lähedusse, Kasepääle põhjapoolse aleviku vahetusse lähedusse ja Varnjasse seltsimaja ümbrusesse. Nendes kohtadesse tuleb rajada ka nõuetekohane supluskoht. Lisaks on määratud perspektiivne jalgpallistaadioni koht Kolkja alevikku põhikooli kõrvale.

Puhke- ja virgestusmaa ning haljasalad on vajalikud kvaliteetse elukeskkonna tagamiseks, laiendades elanike võimalusi tervislike eluviiside harrastamiseks. Puhke- ja virgestusalade määramine ja kavandamine loob inimestele rohkem võimalusi kodu lähedal spordiga tegeleda, loodust nautida ja vaba aega veeta ning vähendab seeläbi vajadust transpordi kasutamiseks. Teiselt poolt meelitab puhke- ja virgestusalade kasutamine valda turiste. Kvaliteetse elukeskkonna tagamiseks tuleks lähtuda järgmistest meetmetest:

- Elamuehituse keelamine puhke- ja virgestusaladel (lubatud on vaid puhkeala teenindava hoonestuse ja rajatiste rajamine, seejuures ei tohi puhkeala territooriumist ehitusalust pinda olla üle 15%).
- Supluskohtade juurde tuleks paigutada prügikastid.
- Kaaluda tasub valla territooriumil matkaradade arendamist.

Ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine

Peipsiääre vald asub täies ulatuses Peipsi järve kaldal. Lisaks paiknevad vallas mõned ojad-kraavid ning kaks tehisejärve. Üldplaneeringuga kehtestatakse ehituskeelu- ja piiranguvööndid veekogudele. See aitab vähendada ohtu pinnase ja pinnavee saastumiseks. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks tuleks jälgida, et ehitustegevus ei hävitaks (kalda süvendamise teel) olemasolevat väärtuslikku roostiku ning ei häiriks Peipsi järve elustikku. Roostiku niitmine ja võsa lõikamine on lubatud ning roostiku niitmist on soovitatav teostada talvel. Tagada tuleb roostiku säilimine Natura 2000 alal „Emajõe suudmeala hoiuala“ ning niitmise peab kooskõlastama kaitseala valitsejaga. Kaaluda tuleks ka vaadete avamist Peipsi järvele. Lisaks tuleks eelistatult kasutada üldkasutatavaid paadisadamaid ja randumiskohti.

LISAD

Lisa 1. Üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsus

Lisa 2. KSH programm

Lisa 3. KSH programmi avaliku arutelu protokoll

Lisa 4. KSH programmi heakskiitmise otsus

Lisa 5. Keskkonnamõjude kumuleerumise analüüs

Lisa 6. KSH aruande avaliku arutelu protokoll